

RDLP
w Katowicach

*Program Ochrony
Przyrody*

**Plan urządzenia lasu
dla Nadleśnictwa Złoty Potok
na okres 01.01.2016 r. – 31.12.2025 r.**

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W KATOWICACH**

Nadleśnictwo Złoty Potok

Obręb: Złoty Potok

PLAN URZĄDZENIA LASU

na okres gospodarczy
od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2025 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Krakowie**

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie
ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków**

tel. (12) 421 95 42, faks (12) 421 66 94 sekretariat@krakow.buligl.pl www.krakow.buligl.pl NIP: 525-000-78-85

Spis treści

WSTĘP	7
1. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa	8
1.1. Położenie	8
1.2. Regionalizacja fizycznogeograficzna i przyrodniczo – leśna.....	11
1.2.1. Charakterystyka mezoregionów	13
1.3. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa	14
1.4. Ilość i wielkość kompleksów leśnych.....	17
1.5. Funkcje lasów	17
1.6. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji.....	19
2. Szczególne formy ochrony przyrody	24
2.1. Rezerваты przyrody	24
2.1.1. Rezerваты istniejące	25
2.1.2. Rezerваты projektowane	45
2.2. Parki krajobrazowe.....	45
2.3. Europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000.....	48
2.3.1. Siedliska przyrodnicze	54
2.3.2. Gatunki roślin i zwierząt objęte ochroną gatunkową w ramach obszarów Natura 2000	62
2.3.3. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie	68
2.4. Pomniki przyrody.....	85
2.5. Użytki ekologiczne	86
2.6. Ochrona gatunkowa.....	87
2.6.1. Prawnie chronione i rzadkie gatunki roślin	87
2.6.2. Prawnie chronione gatunki zwierząt.....	89
2.6.3. Gatunki specjalnej troski	93
3. Pozaustawowe formy ochrony przyrody	95
3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego	95
3.2. Lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym	96
3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych	96
3.4. Drzewostany naturalnego pochodzenia	97
3.5. Leśne zasoby genowe	98
3.5.1. Wyłączone drzewostany nasienne	98
3.5.2. Gospodarcze drzewostany nasienne	98
3.5.3. Drzewostany zachowawcze	99
3.5.4. Plantacje nasienne i plantacyjne uprawy nasienne	99
3.5.5. Uprawy pochodne	99
3.5.6. Uprawy zachowawcze.....	100
3.6. Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych – HCVF	101
3.7. Drzewa cenne	101
3.8. Parki zabytkowe	102
4. Walory przyrodniczo – leśne	102
4.1. Klimat	102
4.2. Wody powierzchniowe i podziemne	103
4.3. Gleby.....	104
4.4. Siedliska leśne	105
4.5. Charakterystyka drzewostanów	107
4.5.1. Struktura gatunkowa i warstwowa.....	107

4.5.2. Pochodzenie drzewostanów	108
4.5.3. Struktura wiekowa i miąższościowa	108
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem	109
4.5.5. Zasoby drzewne.....	110
5. Zagrożenie ekosystemów leśnych	110
5.1. Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasów.....	110
5.2. Zanieczyszczenia przemysłowe	111
5.3. Stan wód powierzchniowych	111
5.4. Zagrożenia biotyczne	112
5.4.1. Szkodniki owadzie.....	112
5.4.2. Grzyby patogeniczne	112
5.4.3. Szkody od zwierzyny.....	112
5.5. Szkody abiotyczne	113
5.6. Zagrożenia antropogeniczne.....	113
6. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych.....	114
7. Plan działań z zakresu ochrony przyrody.....	117
7.1. Kształtowanie stosunków wodnych	117
7.2. Kształtowanie granicy polno - leśnej	118
7.3. Kształtowanie strefy ekotonowej	119
7.4. Ochrona bioróżnorodności	120
7.5. Akumulacja drewna drzew martwych	121
8. Rozwój rekreacji i turystyki	122
9. Edukacja ekologiczna	123
10. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody	124
11. Załączniki	127

WSTĘP

Wejście Polski do Unii Europejskiej w roku 2004 spowodowało, że ogólne podejście do ochrony przyrody nabrało nieco innego wymiaru. Oczywistym jest fakt, że regulacje w zakresie szeroko pojętej ochrony przyrody przed przystąpieniem do Wspólnoty Europejskiej miało niezwykle znaczenie i regulowane było na poziomie Krajowym bardzo dokładnie. Oprócz tego zobowiązania Polski do zachowywania wytycznych m.in. konferencji w Strasburgu (1990), Helsinkach (1993) i Lizbonie (1998) spowodowało, że opracowano i przyjęto w 1990 r. „Politykę Ekologiczną Państwa”, oraz uchwalono w 1991 r. fundamentalne dla ochrony przyrody ustawy: Ustawę o lasach i Ustawę o Ochronie Przyrody. W 2001 r. uchwalono ustawę: Prawo ochrony środowiska, natomiast w roku 1997 Rada Ministrów zatwierdziła dokument pt. „Polityka Leśna Państwa”.

Samo przystąpienie do UE spowodowało, że Polska musiała podjąć dalsze starania nad dostosowaniem swojego ustawodawstwa do szerszych ram Wspólnotowych. Zostały wyznaczone obszary istotne dla wspólnej (całościowej) ochrony przyrody spełniające niejako funkcję rezerwaru cennych gatunków roślin zwierząt czy też siedlisk przyrodniczych. Sprawilo to, że decyzje podejmowane w odniesieniu do przedmiotów ochrony zlokalizowanych na gruntach LP muszą spełniać rolę zadań ochronnych w stosunku do elementów środowiska ważnych dla Wspólnoty.

W nowoczesnym ustawodawstwie leśnym rezygnuje się z priorytetu funkcji surowcowej, na rzecz funkcji ekologicznych: obiegu wody (szerzej – materii i energii), ochrony gleb, powietrza, oraz funkcji społecznych – rekreacyjnych, zdrowotnych, oświatowych, krajobrazowych. Nie oznacza to rezygnacji z funkcji ekonomicznych, a jedynie uznanie ich wymienności z pozostałymi. Jest to podstawowa cecha wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej, a podstawowymi, ustawowymi zasadami jej prowadzenia są:

- powszechna ochrona lasów
- trwałość utrzymania lasów
- ciągłość i zrównoważone wykorzystanie wszystkich funkcji lasów
- powiększanie zasobów leśnych

Od 1996 r. jest sporządzany Plan Ochrony Przyrody dla Nadleśnictw, jako część Planu Urządzenia Lasu. Niewątpliwie zasady zagospodarowania lasów zebrane w „Instrukcjach”, „Zasadach” i „Zarządzeniach”, zapewniają gospodarkę leśną zgodną z nowoczesnymi, ekologicznymi zasadami, jednak Program Ochrony Przyrody pozwala bardziej wyeksponować przyrodnicze wartości obszaru Nadleśnictwa. Może też wpływać na postanowienia gospodarcze wynikające z inwentaryzacji lasów.

Pilotowana przez Departament Leśnictwa MOŚZNiL idea „Programów ochrony przyrody w nadleśnictwie” dotyczy obecnie wyłącznie lasów będących własnością Skarbu Państwa i znajdujących się w zasięgu terytorialnym poszczególnych Nadleśnictw.

Celem tego programu jest:

- zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów,
- przedstawienie walorów przyrodniczych i zagrożeń lasów,
- doskonalenie gospodarki leśnej i sposobów sprawowania ochrony przyrody, w tym doskonalenie prac hodowlano – urządzeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem wyników prac glebowo – siedliskowych;
- prezentacja obiektu na tle regionu i kraju,
- ustalenie hierarchii grup funkcji poszczególnych kompleksów leśnych,
- wskazanie nowych przedmiotów ochrony oraz określenie celów i metod ochrony,
- uświadomienie wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów i środowiska przyrodniczego.

Niniejszy Program aktualizowano zgodnie z „Instrukcją urządzania lasu” z roku 2012. „Program Ochrony Przyrody stanowi odrębne opracowanie, z okresem obowiązywania jak Plan urządzenia gospodarstwa leśnego dla Nadleśnictwa Żłoty Potok tj. od 1.01.2016 r. do 31.12.2025 r. W Programie Ochrony Przyrody nie są podawane tzw. „dane wrażliwe”

dotyczące szczegółowej lokalizacji występowania gatunków chronionych roślin i zwierząt. Dane te zostały ujęte w specjalnym nie podlegającym upublicznieniu załączniku do planu. Dane te zawierają też materiały przeznaczone celowo dla leśniczych gdyż są oni bezpośrednimi realizatorami „Planu”. Wyciągi dla leśniczych też nie podlegają upublicznieniu.

1. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa

1.1. Położenie

Nadleśnictwo Złoty Potok jest położone na terenie województwa śląskiego. Biorąc pod uwagę podział administracyjny Lasów Państwowych to wchodzi ono w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach i położone jest w północno-wschodniej części RDLP Katowice. Nadleśnictwo Złoty Potok składa się z jednego obrębu leśnego: Złoty Potok 18397,58 i podzielone jest na 13 leśnictw.

Powierzchnia ogólna gruntów nadleśnictwa (bez współwłasności) wynosi 18 397,58 ha, w tym:

1. grunty leśne zalesione	17 067,29 ha
2. grunty leśne niezalesione	456,00 ha
3. grunty związane z gosp. leśną	545,92 ha
4. grunty nieleśne	328,37 ha

Powierzchnia współwłasności wynosi 5,77 ha, natomiast powierzchnia zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa wynosi około 966 km² (96600 ha).

Ryc. Położenie Nadleśnictwa Złoty Potok na tle podziału administracyjnego RDLP Katowice

Nadleśnictwo Złoty Potok obejmuje swym zasięgiem 14 gmin na terenie 3 powiatów: częstochowskiego, myszkowskiego, miasta Częstochowa.

Charakterystyka regionu

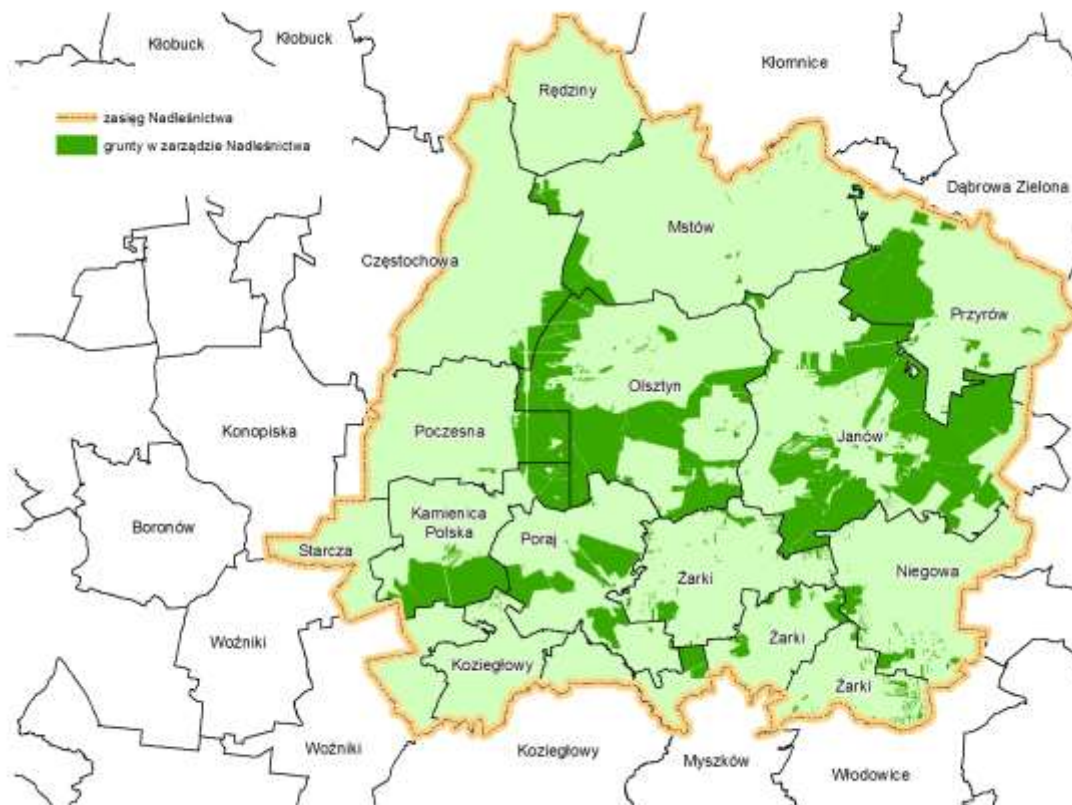
Gmina (całe gminy)	Powierzchnia [km ²]	Ludność [tys.]	Powierzchnia lasów ogółem* [ha]	Lesistość [%]
Janów	146	5,993	7326,73	49,9
Kamienica Polska	46	5,646	1984,77	42,7
Mstów	120	10,725	1754,50	14,7
Olsztyn	109	7,283	5109,45	46,8
Poczesna	60	12,808	1066,06	17,8
Przyrów	80	3,878	2214,28	27,5
Rędziny	41	10,105	71,24	1,7
Starcza	20	2,838	162,24	8,1
Myszków	74	32,619	1842,11	25,0
Koziegłowy (gm. miejsko-wiejska)	160	14,370	3183,86	19,9
Niegowa	87	5,703	1423,28	16,2
Poraj	51	10,982	2008,02	35,4
Żarki (gm. miejsko-wiejska)	101	8,377	3051,34	30,2
Częstochowa (gm. miejska)	160	232,318	678,04	3,1
Razem	1255	363,645	31875,92	25,4

* wartości odnoszące się do powierzchni całych gmin, nie uwzględniające zasięgu Nadleśnictwa, na podstawie Statystycznego Vademecum Samorządowca poszczególnych gmin, stan na rok 2013.

Współrzędne geograficzne wysuniętych punktów Nadleśnictwa wynoszą:

punkt północny:	19°12'51"	50°55'5"
punkt wschodni:	19°35'53"	50°46'30"
punkt południowy:	19°21'39"	50°34'50"
punkt zachodni:	18°59'53"	50°40'25"

Całkowita długość granicy zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa wynosi ponad 196 km.

Położenie Nadleśnictwa Złoty Potok na tle podziału administracyjnego gmin

Położenie Nadleśnictwa Złoty Potok na tle podziału administracyjnego powiatów

Siedziba Nadleśnictwa Złoty Potok mieści się w centralnej części zasięgu, w oddziale 206 leśnictwa Dąbrowa.

Adres siedziby Nadleśnictwa:

42-253 Janów, ul. Kościuszki 2

telefon: (34) 329-11-70

adres e-mail: zloty_potok@katowice.lasy.gov.pl

strona internetowa: <http://www.zlotypotok.katowice.lasy.gov.pl>

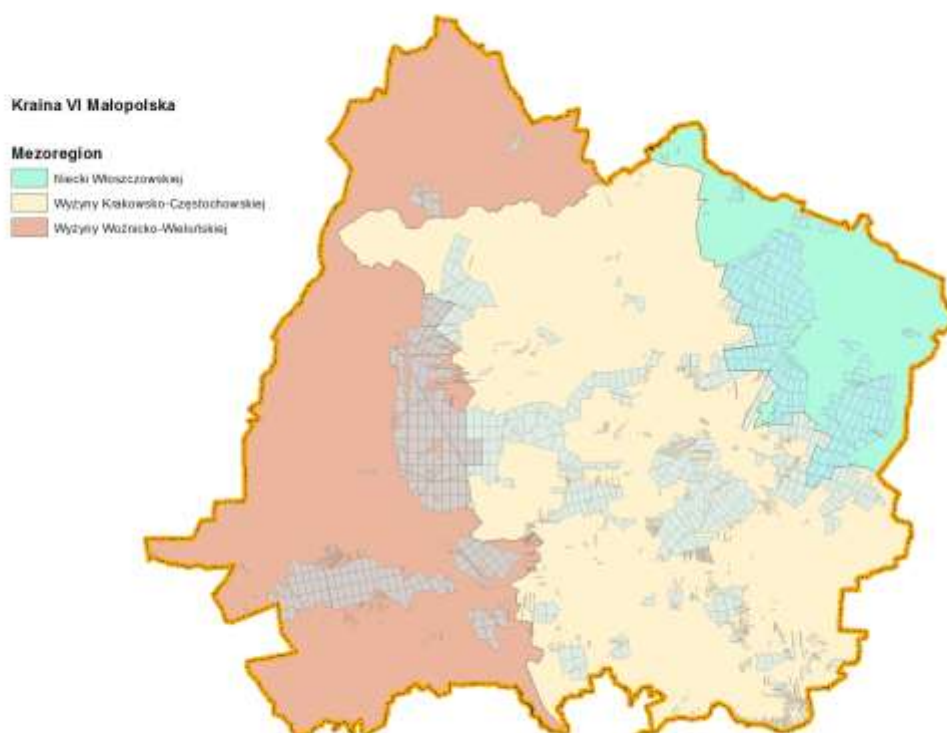
1.2. Regionalizacja fizycznogeograficzna i przyrodniczo – leśna

Położenie przyrodnicze

Według podziału na regiony przyrodniczo-leśne obowiązujących w Lasach Państwowych (Zasady hodowli lasu 2012) Nadleśnictwo Złoty Potok w całości należy do Krainy VI Małopolskiej i trzech mezoregionów:

- Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej (VI-15),
- Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (VI-18)
- Niecki Włoszczowskiej (VI-19).

Regionalizacja przyrodniczo-leśna oparta jest na podstawach ekologiczno-fizjograficznych.

Położenie Nadleśnictwa Złoty Potok na tle mezoregionów przyrodniczo - leśnych

Położenie fizyczno - geograficzne wg Kondrackiego:

Obszar: Europa Zachodnia

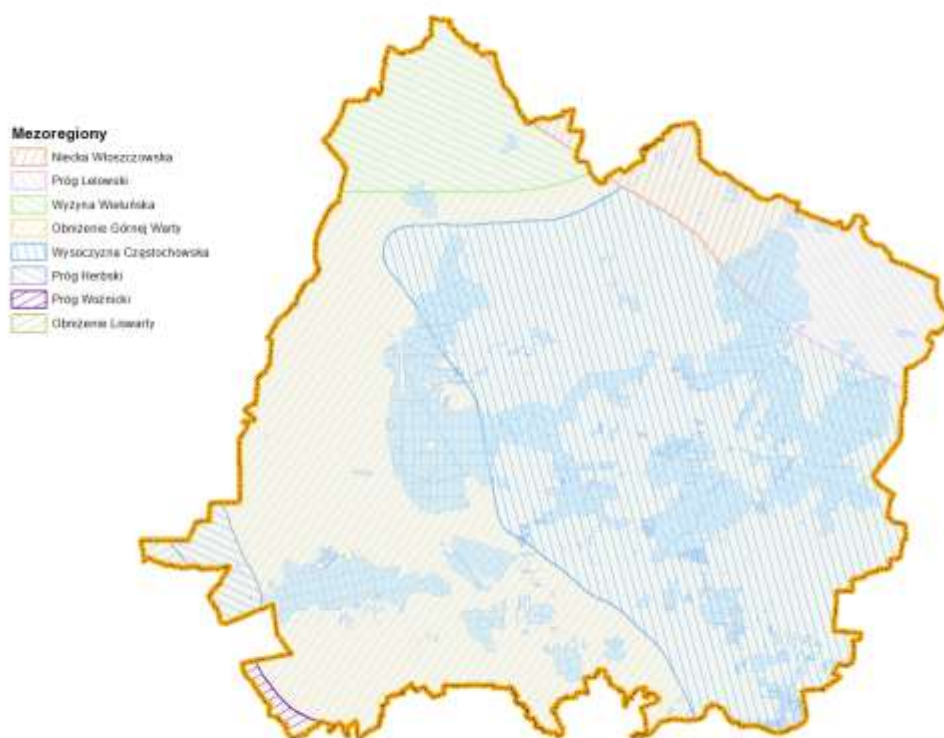
Podobszar: 3 - Pozaalpejska Europa Środkowa

Prowincja: 34 - Wyżyny Polskie

Podprowincja: 341 - Wyżyna Śląsko-Krakowska

Makroregion: 341.2 - Wyżyna Woźnicko-Wieluńska

Mezuregion: 341.21 - Wyżyna Wieluńska
 341.22 - Obniżenie Liswarty
 341.23 - Próg Woźnicki
 341.24 - Próg Herbski
 341.25 - Obniżenie Górnej Warty
 Makroregion: 341.3 - Wyżyna Krakowsko-Częstochowska
 Mezuregion: 341.31 - Wyżyna Częstochowska
 Podprowincja: 342 - Wyżyna Małopolska
 Makroregion: 342.1 - Wyżyna Przedborska
 Mezuregion: 342.13 - Próg Lelowski
 Mezuregion: 342.14 - Niecka Włoszczowska

Położenie Nadleśnictwa Złoty Potok na tle mezoregionów fizyczno-geograficznych

Regionalizacja geobotaniczna (Matuszkiewicz J. M., 2008):

Dział: Wyżyn Południowopolskich – (C)
 Kraina: Wyżyn Środkowomałopolskich – (C.2)
 Okręg: Olesko-Częstochowski – (C.2.2)
 Podokręg: Kłomnicki – (C.2.2.c)
 Kłobucko-Częstochowski – (C.2.2.d)
 Olesko-Myszkowski – (C.2.2.e)
 Okręg: Niecki Włoszczowskiej – (C.2.3)
 Podokręg: Garnecki – (C.2.3.c)
 Lelowski – (C.2.3.d)
 Kraina: Jury Krakowsko-Częstochowskiej – (C.4)
 Okręg: Jury Północnej Olkusko-Częstochowskiej – (C.4.1)
 Podokręg: Ogrodzeniecko-Mstowski – (C.4.1.a)

1.2.1. Charakterystyka mezoregionów

Wyżyna Wieluńska (341.21), rozciągająca się pomiędzy Wieluniem a Częstochową, charakteryzuje się wysokościami 220 – 280 m n. p. m. Zbudowana jest głównie z wapieni górnej jury, a także z skał jury środkowej i górnego triasu. Charakterystyczne dla tego obszaru są formy krasowe w postaci szczelin i lejów w podłożu.

Próg Woźnicki (341.23) to pas wzniesień rozciągający się od okolic Zawiercia na południowym wschodzie po północny zachód. Od południa sąsiaduje z Równiną Opolską. Charakteryzuje się przedziałem wysokości od 240 do 380 m n. p. m. Zbudowany jest głównie z piaskowców i zlepieńców górnotriasowych.

Próg Herbski (341.24) jest ciągiem wzniesień zbudowanym z piaskowców środkowojurajskich, rozciągających się od okolic Gęzyna na południowym wschodzie po przełomowy odcinek Liswarty w okolicach Przystajni na północnym zachodzie. Zakres wysokości, jakie obejmuje to 230 - 330 m n. p. m.

Obniżenie Górnej Warty (341.25) stanowi bruzdę rozciągającą się od Zawiercia na południowym wschodzie po Częstochowę na północnym zachodzie. Wytworzona została w mało odpornych na erozję rudonośnych ilach środkowojurajskich przykrytych piaskami i glinami czwartorzędowymi. Dnem obniżenia przepływa rzeka Warta. Zakres wysokości 240 – 350 m n.p.m.

Wyżyna Częstochowska (341.31) jest to garb ciągnący się od Częstochowy po Mstów na północy a Bramę Wolbromską i dolinę Białej Nidy na południu. Rozciąga się na powierzchni około 1300 km². Charakteryzuje się wysokościami od 300 do około 515 m n.p.m. z najwyższym wzniesieniem, Górą Janowskiego, której wysokość według najnowszych danych wynosi 516 m n.p.m. Jest to również najwyższy punkt Wyżyny Krakowsko Częstochowskiej. Zbudowana jest z wapieni górnogórskich, zdenudowanych przez trzeciorzędowe procesy krasowe, czego pozostałością są skaliste ostańce wapienne. Płaskie doliny, noszące ludową nazwę wodące, wypełnione są piaskami z okresu zlodowacenia odrzańskiego i odprowadzają wody tylko podczas roztopów wiosennych lub obfitych letnich opadów.

Próg Lelowski (342.13) jest pasmem wzgórz przebiegającym od rzeki Pilicy w kierunku z północnego zachodu na południowy wschód. Zbudowane jest z piaskowców i margłów kredowych pokrytych utworami czwartorzędowymi. Osiąga wysokości od 280 do 340 m n.p.m.

Niecka Włoszczowska (342.14) położona jest po obu stronach rzeki Pilicy. Tworzy krajobraz dolin i kotlin poprzeplatanych garbami dochodzącymi do wysokości 260 – 270 m n. p. m. Utworzona jest z skał kredowych przykrytych czwartorzędowymi piaskami.

Obniżenie Liswarty (341.22) ma kształt podłużnego pasma o orientacji północny zachód - południowy wschód. Region jest znacznie zalesionym obniżeniem, powstałym w mało odpornych skałach górnego triasu i dolnej jury.

Orografia obszaru Nadleśnictwa jest zróżnicowana. Obszar północny, wschodni, zachodni to tereny nizinne i równinne. Część środkowa i południowa położona na Jurze to obszar z wypiętrzaniem. Nadleśnictwo położone jest w granicach dwu dużych jednostek geomorfologicznych: Wyżynie Śląsko-Krakowskiej oraz Wyżynie Małopolskiej. Większa część jego powierzchni położona jest jednak na Wyżynie Śląsko-Krakowskiej. Wyżyna Śląsko-Krakowska jest asymetrycznym wypiętrzeniem tektonicznym, w którego podłożu występują struktury paleozoiczne, na których zalega pokrywa skał mezozoicznych zapadających ku północnemu-wschodowi. Wyżyna obniża się ku północy i starsze formacje geologiczne kryją się pod osadami czwartorzędowymi Niziny Środkowopolskiej. Od zachodu progi wyżynne wysunięte są w obręb Niziny Śląskiej, od południa wyżyna uskokami opada ku obniżeniu podkarpackiemu (Północnemu Podkarpaciu). Wyżyna Małopolska składa się z dwu różniących się strukturą geologiczną części: paleozoicznych fałdów Wyżyny Kieleckiej wraz z ich słabiej sfałdowaną otoczką mezozoiczną oraz kredowej Niecki Nidziańskiej. Powstała w wyniku przenikania tych struktur strefa nazwana została Wyżyną Przedborską. Region ten wyróżnia przenikanie krajobrazów wyżynnych i nizinnych. W budowie geologicznej Wyżyny Przedborskiej biorą udział głównie skały mezozoiczne zwłaszcza

górnokredowe. Na terenie Nadleśnictwa wyróżniono 49 podtypów gleb w ramach 16 typów i tak największy udział stanowią gleby bielcowe 48,5%, następnie gleby rdzawe 32%. Trzecim typem, co do udziału w zajmowanej powierzchni są gleby gruntowoglejowe (około 7%). Pozostałe 13 typów zajmuje 12,5% udziału powierzchni. Szczegółowe omówienie budowy geologicznej i geomorfologicznej oraz charakterystykę gleb i siedlisk zawiera „Operat glebowo-siedliskowy” dla Nadleśnictwa Złoty Potok z 1993 roku.

1.3. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Tereny zarządzane przez Nadleśnictwo Złoty Potok (razem ze współwłasnością) w 95,2% zajmują grunty leśne zalesione i niezalesione, 3,0% związane z gospodarką leśną, a 1,8% to grunty nieleśne.

Ogólne zestawienie podstawowych rodzajów gruntów Nadleśnictwa

Nadleśnictwo	Grunty leśne*				Grunty nieleśne	Ogółem
	Zalesione	Niezalesione	Związane z gosp. leśną	Razem		
	Powierzchnia [ha]					
Razem	17066,9949	456,0319	545,8756	18068,9024	328,3639	18397,2663
	17067,29	456,00	545,92	18069,21	328,37	18397,58
	17072,97	456,00	546,01	18074,98	328,37	18403,35*

* powierzchnia ze współwłasnością

Szczegółowe zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa wg grup i kategorii użytkowania – bez współwłasności.

Rodzaj użytku	Powierzchnia [ha]
1	2
1. Lasy - razem	18068,9024
1.1. Grunty leśne zalesione - razem	17066,9949
1) drzewostany	17056,5649
2) plantacje drzew - razem	10,4300
<i>w tym:</i>	
- plantacje nasienne	10,4300
- plantacje drzew szybkorosnących	
1.2. Grunty leśne niezalesione - razem	456,0319
1) w produkcji ubocznej - razem	17,0300
<i>w tym:</i>	
- plantacje choinek	
- plantacje krzewów	
- poletka łowieckie	17,0300
2) do odnowienia - razem	285,2753
<i>w tym:</i>	
- halizny	18,8593
- zręby	266,4160
- płazowiny	
3) pozostałe leśne niezalesione - razem	153,7266
<i>w tym:</i>	
- przewidziane do naturalnej sukcesji	153,6102
- objęte szczególnymi formami ochrony	

Rodzaj użytku	Powierzchnia [ha]
1	2
- przewidziane do małej retencji - wylesienia na gruntach wyłączonych z produkcji	0,1164
1.3. Grunty związane z gospodarką leśną - razem	545,8756
<i>w tym:</i>	
1) budynki i budowle	11,9741
2) urządzenia melioracji wodnych	44,6207
3) linie podziału przestrzennego lasu	154,6159
4) drogi leśne	201,5573
5) tereny pod liniami energetycznymi	119,2984
6) szkółki leśne	
7) miejsca składowania drewna	
8) parkingi leśne	
9) urządzenia turystyczne	13,8092
2. Grunty zadrzewione i zakrzewione	0,5400
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - razem	18069,4424
3. Użytki rolne - razem	166,7112
3.1. Grunty orne - razem	78,5405
<i>w tym:</i>	
1) role	74,5505
2) plantacje, poletka, składy drewna i szkółki na gruntach ornych	3,9900
3) ugory, odłogi	
3.2. Sady	3,1085
3.3. Łąki trwałe	23,8320
3.4. Pastwiska trwałe	18,1695
3.5. Grunty rolne zabudowane	3,3307
3.6. Grunty pod stawami rybnymi	39,4600
3.7. Grunty pod rowami rolnymi	0,2700
4. Grunty pod wodami - razem	0,7679
<i>w tym:</i>	
4.1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	0,6400
4.2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0,1279
4.3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	
5. Użytki ekologiczne - razem	40,3793
6. Tereny różne - razem	0,4488
<i>w tym:</i>	
1) grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagos. grunty zrekult.	
2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego	
3) grunty wyłączone z produkcji (poza gruntami pod zabudowę)	0,4488
4) różne inne	
7. Grunty zabudowane i zurbanizowane - razem	13,6261
<i>w tym:</i>	
7.1. Tereny mieszkaniowe	0,2904
7.2. Tereny przemysłowe	0,8943

Rodzaj użytku	Powierzchnia [ha]
1	2
7.3. Tereny zabudowane inne	4,0382
7.4. Zurbanizowane tereny niezabudowane	
7.5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - razem	
<i>w tym:</i>	
1) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne	
2) tereny zabytkowe	
3) tereny sportowe	
4) ogrody zoologiczne i botaniczne	
5) tereny zieleni nieurządzonej	
7.6. Użytki kopalne	3,5700
7.7. Tereny komunikacyjne - razem	4,8332
<i>w tym:</i>	
1) drogi	4,8332
2) tereny kolejowe	
3) inne tereny komunikacyjne	
8. Nieużytki - razem	105,8906
<i>w tym:</i>	
1) bagna	80,7037
2) piaski	
3) utwory fizjograficzne	
4) wyrobiska nieprzeznaczone do rekultywacji	25,1869
Razem (2-8) Grunty nie zaliczone do lasów	328,3639
w tym: grunty przeznaczone do zalesienia	
OGÓŁEM (1-8)	18397,2663

Powierzchnia w ha (z dokł. do 1 ara) wynikająca z sumy opisów taksacyjnych (ze współwłasnością):

leśna:	18074,98
nieleśna:	328,37
Ogółem:	18403,35

Powierzchnia gruntów we współwłasności w ha (z dokł. do 1 ara)

leśna:	5,77
nieleśna:	0,00
Ogółem:	5,77

Lesistość obszaru zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa.

Zasięg administracyjny Nadleśnictwa Złoty Potok obejmuje 966,49 km² (96649 ha). Na tym terenie lasy zajmują około 28000 ha, stąd lesistość wynosi ok. 29%. Około 66% lasów stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa, pozostałe 34% należy w większości do osób fizycznych.

1.4. Ilość i wielkość kompleksów leśnych

Zestawienie kompleksów leśnych

Wielkość kompleksu [ha]	Liczba [szt.]	Średnia powierzchnia kompleksu [ha]	Suma powierzchni kompleksów [ha]
poniżej 1	293	0,36	104,2422
1 - 5	115	2,15	246,8738
5 - 20	18	9,4	169,1275
20 - 100	20	44,83	896,6604
100 - 200	2	140,67	281,3362
200 - 500	7	305,32	2137,2481
500 -2000	6	1168,56	7011,3705
powyżej 2000	2	3778,09	7556,1736
Ogółem*	463		18403,0323

*Powierzchnia ze współwłasnością

Grunty Nadleśnictwa położone są w 463 kompleksach. Kompleksy do 5 ha stanowią 88%, średnia powierzchnia kompleksu wynosi 0,86 ha. Są to najczęściej pojedyncze działki, które nadleśnictwo przejmuje stopniowo z PFZ. Zasadniczy trzon lasów stanowi 8 kompleksów leśnych, przy czym 2 największe grupują 41% gruntów nadleśnictwa.

1.5. Funkcje lasów

„Zasady hodowli lasu” z 2012 r określają dwie grupy funkcji lasu:

- **Naturalne**, które wynikają z samego istnienia lasu.
- **Kształtowane**, czyli wzmagane w określonym pożądanym kierunku różnymi metodami gospodarki leśnej.

Funkcje naturalne ze względu na sposób ich świadczenia dzielą się na trzy grupy: biotyczne, ochronne oraz produkcyjne i reprodukcyjne. Lasy Nadleśnictwa Złoty Potok spełniają następujące funkcje naturalne:

1. **Ochronne** – ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazu naturalnego, wody przed zanieczyszczeniem, gleb przed erozją i osuwiskami, środowiska naturalnego przed: hałasem, wiatrem, zapyleniem, promieniowaniem, powodzią, przemieszczaniem się zanieczyszczeń, funkcje historyczne, kulturowe, estetyczne, duchowe.
2. **Biotyczne** – wynikające z procesów wiązania węgla atmosferycznego i azotu, uwalniania tlenu i wody, funkcje klimatyczne, rekreacyjne, turystyczne, retencyjne, oczyszczania i dystrybucji wody.
3. **Produkcyjne** – produkcja biomasy i akumulacja energii, funkcje rekultywacyjne, majątkowe i dochodowe, miejsca pracy, funkcje usług dla ludności.

4. **Kształtowane**, czyli wzmagane w określonym pożądanym kierunku różnymi metodami gospodarki leśnej i kształtowane na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym. Funkcje lasu dla Nadleśnictwa wynikają z przepisów i zarządzeń, które zawarte są w ustawie o lasach, Instrukcji Urządzania Lasu oraz innych przepisach prawnych.

Podział na kategorie ochronności Nadleśnictwa Złoty Potok przyjęty został według Zarządzenia nr 139 MOŚZNiL z dnia 11 września 1996 r.

W wyniku zmian powierzchniowych związanych z korektą zasięgu terytorialnego nadleśnictw w RDLP Katowice, w roku 2014, z Nadleśnictwa Gidle zostały przejęte 3 oddziały (wg obecnej numeracji 363-365). Kategorie ochronności dla tych oddziałów zostały utrzymane wg zarządzenia obowiązującego w Nadleśnictwie Gidle, tj. Zarządzenia nr 181 MOŚZNiL z dnia 23 października 1996 r. dotyczącego Nadleśnictwa Gidle, w którego zasięgu te oddziały były położone i nosiły odpowiednio numery 208-210.

Obecnie obowiązująca instrukcja urządzania lasu przewiduje, dla celów planowania, w zależności od dominującej roli pełnionych funkcji ochronnych, podział lasów na trzy główne grupy: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze.

Funkcje lasu – zestawienie powierzchni bez współwłasności.

Funkcja lasu	Nadleśnictwo Złoty Potok	
	Powierzchnia [ha]	%
lasz ochronne	15930,59	90,91
lasz gospodarcze	1024,14	5,85
rezerwaty	568,56	3,24
Razem	17523,29	100,00

W ramach lasów ochronnych Nadleśnictwa, wyróżniono następujące kategorie ochronności:

- glebochronne
- wodochronne
- uszkodzone wskutek działalności przemysłu
- cenne fragmenty rodzimej przyrody
- położone w miastach i wokół miast
- nasienne
- ostoje zwierząt

Niektóre obszary leśne posiadają kilka istotnych cech, które należy uwidocznic w opisie, dlatego zachodzi konieczność przypisania im kilku kategorii ochronności.

Zestawienie powierzchni lasów wg kategorii ochronności bez współwłasności.

Kategoria nr 1	Kategoria nr 2	Kategoria nr 3	Powierzchnia [ha]
1	2	3	4
OCH CENNE	OCH GLEB	OCH WOD	126,53
OCH CENNE	OCH WOD	OCH GLEB	104,43
OCH GLEB	OCH WOD		127,78
OCH GLEB	OCH WOD	OCH OSTOJ	156,66
OCH USZK			2715,49
OCH USZK	OCH MIAST		4029,52
OCH USZK	OCH WOD		496,5
OCH WOD	OCH GLEB		8171,17
OCH WOD	OCH NAS		2,51
Razem			15930,59

1.6. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa znajduje się północna i środkowa część Jury Krakowsko – Częstochowskiej, obszaru zaliczanego do najbardziej atrakcyjnych pod względem wartości turystycznych i rekreacyjnych w skali całego kraju.

Obszar Nadleśnictwa, jako baza rekreacyjna, jest bardzo ważny zarówno dla pobliskiej Częstochowy, jak i dla całego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Niektóre obszary w zasięgu Nadleśnictwa od dawna są przeznaczone pod zabudowę rezydencjalną i letniskową. Najbardziej znane obszary tego typu położone są wokół Zalewu Poraj: Żarki Letnisko, Poraj, Masłońskie gdzie występuje nawet zwarta zabudowa tego typu. Rozproszona zabudowa rekreacyjna i rezydencjalna powstaje praktycznie w całym zasięgu Nadleśnictwa, za wyjątkiem obszarów najbardziej wilgotnych. Jednak szczególnie atrakcyjne są obszary wyżynne o rzeźbie pagórkowatej i falistej ze względu na walory krajobrazowe. Należą do nich m. in. okolice wsi: Niegowa, Stary i Nowy Gorzków, Ludwinów, Trzebniów.

O rekreacyjnym charakterze obszaru decydują jednak turyści z całego kraju okresowo korzystający z bazy hotelowej i gastronomicznej, poruszający się po całym obszarze Jury. Usługi związane z tego typu turystyką są bardzo ważną częścią gospodarki gmin położonych w zasięgu Nadleśnictwa. Najważniejszymi ośrodkami usług turystycznych są: Janów, Żółty Potok, Olsztyn, Niegowa, Mirów, Bobolice, Poraj, Żarki.

Na obszarze Jury w celu udostępnienia jej walorów turystycznych wytyczono kilkadziesiąt szlaków, pieszych, rowerowych i konnych. Poniżej przedstawiono kilka najważniejszych szlaków jurajskich przebiegających przez obszar zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa.

1. „Szlak Warowni Jurajskich”. Niebieski szlak Rudawa – Mstów, 154 km całkowitej długości. W obszar Nadleśnictwa wkracza od południa pod Bobolicami przy oddz. 715 leśnictwa Żarki. Celem szlaku są ruiny strażnic w Łutowcu, Przewodzisowicach, Ostrężniku (także rezerwat „Ostrężnik”, oddz. 293), Suliszowicach. Przez Zrębice i Małusy Wielkie szlak dochodzi do Mstowa.
2. „Szlak Orlich Gniazd”. Czerwony szlak Kraków – Częstochowa, 164 km całkowitej długości. W obszar Nadleśnictwa wkracza podobnie jak niebieski przy oddziale 715, ale najbliższym celem jest niedawno odbudowany (2011) zamek „Bobolice”, oraz niedalekie ruiny zamku „Mirów”, potem wspomniany wyżej „Ostrężnik”. Następnym ważnym celem jest rezerwat „Parkowe” (przez oddz. 282, 274, 273, 272, 270), Żółty Potok, Zrębice, rezerwat „Sokole Góry” (przez oddz. 347, 348), Olsztyn (zamek), rezerwat „Zielona Góra” (oddz. 420, 421). Szlak kończy się w Częstochowie na Starym Rynku, gdzie rozpoczyna się, również czerwony, szlak Jury Wieluńskiej, opuszczający obszar Nadleśnictwa w rejonie na północ od Mstowa.
3. „Szlak Zamonitu”. Żółty szlak Niegowonice – Poraj po osobliwościach geologicznych i historycznych. Na obszarze Nadleśnictwa rozpoczyna się przy oddziale 715, po czym, mijając Niegową, Moczydło i Gorzków wkracza w oddziały 284, 275 leśnictwa Dąbrowa. Następnie biegnie zachodnią częścią rezerwatu „Parkowe” do źródeł Wiercicy w oddz. 262. Rezerwat „Ostrężnik” pozostaje po stronie południowej w odległości ok. 200 m, po czym szlak biegnie przez obszar występowania licznych skałek i wychodni skalnych w oddziałach 266, 256, 257, 250. Po osiągnięciu Suliszowic z ruinami strażnicy, szlak wkracza w piaszczyste Obniżenie Górnej Warty i przez kompleks ubogich borów sosnowych kieruje się do Poraja.
4. Transjurajski szlak konny: Rudawa – Częstochowa Mirów. Trasa wytyczona przez najcenniejsze obszary Jury, podzielona jest na 8 dziennych etapów po 20 – 30 km. W granicach zasięgu Nadleśnictwa są 3 etapy: Mirów – Żółty Potok, Żółty Potok – Biskupice, Biskupice – Częstochowa gdzie kontynuacją jest szlak Wyżyny Wieluńskiej.
5. Jurajski Szlak Rowerowy Orlich Gniazd. Czerwony szlak Kraków – Częstochowa długości 188 km, wytyczony w r. 1999. W granicach Nadleśnictwa, jak wszystkie ważniejsze szlaki, rozpoczyna się w oddz. 715 pod Bobolicami, po czym przebieg

jest zbliżony do innych szlaków transjurajskich tj.: Mirów, Niegowa, Moczydło, Przewodzisowice, Czatachowa, Ostrężnik, Suliszowice, Zrębice, rez. Sokole Góry, Olsztyn, Góry Towarnie, rez. Zielona Góra, oddz. 404 leśnictwa Zielona Góra, Częstochowa Stary Rynek.

Wymienione wyżej szlaki mają charakterystyczny przebieg: SE – NW, zgodny z rozciągłością Jury Krakowsko – Częstochowskiej. Przebiegają zwykle przez najbardziej atrakcyjne obszary Nadleśnictwa, oraz mają (za wyj. Zamonitu) charakter transgraniczny: biegną przez województwo małopolskie i śląskie. Oprócz nich istnieje szereg lokalnych szlaków wytyczonych na obszarze jednej gminy lub sąsiadujących. Poniżej przedstawiono niektóre szlaki o lokalnym znaczeniu.

1. Szlak walk 7 Dywizji Piechoty, wrzesień 1939. Zielony szlak Częstochowa Kręciwilk, lasy leśnictwa Kręciwilk i Dębowiec, rez. Sokole Góry, Siedlec, rez. Parkowe, Janów.
2. Szlak Gór Gorzkowskich. Czarny szlak (34 km) Julianka, Sieraków, Góry Gorzkowskie, Ludwinów, Ostrężnik, Krasawa.
3. Szlak św. Idziego. Zielony szlak 8 km z roku 2007. Olsztyn, rez. Sokole Góry, Zrębice.
4. Nordic Walking. Trasa okrężna: Olsztyn – Sokole Góry – Olsztyn, ponad 8 km. Częściowo pokrywa się z innymi szlakami w tym rejonie.
5. Szlak Barbary Rychlik. Czarny szlak od Centrum Konferencyjno – Szkoleniowego nad zalewem Poraj, wzdłuż pn. i wsch. brzegu zalewu do Zaborza, przez Choroń, Biskupice, rez. Sokole Góry, Olsztyn do st. kol. Korwinów.
6. Szlak Żarecki. Żółty szlak: Przewodzisowice, Żarki, Żarki Letnisko, Kuźnica Stara, Kozięgłowy.
7. Szlak Kultury Żydowskiej. Szlak miejski w Żarkach po miejscach i budynkach związanych z życiem społeczności żydowskiej.
8. Jurajski Szlak Rowerowy im. Zygmunta Krasieńskiego. Szlak dł. ok. 70 km, Częstochowa (Stary Rynek) – Myszków, prawie w całości w granicach zasięgu Nadleśnictwa. Poprowadzony wzdłuż Warty do Mstowa, potem do Woli Mokrzeskiej, następnie przez lasy leśnictwa Stawki i Julianka (jeden z dwóch szlaków w tych leśnictwach) do Sierakowa, Janowa, rez. Parkowe, Ostrężnik, Suliszowice do Żarek. Przed Myszkowem szlak opuszcza teren Nadleśnictwa.
9. Jurajski Szlak Rowerowy Hotelu Kmicic. Szlak okrężny 23 km: Janów, Góry Gorzkowskie, rez. Parkowe, Janów.
10. Szlak Rowerowy Kacpra Karlińskiego: Olsztyn – Złoty Potok przez Aleję Klonów.
11. Szlak konny stajni Wiking. Okrężny szlak 22 km, Złoty Potok – Siedlec – Złoty Potok

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Złoty Potok wytyczono i urządzono szereg ścieżek o charakterze poznawczym: przyrodniczych – leśnych, geologicznych, kultury materialnej, historycznych. Nadleśnictwo utrzymuje ścieżki dydaktyczne oraz izbę przyrodniczo – leśną. Ścieżki są rozmieszczone w odległych od siebie, skrajnych rejonach Nadleśnictwa, aby możliwie szeroko reprezentować jego środowisko przyrodnicze. Opisy stanowisk i ich dobór mają przybliżyć zwiedzającym: zasady zachowania w lesie, przyrodnicze i techniczne podstawy gospodarki leśnej, miejscowe gatunki roślin i zwierząt, miejscowe ekosystemy występujące w pobliżu ścieżek. W izbie leśnej, zlokalizowanej w siedzibie Nadleśnictwa, zgromadzono spreparowane okazy miejscowych gatunków zwierząt, tablice informacyjne, nagrania głosów ptaków, materiały źródłowe (atlasy, klucze i inne).

W lasach Nadleśnictwa urządzono trzy ścieżki edukacyjne:

1. „Poraj” w oddziale 661 leśnictwa Poraj
2. „Zielona Góra” w oddziałach: 414, 415, 421, 422 leśnictwa Zielona Góra.
3. „Dziadówki” w oddziale 119 leśnictwa Dziadówki.

Niezależnie od ścieżek leśnych, na obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa istnieje szereg tras poznawczych wykonanych przez urzędy gminne.

Gmina Janów

1. Ścieżka przyrodniczo – historyczna „Parkowe” w rezerwacie.
2. Ścieżka „Tropem Tajemnic”, od „Źródła Zdarzeń” do ruin zamku Ostrężnik.
3. Ścieżka w Siedlcu przez „Pustynię Siedlecką” do kamieniołomu.
4. Ścieżka „Złota Kraina Pstrąga” w dolinie Wiercicy.
5. „Szlak zjawisk krasowych”, od Ostrężnika do Ponika w dolinie Wiercicy.
6. „Śląski szlak architektury drewnianej”.
7. Park miniatur zamków jurajskich w Piasku.

Gmina Olsztyn

1. „W krainie białych skał”, ścieżka geologiczna na obszarze od Gór Towarnich do rezerwatu „Zielona Góra”.
2. Ścieżka geologiczna w kamieniołomie „Kielniki”.
3. Szlak architektury drewnianej.

Nadleśnictwo na obszarze swoich kompleksów leśnych nie ogranicza ruchu turystycznego pieszego, konnego i rowerowego, nawet poza szlakami znakowanymi, co jest zgodne ze statutowym obowiązkiem realizacji pozaprodukcyjnych zadań leśnictwa. Lokalne okresowe, lub stałe zakazy wstępu są związane z pracami leśnymi (ścinanie, zrywka, transport), mają na celu ochronę upraw leśnych albo obszarów o specjalnym znaczeniu (ostoje zwierzyny, rezerваты). Okresowo mogą być wydane zakazy wstępu do lasu w związku ze zwiększonym zagrożeniem pożarowym.

W celu ułatwienia poruszania się po terenie Nadleśnictwa, a także w celu ograniczenia niekontrolowanego wjazdu do lasu, utworzono szereg obiektów turystycznych jak niżej.

Lp.	Adres leśny	Pow.	Leśnictwo	Uwagi
1.	02-38-1-09-116 -h -00	0,52	Dziadówki	miejsce postoju
2.	02-38-1-09-175 -j -00	0,17	Dziadówki	miejsce postoju
3.	02-38-1-12-270 -c -00	0,20	Dąbrowa	rez. Parkowe, miejsce biwakowe
4.	02-38-1-12-270 -i -00	0,95	Dąbrowa	miejsce biwakowe
5.	02-38-1-12-271 -a -00	3,61	Dąbrowa	miejsce biwakowe i widokowe
6.	02-38-1-12-272 -b -00	0,41	Dąbrowa	rez. Parkowe, miejsce biwakowe
7.	02-38-1-12-272 -d -00	0,49	Dąbrowa	rez. Parkowe, miejsce biwakowe
8.	02-38-1-12-272 -f -00	0,38	Dąbrowa	rez. Parkowe, miejsce biwakowe
9.	02-38-1-12-293 -l -00	0,05	Dąbrowa	miejsce postoju
10.	02-38-1-13-343 -h -00	0,17	Zrębice	miejsce postoju, wiata
11.	02-38-1-13-343 -j -00	0,09	Zrębice	miejsce postoju, wiata
12.	02-38-1-13-353 -k -00	0,63	Zrębice	miejsce odpoczynku, wiata
13.	02-38-1-13-358 -g -00	0,03	Zrębice	miejsce odpoczynku, wiata
14.	02-38-1-02-470 -m -00	0,51	Kręciwilk	pole biwakowe
15.	02-38-1-02-470 -cx -00	0,05	Kręciwilk	miejsce postoju
16.	02-38-1-01-572 -n -00	0,33	Zielona Góra	parking
17.	02-38-1-05-669 -f -00	0,11	Siedlec	parking, bar
18.	02-38-1-06-711 -i -00	0,13	Żarki	miejsce postoju

Nadleśnictwo Złoty Potok posiada wyjątkowe walory rekreacyjno – wypoczynkowe, dlatego, zgodnie z Instrukcją Urządzenia, wyodrębniono strefy zagospodarowania rekreacyjnego:

B – strefa masowego wypoczynku ludności:

1. Oddziały 252, 260, 261, 262, 270 – 274, 282, 283, wchodzące w skład rezerwatu „Parkowe” i najbliższego otoczenia oraz oddział 293 z rezerwatem „Ostrężnik”.

Wymienione oddziały tworzą obszar wyjątkowej koncentracji ruchu turystycznego; schodzą się tu główne transjurajskie szlaki piesze i rowerowe oraz trzy ścieżki dydaktyczne.

2. Oddziały 339 – 343, 347 – 350, 352 – 356, wchodzące w skład rezerwatu „Sokole Góry” i najbliższego otoczenia. Jest to obszar o atrakcyjności porównywalnej z opisanym powyżej. Tutaj także schodzą się transjurajskie szlaki piesze i rowerowe.

C – obszar rozrzedzonego ruchu turystycznego:

1. Oddział 116 – obóz ZHP Hufca Dąbrowa Górnicza.
2. Oddział 175 – popularne miejsce postoju.
3. Oddział 206 – siedziba Nadleśnictwa.
4. Oddziały 292, 292A, kontynuacja strefy rezerwatu „Ostrężnik”, sąsiedztwo znanego zajazdu „Ostrężnik”.
5. Oddziały 570 – 574. Peryferyjny kompleks leśnictwa Zielona Góra, chętnie odwiedzany ze względu na interesujące ukształtowanie: przełom Warty – „Brama Mirowska”, ostańce „Jaś i Małgosia”, „Balikowa”, wąwóz „Piekielko”, jaskinie.
6. Oddział 470 – popularne miejsce postoju.
7. Lasy nad zbiornikiem Poraj od strony zach. i pd. z naturalną linią brzegową (od str. pn – wsch brzegiem jest mur zaporowy), oddziały 658, 659, 673 – 675, 684. Obszar chętnie odwiedzany przez wędkarzy i wodniaków, sąsiedztwo ośrodków rekreacyjnych i szkoleniowych, stanic wodnych, znane miejsce biwakowania.
8. Lasy obok ruin strażnicy Przewodziszowice, oddziały 701, 702. Miejsce zbiegu szlaków transjurajskich i lokalnych, pieszych, rowerowych i konnego.
9. Oddział 711 – popularne miejsce postoju.
10. Oddziały 716 – 718. Kompleks pod pasmem „Mirowskie Skały”, w sąsiedztwie ruin zamku Mirów. Miejsce koncentracji szlaków i ruchu turystycznego, obszar koncentracji usług turystycznych.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa znajduje się szereg obiektów zabytkowych i historycznie cennych, często decydujących o turystycznej atrakcyjności tego terenu. Są to różnego przeznaczenia budowle, lub ich pozostałości z okresu przed powstaniem państwa do czasów współczesnych.

Najbardziej znanymi zabytkami są zamki i warownie średniowiecznego systemu obronnego, chroniącego Polskę Kazimierza Wielkiego przed zagrożeniem od strony Śląska i Czech. Większość z nich jest przypisywana inicjatywie Kazimierza Wielkiego, niektóre Władysława Opolczyka. W granicach zasięgu Nadleśnictwa znajduje się obecnie 7 zamków i strażnic zachowanych w różnym stopniu. Są to:

1. Zamek Olsztyn, w miejscowości Olsztyn, w zasięgu leśnictwa Zrębice. Zachowany zarys zasadniczych części składowych zamku.
2. Strażnica Ostrężnik w oddz. 293, rez. „Ostrężnik”, leśnictwo Dąbrowa. Zachowany szczątkowo.
3. Strażnica Suliszowice, resztki murów na gruncie prywatnym, na pograniczu leśnictwa Zrębice i Żarki.
4. Strażnica Przewodziszowice – zachowana podstawa baszty na skale w pobliżu oddz. 701 leśnictwa Żarki.
5. Strażnica Łutowiec – resztki podstawy baszty na skale na obszarze leśnictwa Żarki.
6. Zamek Mirów – ruina z wyraźnie zachowanym zarysem zamku, obecnie własność prywatna, rekonstruowany. W pobliżu oddz. 716 leśnictwa Żarki.
7. Zamek Bobolice. Odbudowany w r. 2011, własność prywatna, częściowo udostępniony, w pobliżu oddz. 715 leśnictwa Żarki.

Przez obszar Nadleśnictwa przebiegają trasy pielgrzymkowe na Jasną Górę, a także do miejscowych sanktuariów: Mstowa – Wancerzowa i Żarek – Leśniowa. W Mstowie znajduje się sanktuarium Matki Boskiej Mstowskiej Miłosierdzia z obrazem otoczonym kultem od XVII

w. Znacznie starsze jest sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Leśniewskiej Patronki Rodzin. Założone zostało (według tradycji) równocześnie z przybyciem na Jasną Górę obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Lokalne znaczenie ma również kościół pw. św. Idziego w Zrębicach.

Wydarzenia wojenne i polityczne sprawiły, że obiekty zabytkowe w zasięgu Nadleśnictwa nie są zbyt licznie reprezentowane. Zniszczeniu i rabunkowi uległy dwory właścicieli ziemskich i rezydencje magnackie. Stosunkowo najlepiej zachowały się, mające zwykle stałą opiekę, obiekty sakralne. Poniżej zamieszczono najważniejsze obiekty zabytkowe oraz miejsca o znaczeniu historycznym.

Złoty Potok, Janów

1. Pałac Raczyńskich, mający początki w r.1581, obecnie pozbawiony wyposażenia.
2. Dwór Krasińskich z 1829 r., obecnie muzeum Zygmunta Krasińskiego.
3. Kościół pw. Jana Chrzciciela o początkach sięgających roku 1298.
4. Pozostałości grodziska z VIII w (rez. Parkowe).
5. Cmentarz żydowski z 1779 r.
6. Młyn „Kończew” z XIX w.
7. Zabudowania pstrągarni z XIX w. (najstarsza wylęgarnia w Europie, 1881 r.).

Olsztyn

1. Barokowy kościół pw. Jana Chrzciciela z XVIII w. z pomnikowymi lipami.
2. Spichlerz z roku 1783.
3. Chata drewniana z XIX w.
4. Cmentarz ofiar represji hitlerowskich na miejscu straceń.

Żarki

1. Kościół pw. św. Szymona i Judy Tadeusza z roku 1522.
2. Ruiny kościoła św. Stanisława z r. 1763, miejsce widokowe.
3. Zespół zabytkowych stodoł z wapienia, z końca XIX w. i pocz. XX w.
4. Synagoga i kirkut z XIX w.
5. Młyn wodny z roku 1834.

Niegowa

1. Kościół pw. św. Mikołaja sięgający początkami XV w.

Bystrzanowice

1. Dwór z XVIII w., odbudowany w r. 2002 (obok oddz. 210).

Przyrów

1. Kościół św. Mikołaja z początku XVI w.
2. Kościół św. Anny z 1606 r. i klasztor dominikanek.

Mstów

1. Zespół sakralny: kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i warowny klasztor Kanoników Regularnych Laterańskich.
2. Zespół stodoł z początku XX w.
3. Grodzisko „Gaszczyk” w Siedlcu ze śladami kultury łużyckiej i wczesno – średniowiecznej.

Miejsca i obiekty o znaczeniu historycznym

Cmentarze z I wojny światowej

1. Kotowice, przy. oddz. 719 leśnictwa Żarki. Cmentarz nieznannej liczby żołnierzy austriackich poległych w r. 1914.

2. Zrębice – Ciecierzyn, oddz. 344 leśnictwa Zrębice. Cmentarz 477 żołnierzy niemieckich i rosyjskich poległych w sierpniu 1914 r.

Miejsca pamięci związane z II wojną światową

1. Leśnictwo Kamienna Góra, 193 h – mogiła partyzantów.
2. Leśnictwo Dębowiec, 500 a – mogiła partyzantów.
3. Leśnictwo Zielona Góra, 173 f, 174 i – mogiła rozstrzelanych mieszkańców gminy Kamienica Polska i Poczesna.
4. Leśnictwo Konstantynów, 138 c – krzyż z tablicą upamiętniającą walkę żołnierzy batalionu AK „Skała” w 1944 r. Oddział 151 b – mogiła rozstrzelanych 8 Cyganów.
5. Leśnictwo Dziadówki, obok oddz. 173 – miejsce straceń i cmentarz inteligencji częstochowskiej z 1940 r.
6. Leśnictwo Dąbrowa, 272 h – miejsce bohaterskiej walki i śmierci majora J. Wrzoska z 7 DP we wrześniu 1939 r.

2. Szczególne formy ochrony przyrody

Do szczególnych form ochrony przyrody występujących na terenie Nadleśnictwa lub w jego zasięgu należą: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, pomniki przyrody, europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000, użytki ekologiczne oraz prawnie chronione gatunki flory i fauny.

2.1. Rezerваты przyrody

Zgodnie z „Ustawą o ochronie przyrody” (Art. 13) Rezerwatem przyrody jest obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych kulturowych bądź krajobrazowych.

Wokół rezerwatu przyrody może być utworzona otulina, zabezpieczająca jego obszar przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

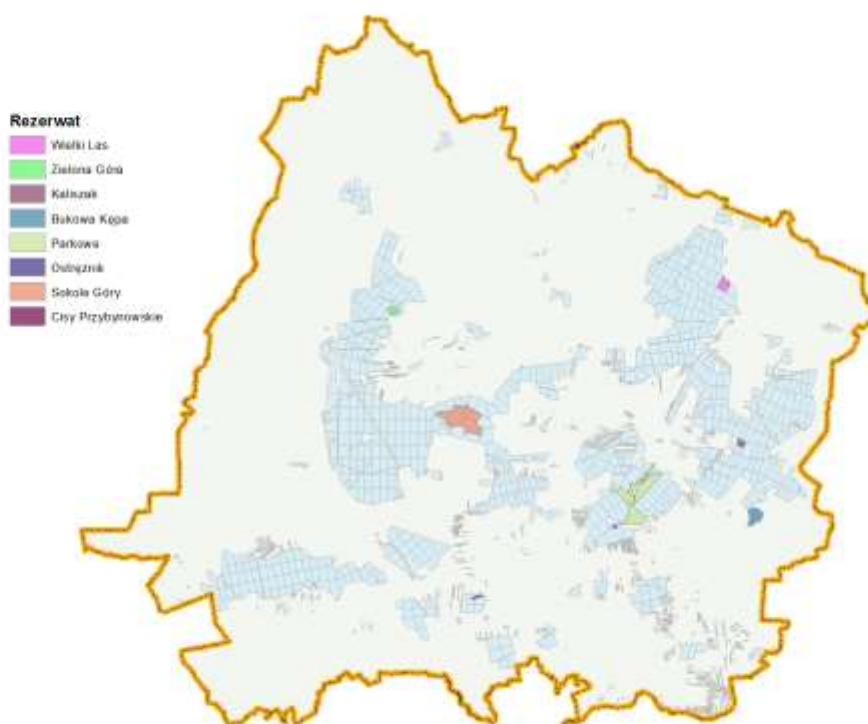
Rezerваты przyrody charakteryzują się zróżnicowaniem ekosystemów. Podstawowym celem istnienia rezerwatów przyrody jest stworzenie szans przetrwania aktualnego bogactwa gatunków roślin i zwierząt poprzez ochronę różnorodności biocenoz oraz zawartego w organizmach tych gatunków materiału genetycznego. Rezerваты stwarzają szansę zachowania dziko występujących gatunków roślin i zwierząt, łącznie z ich biotopami i siedliskami a jednocześnie zapewniają trwałe istnienie najszerszego wachlarza form geomorfologicznych i geologicznych, stanowiących o istocie naturalnego krajobrazu.

2.1.1. Rezerваты istniejące

Na gruntach Nadleśnictwa istnieje obecnie 8 rezerwatów:

- „Sokole Góry”
- „Wielki Las”
- „Kaliszak”
- „Bukowa Kępa”
- „Parkowe”
- „Ostrężnik”
- „Zielona Góra”
- „Cisy Przybynowskie”

Zajmują one łącznie 582,15 ha, co stanowi około 3,2% powierzchni Nadleśnictwa.

Położenie rezerwatów w Nadleśnictwie

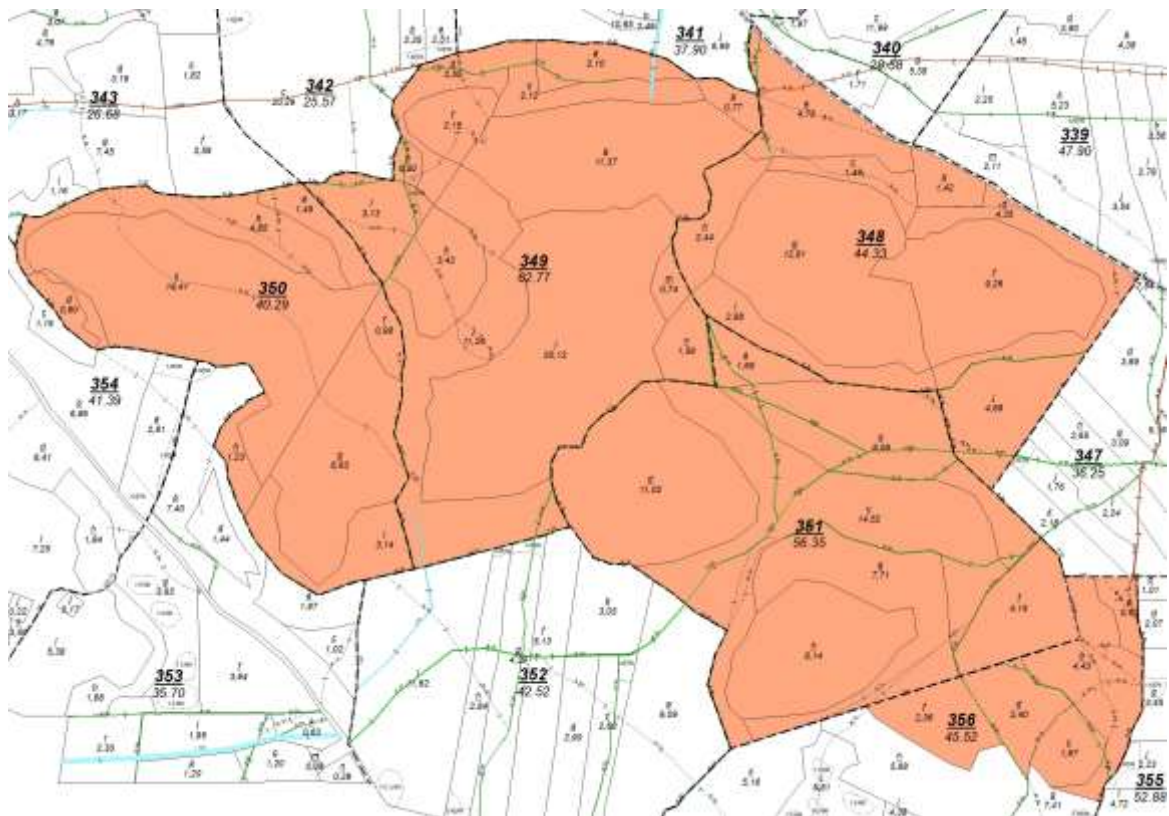
Poniżej przedstawiono ogólne opisy rezerwatów.

Rezerwat „Sokole Góry”. Powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 8 grudnia 1953 r. Zmienione Zarządzeniem MLiPD z dnia 26 kwietnia 1963 r. Utworzony celem zachowania malowniczego kompleksu wzgórz wapiennych z licznymi schroniskami i jaskiniami, bogatą i unikatową fauną podziemną, porośniętego głównie naturalną, silnie zróżnicowaną roślinnością leśną. Rezerwat w całości położony jest na gruntach Lasów Państwowych, Nadleśnictwa Złoty Potok, leśnictwa Zrębice. Wchodzi w skład Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”, należącego do Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, jest także częścią Ostoi Olsztyńsko – Mirowskiej obszaru Natura 2000 PLH240015. Jest ostatnim w tym rejonie wyniesieniem Jury na granicy z Obniżeniem Górnej Warty. O wyglądzie rezerwatu decyduje szereg kopulastych wzgórz wapiennych wyniesionych kilkadziesiąt metrów ponad okoliczny teren. Najcenniejszymi walorami o charakterze geologicznym i geomorfologicznym, a w konsekwencji krajobrazowym jest obecność licznych naturalnych odśnieżeń wapieni górnourajskich z

licznymi efektami zjawisk krasowych. Na obszarze rezerwatu opisano 163 obiekty skałkowe: ambony, ciągi ścian, progi, stoły, mury, grzędy, baszty, maczugi grzyby skalne i inne. Widoczne są na nich efekty zjawisk krasowych: studnie, kanały i kanaliki, kawerny, jamy krasowe i inne. Na trzech ścianach skalnych: „Pielgrzym”, „Bonifacy”, „Boniek” dopuszczono wspinaczkę skałkową. Obszar rezerwatu charakteryzuje się również wyjątkową koncentracją jaskiń. Zinventaryzowano tu 94 obiekty jaskiniowe, w tym 28 o głębokości (długości) większej niż 10 m. Najdłuższą jest Jaskinia Koralowa – 370 m, następnie Studnisko – ok. 300 m, Olsztyńska i Wszystkich Świętych razem – 240 m. Najgłębiej schodzi Studnisko – 80 m (uważana za najgłębszą na Jurze Krakowsko – Wieluńskiej) i Urwista – 37 m. Większość drzewostanów przekracza, nieraz znacznie, wiek 100 lat (najstarsze przekraczają 180 lat). Niecałe 10% drzewostanów ma wiek poniżej 100 lat. Panującym gatunkiem jest buk i on w większości jest uważany za gatunek naturalny. Drugim gatunkiem jest sosna stopniowo zmniejszająca swój udział, a poza tym dąb, grab, jodła i inne. Ponad połowę powierzchni zajmują siedliska Lwyż i LMwyż, na pozostałej powierzchni występuje BMśw i Bśw. Stwierdzono obecność 6 zbiorowisk leśnych, jednego zaroślowego i 2 nieleśnych; ich występowanie jest wyraźnie powiązane z podłożem geologicznym i ukształtowaniem terenu. Ubogie zbiorowiska z panującą sosną są reprezentowane przez suboceaniczny bór świeży oraz kontynentalny bór mieszany. Przepuszczalnie oba te zbiorowiska w perspektywie kilkudziesięciu lat zostaną przekształcone w ubogie buczyny niżowe – obecnie najbardziej rozpowszechnione zbiorowisko lasów bukowych w rezerwacie. Pozostałe zbiorowiska buczynowe to: żyzna buczyna sudecka i ciepłolubna buczyna jurajska. Fragmentarycznie występuje środkowoeuropejski acidofilny las dębowy. W lukach po wiatrowałach rozwijają się przejściowe zbiorowiska bzu koralowego i bzu hebdy. Na niektórych wychodniach skalnych stwierdzono występowanie kserotermicznych zbiorowisk z bodziszkiem czerwonym. Zgodnie z obowiązującą listą roślin chronionych (Rozporz. MŚ 2014) w rezerwacie rosną dwa gatunki roślin objęte ochroną ścisłą: lilia złotogłów i rojnik pospolity, oraz 9 gatunków objętych ochroną częściową, m. in.: wawrzynek wilczyko, widłak jałowcowaty i goździsty, orlik pospolity, naparstnica zwyczajna. Największą wartością rezerwatu pod względem zoologicznym jest fauna jaskiniowa:

- endemiczne chrząszcze - 2 podgatunki, jaskiniowe relikty z ostatniego zlodowacenia, *Choleva lederiana gracilenta* (podlistnik) i *Catops tristis infernus*
- reliktowe skoczogonki – *Hypogastrura cavicola*, *Arrhopalites pygmaeus*
- reliktowe pajęczaki – *Paranemastoma quadripunctatum*, *Parrhoma moravicum*, *Lepthyphantes monticola*, *Lepthyphantes nodifer*
- 14 gatunków nietoperzy w tym tak rzadkie jak: nocek Bechsteina, nocek łydkowłosy, nocek orzęsiony, podkowiec mały.

Jaskinia Koralowa i Studnisko są największymi na Jurze koloniami hibernacyjnymi, a oprócz tego Studnisko jest również kolonią rozrodczą nocka dużego – jedyną znaną kolonią rozrodczą tego gatunku w schronieniu naturalnym. Coroczna kontrola liczebności hibernujących nietoperzy przeprowadzana w obu wymienionych jaskiniach, wykazuje stały wzrost liczebności, mimo okresowych spadków. Wśród fauny naziemnej na uwagę zasługuje kozioróg bukowiec - znany w Polsce tylko z kilku stanowisk, *Dicercia furcata* – rzadko spotykany bogatek związany z brzozą, poczwarówka alpejska – reliktowy, polodowcowy ślimak, szklarka płaska i gładka – mięczaki wpisane na listę zwierząt ginących i zagrożonych. Na przełomie XX i XXI w. stwierdzono występowanie 35 gatunków ptaków lęgowych. Współcześnie stwierdzano gniazdowanie sowy uszatej, jastrzębia, grubodzioba, dzięciołów: czarnego, zielonego, dużego, średniego i dzięciołka. Z gromady ssaków na uwagę zasługuje obecność popielicy, dla której stare drzewostany bukowe są optymalnym środowiskiem. Rezerwat nie posiada Planu ochrony ani Zadań ochronnych.

Rezerwat „Sokole Góry”

Rezerwat „Wielki Las”. Powołany Zarządzeniem MLIpD z dnia 19 marca 1953 r. Położony w całości na gruntach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Żłoty Potok, leśnictwa Stawki. Wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Stawki, należącego do Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Rezerwat powołany został w celu ochrony naturalnych siedlisk leśnych: łągu jesionowo – olchowego (*Circaeo – Alnetum*), olsu porzeczkowego (*Ribo nigri – Alnetum*) oraz zbiorowiska zbliżonego do grądu i kwaśnej dąbrowy wraz z drzewostanem olchy czarnej przekraczającej wiek 130 lat z domieszką nieco młodszego jesionu wyniosłego. Z grupy roślin objętych ochroną ścisłą podawana jest kukułka Fuchsa i rosiczka sp., a z grupy objętej ochroną częściową: wawrzynek wilczełyko, widłak jałowcowaty, kukułka plamista, kukułka szerokolistna. Rezerwat jest prawdopodobnie częścią terytorium funkcjonalnego błotniaka stawowego, bociana czarnego i żurawia. W drzewostanach rezerwatu, podobnie jak w całym kraju, od wielu lat występuje zamieranie jesionu, co prawdopodobnie doprowadzi do całkowitego wycofania się tego gatunku ze składu drzewostanów. Rezerwat posiada Plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem RDOŚ w Katowicach z dnia 16.10.2015 r.

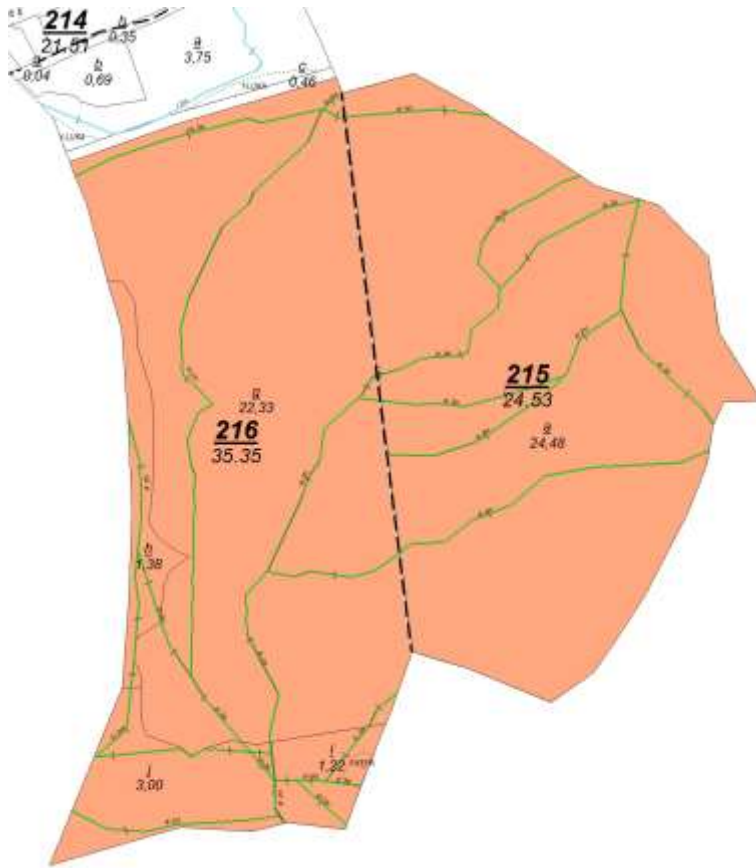
Rezerwat „Wielki Las”

Rezerwat „Kaliszak”. Powołany Zarządzeniem MLiPD z dnia 18 grudnia 1953 r. w celu zachowania mieszanego lasu jodłowo – sosnowego o cechach naturalnych. Rezerwat stanowi część oddziału 179 leśnictwa Dziadówki położona na pd. – zach. stoku lokalnego wyniesienia o nazwie Lisia Góra (299 m n.p.m.) i leży w granicach Parku krajobrazowego Orlich Gniazd. Główną wartością rezerwatu są stare drzewostany dębowe i sosnowe z domieszką jodły, rosnące na siedlisku sosnowo – dębowego boru mieszanego (*Qercus roboris* – *Pinetum*) oraz jodłowego boru mieszanego (*Abietetum polonicum*), z fragmentami boru chrobotkowego (*Cladonia* – *Pinetum*). Ta część lasu przed rokiem 1939 wchodziła w skład dóbr złotopotockich hr. E. Raczyńskiego i już wtedy była wyłączona z użytkowania, stąd obecny wiek drzewostanów od 120 do 185 lat. Szczególnie tak wysoki wiek sosny należy uznać za niezwykłą wartość przyrodniczą. Najcenniejszy jest jednak udział w składzie drzewostanów jodły, należącej prawdopodobnie do miejscowego, niżowego ekotypu. W najstarszym drzewostanie rezerwatu osiąga udział 20% i wiek 185 lat, poza tym wszędzie występuje w formie pojedynczej domieszki we wszystkich warstwach drzewostanu, również w podroście i podszybie. W rezerwacie stwierdzono występowanie objętego ochroną ścisłą buławnika wielkokwiatowego oraz objętych ochroną częściową: gnieźnika leśnego, widłaka goździstego i pluskwicy europejskiej. Znalezione także (lata 2002 – 2003) chronione porosty z „Czerwonej listy porostów Polski”: płucnicę islandzką, lasówkę miseczkowatą i pustułką rurkowatą. Jako ciekawostkę botaniczną podaje się jedyne w regionie stanowisko jeżyny szorstkiej. Rezerwat jest miejscem występowania licznych gatunków motyli, chrząszczy i ważek, a także ptaków lęgowych, brak jest jednak aktualnych danych na ten temat. Występują tu również liczne nietoperze wykorzystujące dziuple do rozrodu, m.in. nocek wąsatek i mopek. Dla rezerwatu opracowano i zatwierdzono zadania ochronne obowiązujące od 3 października 2013 r.

Rezerwat „Kaliszak”

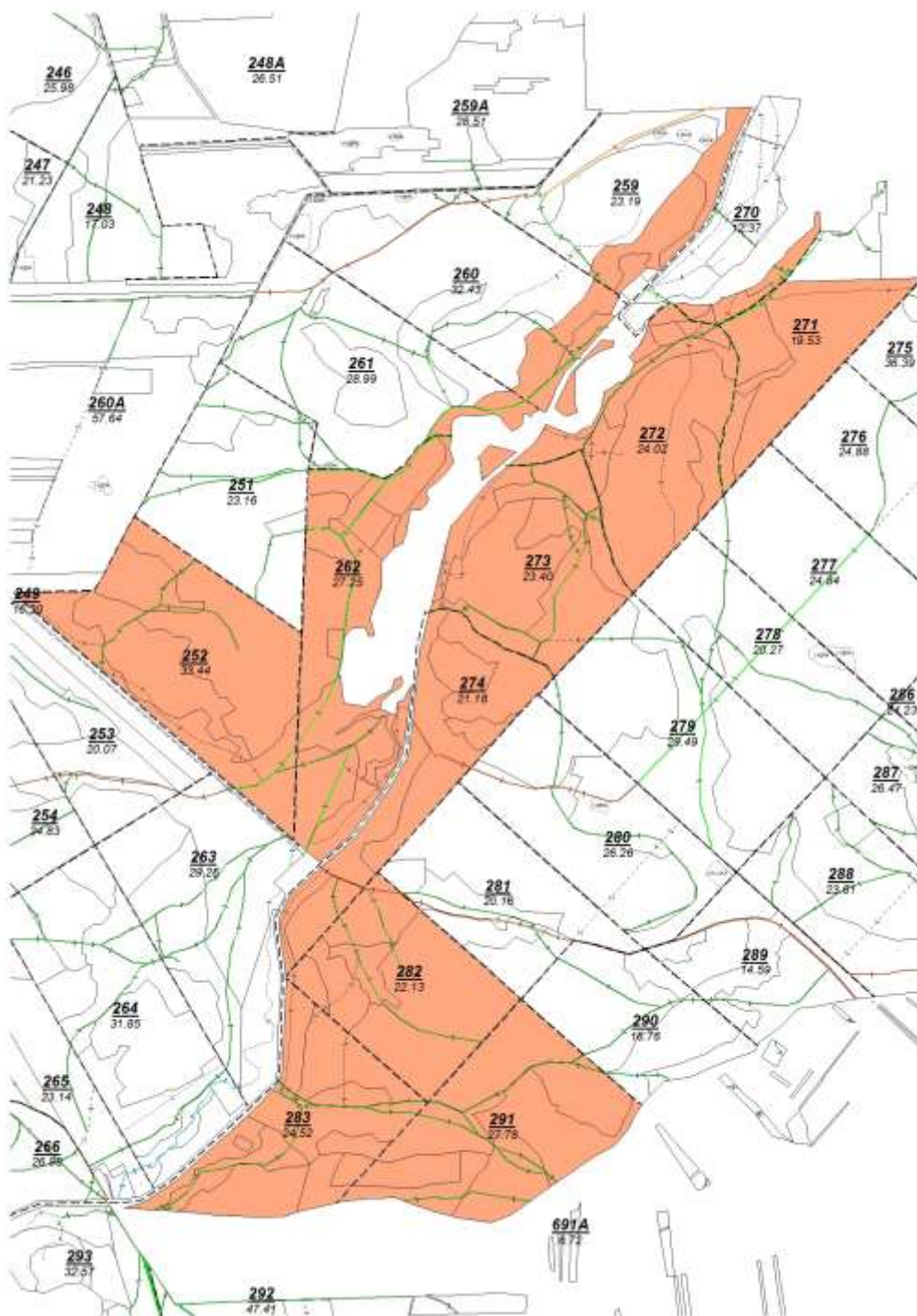
Rezerwat „Bukowa Kępa”. Utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w celu zachowania zbliżonych do naturalnych lasów bukowych na podłożu wapiennym i lessowym. Jest to izolowany wśród gruntów rolnych kompleks leśny, ze względów orograficznych nieprzydatny do zagospodarowania rolniczego, charakterem zbliżony do pobliskich Gór Gorkowskich. Stanowią go oddziały 215 i 216 należące do leśnictwa Kamienna Góra w zasięgu Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Teren jest urozmaicony z ostańcami o wysokości do 30 m i ścianami skalnymi, położony na wysokości od 280 do 380 m n.p.m. Część środkowo – wschodnią pokrywa less i tu występują wąwozy do 10 m głębokości. Stwierdzono tu dwa zasadnicze siedliska: buczynę sudecką i kwaśną buczynę niżową, a w niżej położonych częściach rezerwatu fragmenty grądu lipowo – grabowego w odmianie wyżynnej. Możliwe jest też występowanie buczyny storczykowej. Drzewostan buduje głównie buk w przeciętnym wieku 95 lat, zajmujący prawie 90% powierzchni rezerwatu. Jest to zwarty drzewostan o dużej zasobności i średniej wysokości drzew ok. 30 – 31 m. Na pozostałej powierzchni występują młodsze drzewostany bukowe, ale także brzoza, dąb i inne. Stwierdzono tu występowanie storczyków objętych ochroną ścisłą: buławnika czerwonego i wielkokwiatowego oraz gatunków objętych ochroną częściową: wawrzynka wilczełyko, gnieźnika leśnego, widłaka wrońca, parzydła leśnego. Jako ciekawostkę podaje się obecność roślin uważanych za elementy flory górskiej: paprotnika kolczystego, parzydła leśnego, kokoryczki okółkowej, żywca dziewięciolistnego, a z fauny górskiej ślimaka – świdrzyka pospolitego. Rezerwat nie posiada Planu ochrony ani Zadań ochronnych.

Rezerwat „Bukowa Kępa”

Rezerwat „Parkowe”. Powołany Zarządzeniem MLIpD z dnia 3 września 1957 r., jako rezerwat krajobrazowy chroniący obszar źródliskowy Wiercicy wraz z istniejącymi tam formami skalnymi. Wiadomo jednak od dawna, że ten obszar ma szereg innych nieprzeciętnych wartości przyrodniczych: fitosocjologicznych, florystycznych, siedliskowych, faunistycznych i innych. Lasy w otoczeniu źródeł Wiercicy, jeszcze jako składnik dóbr złotopotockich hr. Raczyńskiego, były wyłączone z użytkowania od roku 1907. Celem była ochrona źródeł zasilających stawy hodowlane pstrągarni założonej w r. 1881. W latach międzywojennych ograniczono wstęp do lasu w tym rejonie, a w r. 1934 oficjalnie powołano chroniący źródła Wiercicy rezerwat o powierzchni 201 ha. Ponowne zatwierdzenie rezerwatu nastąpiło w roku 1957. W roku 2011 zostało zatwierdzone, od dawna postulowane przez środowiska przyrodników, powiększenie powierzchni rezerwatu o trzy oddziały leśne. Obecnie rezerwat obejmuje najbardziej cenną część Doliny Wiercicy: od źródeł do pierwszych zabudowań Złotego Potoku, a w części zach. i pd. – zach. obszary nieco oddalone od doliny, ale z cennymi formami skalnymi, np. Bramą Twardowskiego w oddz. 252 (obiekt uznany za pomnik przyrody w r. 2002). Rezerwat leży w granicach obszaru Natura 2000 Ostoi Złotopotockiej PLH240020 oraz w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Najczęściej spotykanym zbiorowiskiem leśnym w rezerwacie jest suboceaniczny świeży bór sosnowy (*Leucobryo – Pinetum*), występuje też kontynentalny bór mieszany (*Quercus robur – Pinetum*) oraz fragmenty boru chrobotkowego (*Cladonia – Pinetum*). Najcenniejszymi zbiorowiskami są jednak buczyny ze względu na bogactwo florystyczne oraz wysoką wartość wizualną. W rezerwacie występuje najczęściej żyzna buczyna sudecka (*Dentario enneaphyllidis – Fagetum*), buczyna storczykowa z podzwiązku *Cephalanthero – Fagenion*, kwaśna buczyna niżowa (*Luzulo pilosae – Fagetum*) i żyzna buczyna niżowa (*Melico – Fagetum*). Oprócz buczyn występują tu fragmenty grądu subkontynentalnego (*Tilio – Carpinetum*), a wzdłuż Wiercicy fragmenty łągi jesionowo – olchowego (*Circae – Alnetum*). Oprócz zbiorowisk leśnych liczne są kserotermiczne murawy naskalne oraz piaskowe, a także zbiorowiska źródlisk wapiennych. Ponad 40% powierzchni rezerwatu

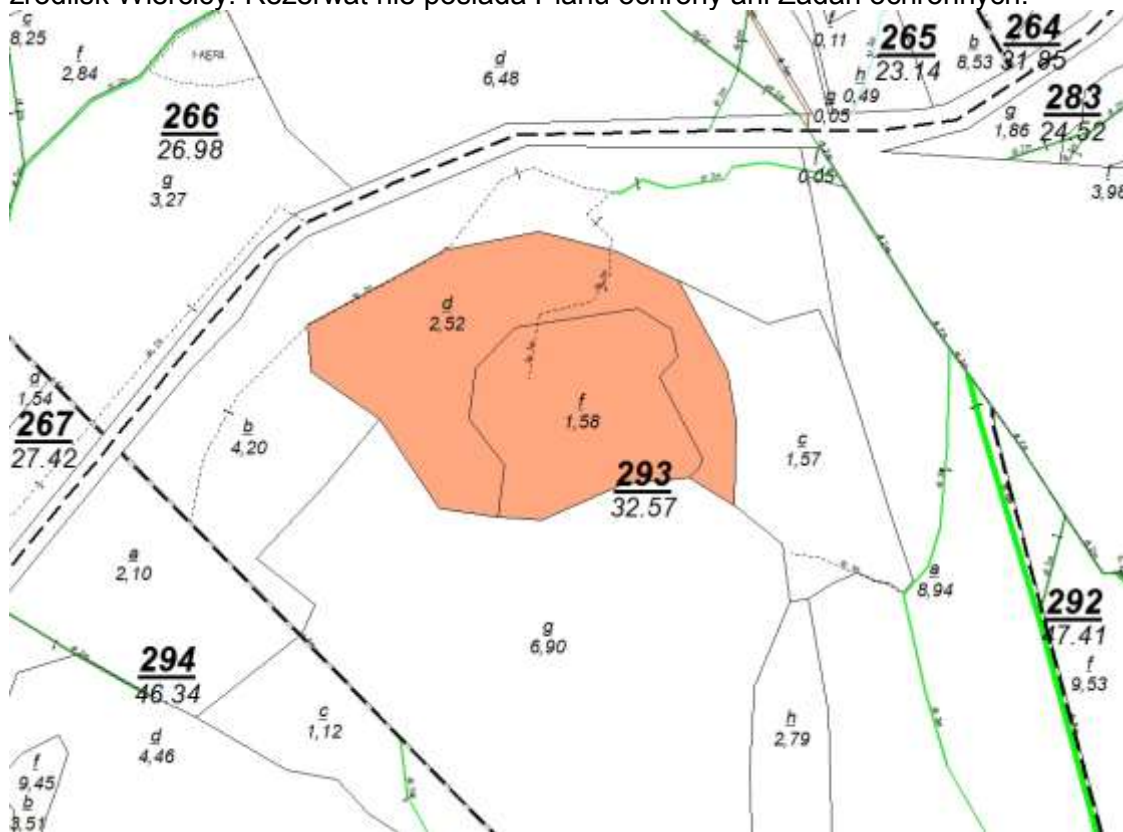
zajmują drzewostany w wieku ok. 200 lat (od 170 do 205), głównie bukowe, ale też dębowe i nieco sosnowych. W rezerwacie występuje szereg gatunków roślin objętych ochroną ścisłą np.: lilia złotogłów, buławnik wielkokwiatowy, buławnik czerwony, buławnik mieczolistny, żłobik koralowy, storzan bezlistny, mącznica lekarska. Z gatunków objętych ochroną częściową występują m. in.: czosnek niedźwiedzi, dziewięciśli bezłodygowy, gnieźnik leśny, kruszczyk szerokolistny, śnieżyczka przebiśnieg, pluskwica europejska, wawrzynek wilczelyko, widłak wroniec, a z grzybów smardz stożkowaty i jadalny. W roku 1977 w źródłiskach Wiercicy dokonano introdukcji warzuchy polskiej (*Cochlearia polonica*), jednak populacja była niestabilna, obecnie (2015 r.) nie jest notowana. Przewiduje się dalsze próby introdukcji. W XIX w. na terenie rezerwatu notowano obecność węża eskulapa, pluszcza, nagórnika skalnego i wielu innych gatunków obecnie tu nie występujących, a rzadkich w skali kraju. Współcześnie występują tu objęte ochroną ścisłą: gołąb siniak, dzięcioł czarny i zielonosiwy, muchotłówka białoszyja, podkowiec mały, nocek Bechsteina, a ochroną częściową np.: jelonek rogacz, minóg strumieniowy, popielica. Rezerwat „Parkowe” jest obiektem geoturystycznym o randze światowej. Na zboczach doliny występują liczne ostańce wapieni górniojurajskich ukształtowane przez zjawiska krasowe. Najbardziej znana jest „Brama Twardowskiego” i „Diabelskie Mosty” oraz „Skała Parkowa” i „Skała z Krzyżem”. Znajdują się tu 4 jaskinie z wykształconą budową poziomą – najbardziej znana jest „Jaskinia Niedźwiedzia” (udostępniona do zwiedzania), a także 7 schronisk skalnych. „Jaskinia Niedźwiedzia” ma charakter poziomej groty długości 70 m, szer. 6 – 10 m. Odkryto w niej szczątki plejstocenijskich zwierząt oraz ślady obecności człowieka z paleolitu. W roku 2012 odkryto nową jaskinię nazwaną „Jaskinia Niedźwiedzia Górna”. Dotychczasowe badania określiły jej długość na 635 m, a głębokość na 25 m. Ma ona zachowaną szatę naciekową i uważana jest za jedną z piękniejszych jaskiń polskich. Odnaleziono w niej szczątki niedźwiedzia jaskiniowego, ślady obecności człowieka z okresu wpływów rzymskich epoki żelaza oraz zimowisko 4 gatunków nietoperzy (podkowca małego, nocka dużego, orzęsionego i rudego. Jaskinia jest zamknięta i nieudostępniona do zwiedzania. „Brama Twardowskiego” jest ostańcem dł. 40 m, szer. 20 m, wys. 10 m z centralnym prześwitem w kształcie ostrołukowej bramy wys. 4 m. „Diabelskie Mosty” są skupieniem bloków skalnych wys. 15 m porozcinanych głębokimi szczelinami – jedna z nich ma kształt tunelu. „Diabelskie Mosty” są dopuszczone do wspinaczki skałkowej z wyłączeniem pewnych technik asekuracyjnych. W rezerwacie znajduje się obiekt archeologiczny w postaci grodziska „Wały”. Był to lokalny ośrodek administracji państwa Wiślan lub Wielkomorawskiego, zasiedlony od ok. VIII do XII w. Dla rezerwatu opracowano zadania ochronne na lata 2014 – 2019.

Rezerwat „Parkowe”

Rezerwat „Ostrężnik”. Powołany został Zarządzeniem MLIpD z dnia 1 lutego 1960 r. w celu ochrony naturalnego drzewostanu, tworzącego wraz z ruinami zamku cenny element krajobrazu. Jest to najmniejszy z rezerwatów Nadleśnictwa, obejmujący dwa wydzielania leśne oddziału 293, należący do Obszaru Natura 2000 Ostoi Złotopotockiej PLH240020 oraz do Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Drzewostan niewiele przekracza wiek 100 lat, wiek najstarszych pojedynczych buków oceniono na ok. 220 lat. Generalnie panujący jest buk z udziałem sosny i domieszką brzozy i graba. Udział sosny niewiele przekracza 30% i powoli zmniejsza się na rzecz buka i graba. Stwierdzono tu zbiorowisko żyznej buczyny sudeckiej i kontynentalnego boru mieszanego. Na obszarze rezerwatu łanowo występuje śnieżyczka przebiśnieg, stanowiska ma tu również wawrzynek wilczczyko – oba gatunki objęte ochroną

częściową, podawany jest także objęty ochroną ścisłą dziewięćcił popłocholistny. Charakterystycznym elementem rezerwatu jest ostaniec wapienny będący podstawą dawnej strażnicy z XIV w. – obecnie istnieją tylko fragmenty muru fundamentowego. Wewnątrz ostańca znajdują się korytarze jaskini „Ostrężnickiej” długości 90 m. Jest to jaskinia o budowie poziomej, stale penetrowana, bez szaty naciekowej tylko z wtórną powłoką kalcytową. Poniżej ostańca znajduje się okresowe wywierzyisko, należące do systemu źródeł Wiercicy. Rezerwat nie posiada Planu ochrony ani Zadań ochronnych.

Rezerwat „Ostrężnik”

Rezerwat „Zielona Góra”. Utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa z dnia 27 kwietnia 1953 r. w celu ochrony naturalnego drzewostanu i wapiennego wzgórze o urozmaiconej rzeźbie. Rezerwat nosi nazwę wzgórze o wysokości 343 m n.p.m., na którym jest położony, a będącego ostatnim w tym rejonie, wyraźnym wyniesieniem Wysoczyzny Częstochowskiej przy granicy z Obniżeniem Górnej Warty. Jest to również najdalej w tym rejonie wysunięty na wschód obszar występowania drzewostanów dębowych i bukowych; dalej zalegają piaszczyste obszary Obniżenia Górnej Warty pokryte niemal wyłącznie sztucznymi borami sosnowymi. Rezerwat należy do obszaru Natura 2000, Ostoi Olsztyńsko – Mirowskiej PLH240015 oraz Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. W skład rezerwatu wchodzi wydzielenia leśne oddziałów 20, 21, 27 leśnictwa Zielona Góra o łącznej powierzchni 19,66 ha. Drzewostan buduje głównie buk z podobnym udziałem dęba i sosny oraz domieszką graba. Wiek ocenia się na ok. 120 lat. Stwierdzono tu występowanie żyznej buczyny sudeckiej, kwaśnej buczyny niżowej, ciepłolubnej buczyny storczykowej (*Carici – Fagetum*), grądu subkontynentalnego (*Tilio – Carpinetum*) oraz zarośli leszczynowych (*Peucedano cervariae – Coryletum*) z fragmentami muraw kserotermicznych z wiechliną spłaszczoną i lepnicą drobnokwiatową. Z roślin objętych ochroną częściową występują tu: wiśnia karłowata, śnieżyczka przebiśnieg, wawrzynek wilczyko. Podawano tu również obecność ściśle chronionej lilii złotogłów. Na uwagę zasługuje obecność objętej ochroną ścisłą trufli wgłębionej (*Tuber mesentericum*), pasożytującej na korzeniach dębów. Turystyczną atrakcją rezerwatu jest położony w szczytowej części wzgórze ostaniec wapienny o nazwie „Diabelskie Kowadło”, oraz „Jaskinia w Zielonej Górze”, do której wejście położone jest

poniżej szczytu na południowym skłonie wzgórza. Jaskinia ma rozwinięcie poziome, długość 140 m, głębokość 6 m. Jest jedyną na Jurze jaskinią z wykształconymi stalagnatami (kolumnami naciekowymi). Szata naciekowa jest jednak mocno zniszczona, ponieważ jaskinia jest silnie penetrowana. Rezerwat ma zatwierdzone zadania ochronne na lata 2014 – 2019.

Rezerwat „Zielona Góra”

Rezerwat „Cisy Przybynowskie”. Powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 6 sierpnia 2015 r. w celu ochrony naturalnych stanowisk cisia pospolitego. Obejmuje trzy wydzielania leśne z oddziałów 676 i 677 leśnictwa Żarki, a jego powierzchnia wynosi 7,60 ha. Rezerwat posiada otulinę ochronną o powierzchni 20,82 ha. Istotą rezerwatu są generatywne egzemplarze cisów w ilości ok. 30, których wiek jest oceniany na 95 lat. Mają one pokrój drzewiasty, wykazują także zdolność obsiewania. Drzewostan buduje sosna w wieku ok. 100 lat oraz olcha z udziałem brzozy w wieku 85 lat. Stwierdzono tu zbiorowisko grądu, łągu jesionowo – olchowego i boru mieszanego. Rezerwat nie posiada Planu Ochrony ani Zadań Ochronnych.

Rezerwat „Cisy Przybynowskie”

Ogólną charakterystykę rezerwatów oraz możliwości realizacji celów ochrony przedstawiono poniżej w tabelach.

Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Lokalizacja Stan na 01.01.2016	Powierzchnia [ha]		Typ rezerwatu	Cel ochrony	Osobliwości
			Wg aktu prawnego	Wg PUL			
Sokole Góry	Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 8 grudnia 1953 r., w sprawie uznania za rezerwat przyrody M.P. z 1953 r. Nr A-116, poz. 1509 Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 kwietnia 1963 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1953 r. Nr A-116, poz. 1509 Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody. Dz. Urz. z 2002 r. Nr 1, poz. 1	348a;b;c;d;f;g;h;i;j;~a; 349a;b;c;d;f;g;h;i;j;k;l;m;n;~a;~b; 350a;b;c;d;f;g;h;i;~a; 351a;b;c;d;f;g;h;~a;~b; 356a;b;c;d;f;~c;~d	215,95	215,95	Leśny Fitocenotyczny L.PFi.zł	Zachowanie obszaru leśnego z różnymi typami lasów, lasów mieszanych, borów i borów mieszanych, położonych na wyjątkowo zróżnicowanym i atrakcyjnym krajobrazowo fragmencie Jury Krakowsko – Wieluńskiej.	Buczyna sudecka, storczykowa buczyna jurajska. Drzewostany osiągające wiek 180 lat. Lilia złotogłów, rojnik pospolity, wawrzynek wilczełyko, widłak jałowcowaty i goździsty, orlik pospolity, naparstnica zwyczaj. Endemiczne chrząszcze krajobrazowo reliktywne skoczogonki i pajęczaki, kozioróg bukowiec, 14 gatunków nietoperzy w koloniach hibernacyjnych i rozrodczych, popielica, liczne ptaki lęgowe np. sowa uszata, jastrząb, dzięcioł czarny, zielony, duży, średni, dzięciołek. 94 obiekty jaskiniowe, w tym najgłębsza na Jurze – Studnisko. Liczne ostańce i naturalne odsłonięcia wapieni jurajskich przekształcone procesami krasowymi.
Wielki Las	Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 19 marca 1953 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1953 r. Nr 30, poz. 385 Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody. Dz. Urz. z 2002 r. Nr 1, poz. 1 Zarządzenie Nr 19/09 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 2 lipca 2009 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Wielki Las" Dz. Urz. z 2009 r. Nr 132, poz. 2684	16 a;b;c;d;~a	32,36	32,36	Leśny Fitocenotyczny L.PFi.zł	Zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych: łągu jesionowo – olchowego, olsu porzeczkowego oraz starej olszyny z domieszką jesionu.	Naturalne łągi i olsy, drzewostan olchy czarnej w wieku 130 lat. Rośliny chronione: kukułka Fuchsa, rosiczka sp., wawrzynek wilczełyko, widłak jałowcowaty, kukułka plamista, kukułka szerokolistna. obszar funkcjonalny błotniaka stawowego, bociana czarnego i żurawia.
Kaliszak	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 18 grudnia 1953 r., w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1954 r. Nr A-1, poz. 20 Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody	179a;b;c;~b;~c	14,64	14,64	Leśny Fitocenotyczny L.PFi.zł	Zachowanie drzewostanu ze znacznym udziałem jodły o cechach zespołu naturalnego.	Zbiorowisko jodłowego boru mieszanego z drzewostanem jodłowo – sosnowym w wieku 185 lat. Chronione rośliny: gnieźnik leśny, widłak goździsty, pluskwica europejska. Porosty:

Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Lokalizacja Stan na 01.01.2016	Powierzchnia [ha]		Typ rezerwatu	Cel ochrony	Osobliwości
			Wg aktu prawnego	Wg PUL			
	Dz. Urz. Woj. Śląsk z 2002 r. Nr 1, poz. 1						płucnica islandzka, lasówka miseczkowata, pustułka rurkowata..
Bukowa Kępa	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M. P. z 1996 r. Nr 2, poz. 24 Rozporządzenie Nr 23/2008 Wojewody Śląskiego z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bukowa Kępa". Dz. Urz. z 2008 r. Nr 77, poz. 1681 Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody Dz. Urz. z 2002 r. Nr 1, poz. 1	215a;~a; 216g;h;i;j;~a;~b	52,84	52,84	Leśny Fitocenotyczny L.PFi.zł	Zachowanie zbliżonych do naturalnych lasów bukowych na podłożu wapiennym i lessowym.	Żyzna buczyna sudecka, kwaśna buczyna niżowa, grąd.. Drzewostan bukowy naturalnego pochodzenia. Rośliny chronione: buławnik czerwony i wielkokwiatowy, wawrzynek wilczyłyko, gnieźnik leśny, widłak wroniec, parzydło leśne.
Parkowe	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 września 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1957 r. Nr 75, poz. 464 Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 maja 1962 r. zmieniające zarządzenie z dnia 3 września 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1962 r. Nr 50, poz. 247 Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody. Dz. Urz. z 2002 r. Nr 1, poz. 1 Zarządzenie Nr 34 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Parkowe". Dz. Urz. z 2011 r. Nr 285, poz. 4813	252a;b;c;d;f;~a;~b; 259a;d;h;~b; 260h;i;j;k;~c;~d; 261h;i;~d;~f; 262a;b;c;d;f;g;h;i;j;k;l;m;n;o;~a; 270a;b;c;d;~c; 271b;c;d;f;~b; 272a;b;c;d;f;g;h;i;j;k;~a; 273a;b;c;d;f;g;h;~a; 274a;b;c;d;f;g;~a; 282a;b;c;d;f;~a;~b;	234,13	234,13	Leśny Fitocenotyczny L.PFi.zł	Zachowanie obszaru doliny Wiercicy z dobrze zachowanymi fragmentami lasu o charakterze naturalnym oraz licznych obiektów geomorfologicznych.	Żyzna buczyna sudecka, buczyna storczykowa, żyzna buczyna niżowa, kwaśna buczyna niżowa, łęg jesionowo – olchowy, kserotermiczne murawy naskalne, zbiorowiska źródłiskowe. Drzewostany bukowe, dębowe i sosnowe w wieku ok. 200 lat. Rośliny chronione: lilia złotogłów, buławnik wielkokwiatowy, buławnik szerokolistny, buławnik czerwony, buławnik mieczolistny, żłobik koralowy, storzan bezlistny, mącznica lekarska, czosnek niedźwiedzi, dziewięciśń bezłodygowy, gnieźnik leśny, kruszczyk szerokolistny, śnieżyczka przebiśnieg, pluskwica europejska, wawrzynek wilczyłyko, widłak wroniec. Grzyby chronione: smardz stożkowaty, smardz jadalny. Zwierzęta chronione: gołąb siniak, dzięcioł czarny, dzięcioł zielonosiwy, muchołówka białoszyja, podkowiec mały,

Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Lokalizacja Stan na 01.01.2016	Powierzchnia [ha]		Typ rezerwatu	Cel ochrony	Osobliwości
			Wg aktu prawnego	Wg PUL			
							nocek Bechsteina, nocek orzęsiony, nocek rudy, jelonek rogacz, minóg strumieniowy, popielica. Liczne obiekty geomorfologiczne: ostańce wapieni górnourajskich w tym pomnik przyrody „Brama Twardowskiego”, „Diabelskie Mosty”, „Skała Parkowa”, „Skała z Krzyżem”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Jaskinia Niedźwiedzia Górna”. Łącznie są tu 4 jaskinie i 7 schronisk skalnych. Grodzisko „Wały”.
Ostrężnik	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 lutego 1960 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1960 r. Nr 29, poz. 138 Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 25 sierpnia 1964 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1964 r. Nr 65, poz. 308 Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody. Dz. Urz. z 2002 r. Nr 1, poz. 1	293 d; f	4,10	4,10	Leśny Fitocenotyczny L.PFi.zł	Zachowanie naturalnego drzewostanu tworzącego wraz z ostańcem wapiennym i resztką ruin zamku cenny element krajobrazu.	Zespół żywej buczyny sudeckiej. Chronione rośliny: śnieżyczka przebiśnieg, wawrzynek wilczelyko. Ostaniec wapienny z jaskinią „Ostrężnik” i resztką muru strażnicy z XIV w.
Zielona Góra	Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 27 kwietnia 1953 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1953 r. Nr 42, poz. 510 Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 8 lipca 1963 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M. P. z 1963 r. Nr 57, poz. 290 Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody. Dz. Urz. z 2002 r. Nr 1, poz. 1	420 h; 421 i;-d; 427 a;-c	19,66	19,66	Leśny Fitocenotyczny L.PFi.zł	Zachowanie drzewostanów mieszanych o cechach naturalnych oraz wzgórza wapiennego z ostańcem, wychodniami skalnymi i jaskinią.	Żywna buczyna sudecka, buczyna storczykowa, kwaśna buczyna niżowa, murawy kserotermiczne. Drzewostany z panującym bukiem i dębem – rzadkie w tym rejonie. Rośliny chronione: wiśnia karłowata, śnieżyczka przebiśnieg, wawrzynek wilczelyko, lilia złotogłów. Ściśle chroniony grzyb – trufła wglębiona. Ostaniec wapienny – „Diabelskie Kowadło”. „Jaskinia w Zielonej Górze” z wykształconymi stalagmatami.

Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Lokalizacja Stan na 01.01.2016	Powierzchnia [ha]		Typ rezerwatu	Cel ochrony	Osobliwości
			Wg aktu prawnego	Wg PUL			
Cisy Przybynowskie	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	676 b;c; 677 h;-c;-d	7,60	7,60	Leśny Florystyczny drzew i krzewów L.PFI.kd	Zachowanie stanowisk cisa pospolitego	Ok. 30 generatywnych okazów cisa (<i>Taxus baccata</i>), w wieku ok. 95 lat, wykazujących zdolność obsiewania.
		Otulina: 676a,d,f,g, ~a, 677c,d,i,j,k,l, ~f, ~g	20,82	20,82			

Możliwości realizacji celów ochrony

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sokole Góry	Drzewostany z przewagą buka w większości naturalne. Zbiorowisko żyznej buczyny i buczyny storczykowej, murawy naskalne. Liczne i zróżnicowane obiekty geomorfologiczne: skałki, ostańce, jaskinie. Zimowe i letnie kolonie nietoperzy. Endemiczna i reliktowa fauna jaskiniowa.	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i społecznych obszaru leśnego z różnymi typami lasów mieszanych i sosnowych, rosnących na wyjątkowo zróżnicowanym obszarze Jury Krakowsko – Wieluńskiej z licznymi wychodniami skał wapiennych i jaskiniami.	Procesy wietrzenia skał i związany z tym rozwój roślinności naskalnej i szczelinowej. W drzewostanach zachodzą typowe procesy wynikające z dynamiki drzewostanów niepodlegających czynnościom gospodarczym. Zachodzi stopniowe zmniejszanie się ilości sosny w drzewostanach na rzecz buka i graba.	Nielegalny ruch turystyczny poza wyznaczonymi szlakami, a szczególnie nielegalna penetracja jaskiń w okresie hibernacji nietoperzy. Niszczenie szaty naciekowej jaskiń. Nadmierna koncentracja ruchu turystycznego. Nielegalne grzybobrania. Obniżenie poziomu wód gruntowych i zanik wód powierzchniowych w otoczeniu rezerwatu. Ekspansja obcych gatunków inwazyjnych, szczególnie czeremchy amerykańskiej, ale także niecierpka drobnokwiatowego i	Nie ma formalnych i merytorycznych przeszkód uniemożliwiających ochronę obiektów skalnych i jaskiń. Ochrona związana z ogólnymi warunkami środowiskowymi wymaga rozpoznania przyczyn zmian na większym obszarze i określenia możliwości ingerencji.	Ochrona zachowawcza	Brak	Rezerwat nie posiada Planu ochrony ani Zadań ochronnych.

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
				innych. Ogólne zagrożenia biotyczne i abiotyczne dotyczące całego Nadleśnictwa.				
Wielki Las	Zbiorowisko łągu jesionowego, olsu porzeczkowego i grądu. Drzewostan olchy czarnej w wieku ok. 130 lat z domieszką jesionu.	Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu jesionowo – olchowego o cechach zespołu naturalnego.	Aktualnie zachodzi proces wycofywania się jesionu ze składu drzewostanu z powodu panującego powszechnie „zamierania jesionu”.	Możliwość całkowitego zaniku jesionu wyniosłego w składzie gatunkowym drzewostanów. Możliwość naruszenia stosunków wodnych w otoczeniu rezerwatu w związku z melioracjami gruntów rolnych i leśnych oraz ich zagospodarowaniem. Ogólne zagrożenia biotyczne i abiotyczne dotyczące całego Nadleśnictwa.	Brak jest obecnie skutecznych metod zwalczania zamierania jesionu w drzewostanach. W praktyce gospodarczej można jedynie wyselekcjonować naturalnie odporne ekotypy jesionu wyniosłego, lub prowadzić sztuczne uodpornienie siewek i sadzonek na szkółkach. Nie ma przeszkód formalnych i merytorycznych uniemożliwiających ingerencję w zagospodarowanie gruntów leśnych i rolnych w otoczeniu rezerwatu.	Ochrona zachowawcza	Ścista W pasie szer. 30 m przy granicy rezerwatu utrzymać dotychczasowy sposób użytkowania oraz odstąpić od budowy nowych urządzeń melioracji wodnych.	Brak jest Planu ochrony i Zadań ochronnych. Istnieje Zarządzenie RDOŚ w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu z dnia 16 października 2015 r.
Kaliszak	Stary, osiągający wiek 185 lat drzewostan jodłowo – sosnowo – dębowy. Zespół dębowego boru	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu jodłowo –	Naturalne odnawianie gatunków drzewostanu, przy silnie zaznaczonej	Możliwość całkowitego wyeliminowania jodły z warstwy nalotu i podrostu. Ogólne zagrożenia biotyczne	Nie ma formalnych i merytorycznych przeszkód uniemożliwiających zachowanie ciągłości	Ochrona zachowawcza	Usuwanie podrostu grabowego w celu zapewnienia optymalnych	Zadania Ochronne ustanowione na 5 lat od 03.10.2013 r. do

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	mieszanego i jodłowego boru mieszanego. Niżowy ekotyp jodły. Chronione rośliny: buławnik wielkokwiatowy, gnieźnik leśny, widłak goździsty, pluskwica europejska. Porosty: płucnica islandzka, lasówka miseczkowata, pustułka rurkowata. Nietoperze: nocek wąsatek, mopek.	sosnowego o cechach naturalnych, położonego w krajobrazie jurajskim.	ekspansji graba.	i abiotyczne dotyczące całego Nadleśnictwa.	drzewostanu jodłowego.		warunków rozwoju i wzrostu dla naturalnego odnowienia jodłowego.	02.10.2018 r.
Bukowa Kępa	Żyzna buczyna sudecka, kwaśna buczyna niżowa, grąd lipowo-grabowy. Buczyna w wieku ok. 95 lat. Rośliny chronione: buławnik czerwony i wielkokwiatowy, wawrzynek wilczełyko, gnieźnik leśny, widłak wroniec, parzydło leśne. Elementy flory górskiej. Ostańce i ściany skalne, wąwozy lessowe.	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych lasów bukowych zbliżonych do naturalnych, rosnących na podłożu wapiennym i lessowym.	Naturalne procesy wynikające z dynamiki drzewostanów.	Ogólne zagrożenia biotyczne i abiotyczne dotyczące całego Nadleśnictwa.	Nie ma formalnych i merytorycznych przeszkód uniemożliwiających zachowanie ciągłości drzewostanu bukowego.	Ochrona zachowawcza	Brak	Rezerwat nie posiada Planu ochrony ani Zadań ochronnych.

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Parkowe	Liczne obiekty geomorfologiczne: ostańce, ściany skalne, mury, wywierzyska, jaskinie i schrony skalne. Zespół żywej buczyny sudeckiej, buczyna storczykowa, żyzna buczyna niżowa, kwaśna buczyna niżowa, fragmenty łągu, murawy kserotermiczne, zbiorowiska źródłiskowe. Naturalne d-stany bukowe, dębowe i sosnowe w wieku ok. 200 lat. Rośliny i zwierzęta chronione. Zimowiska nietoperzy. Stanowisko archeologiczne.	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych obszaru doliny rzeki Wiercicy z dobrze zachowanymi fragmentami lasu o charakterze naturalnym i z licznymi obiektami geomorfologicznymi.	Naturalne procesy wynikające z dynamiki drzewostanów. Procesy wietrzenia skał i związany z tym rozwój roślinności naskalnej i szczelinowej.	Nielegalny ruch turystyczny poza wyznaczonymi szlakami, a szczególnie nielegalna penetracja jaskiń w okresie hibernacji nietoperzy. Niszczenie szaty naciekowej jaskiń. Nadmierna koncentracja ruchu turystycznego. Nielegalne grzybobrania. Nielegalna wspinaczka skałkowa z zastosowaniem zabronionych technik. Ruch samochodowy w bezpośrednim sąsiedztwie źródłiska, możliwość skażenia obszaru źródłiskowego. Ekspansja obcych gatunków inwazyjnych, szczególnie czeremchy amerykańskiej, ale także niecierpka drobnokwiatowego i innych.	Nie ma formalnych i merytorycznych przeszkód uniemożliwiających ochronę obiektów skalnych i jaskiń oraz szaty roślinnej i zwierząt.	Ochrona zachowawcza	1. Obserwacja ruchu turystycznego oraz przegląd szlaków turystycznych. 2. Konserwacja szlaków turystycznych, przegląd drzew wzdłuż szlaków pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa. 3. Utrzymanie niedostępności „Jaskini Niedźwiedziej Górnej”. 4. Usuwanie czeremchy amerykańskiej w oddziałach 270, 271, 272.	Zadania Ochronne ustanowione na 5 lat od 14.05.2014 r. do 13.05.2019 r.

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ostrężnik	Ostaniec wapienny z fragmentem murów strażnicy i jaskinią. Siedlisko żywej buczyny sudeckiej z roślinami chronionymi.	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu bukowego przy dawnym zamczysku.	Naturalne procesy wynikające z dynamiki drzewostanów. Procesy wietrzenia skał i związany z tym rozwój roślinności naskalnej i szczelinowej.	Nielegalny ruch turystyczny poza wyznaczonymi szlakami. Nadmierna koncentracja ruchu turystycznego. Nielegalne grzybobrania. Ogólne zagrożenia biotyczne i abiotyczne dotyczące całego Nadleśnictwa.	Nie ma formalnych i merytorycznych przeszkód uniemożliwiających ochronę drzewostanu, ostańca i jaskini oraz szaty roślinnej.	Ochrona zachowawcza	Brak	Rezerwat nie posiada Planu ochrony ani Zadań ochronnych.
Zielona Góra	Wzgórze z różnymi obiektami geomorfologicznymi: ostaniec „Diabelskie Kowadło”, „Jaskinia w Zielonej Górze”. Drzewostan z przewagą buka i dęba zbliżony do naturalnego. Zbiorowiska żywej buczyny sudeckiej, buczyny storczykowej, kwaśnej buczyny niżowej i muraw kserotermicznych. Chronione gatunki roślin.	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i społecznych obszaru leśnego na wzgórzu wapiennym z różnymi typami lasów mieszanych, wychodniami skał wapiennych i jaskiniami.	Naturalne procesy wynikające z dynamiki drzewostanów. Procesy wietrzenia skał i związany z tym rozwój roślinności naskalnej i szczelinowej.	Nielegalny ruch turystyczny poza wyznaczonymi szlakami. Akty wandalizmu. Nadmierna koncentracja ruchu turystycznego. Nielegalna wspinaczka skałkowa. Nielegalne grzybobrania. Ogólne zagrożenia biotyczne i abiotyczne dotyczące całego Nadleśnictwa.	Nie ma formalnych i merytorycznych przeszkód uniemożliwiających ochronę drzewostanu, ostańca i jaskini oraz szaty roślinnej.	Ochrona zachowawcza	1. Monitoring roślinności naskalnej. 2. Kontrola stanu zachowania jaskini.	Zadania ochronne ustanowione na 5 lat od 05.02.2014 do 04.02.2019r.
Cisy Przybynowskie	Drzewiaste okazy cisa pospolitego.	Zachowanie ze względów naukowych stanowiska cisa pospolitego (<i>Taxus</i>	Naturalne procesy wynikające z dynamiki drzewostanów. Naturalne	Konkurencja ze strony drzewostanu i podszytu hamująca rozwój młodego pokolenia cisów. Ogólne zagrożenia	Nie ma formalnych i merytorycznych przeszkód uniemożliwiających ochronę stanowisk cisa i zapewnienie	Ochrona zachowawcza	Brak	Rezerwat nie posiada Planu ochrony ani Zadań ochronnych.

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		<i>baccata</i>).	obsiewanie cisa.	biotyczne i abiotyczne dotyczące całego Nadleśnictwa.	mu optymalnego rozwoju.			

Wskazania ochronne proponowane dla rezerwatów na dzień 01.01. 20016 r.

Wskazania gospodarcze w projekcie PUL na 01.01. 2016	Zadania ochronne opisane w POP na 01.01. 2016 r. na podstawie zadań ochronnych
Rezerwat „Kaliszak”	
Brak wskazań	Usuwanie podrostu grabowego w celu zapewnienia optymalnych warunków rozwoju i wzrostu dla naturalnego odnowienia jodłowego. 1. W oddz. 179 a, b – w miejscach luk i przerzedzeń ze stwierdzonym odnowieniem jodły. 2. Wzdłuż linii oddziałowej 179/167 i 179/168 we fragmentach ze stwierdzonym odnowieniem jodłowym. Rozmiar w zależności od potrzeb
Rezerwat „Parkowe”	
Brak wskazań	1. Obserwacja wpływu ruchu turystycznego na przyrodężywioną i nieżywioną oraz przegląd stanu bezpieczeństwa i drożności miejsc wyznaczonych do ruchu pieszego, rowerowego i wspinaczki. Na całym terenie rezerwatu, co najmniej raz w roku. 2. Bieżąca konserwacja miejsc wyznaczonych do ruchu turystycznego oraz utrzymanie ich drożności i bezpieczeństwa – usuwanie złomów, wywrotów oraz konarów i gałęzi zwisających nad trasami zwiedzania rezerwatu, konserwacja infrastruktury turystycznej. Na całym terenie rezerwatu, co najmniej raz w roku i w zależności od potrzeb. 3. Utrzymanie (konserwacja) zamknięcia otworu „Jaskini Niedźwiedziej Górnej”. W zależności od potrzeb. 4. Usuwanie czeremchy amerykańskiej. Pogranicze oddziałów 270, 271, 272, co roku do czasu całkowitej eliminacji.
Rezerwat „Zielona Góra”	
Brak wskazań	1. Prowadzenie obserwacji stopnia pokrycia skał roślinnością naskalną, raz w roku, w terminie od 1 maja do 31 października. 2. Kontrola stanu zachowania jaskini w 2 i 5 roku obowiązywania Zadań ochronnych, tj. w 2015 i 2019.
Rezerwat „Wielki Las”	
Brak wskazań	W pasie terenu o szerokości 30 m przylegającym do granicy rezerwatu z gruntami rolnymi: 1. Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów. 2. Odstąpienie od budowy nowych urządzeń melioracji wodnych.

2.1.2. Rezerваты projektowane

W Nadleśnictwie Złoty Potok w chwili obecnej nie ma rezerwatów projektowanych, tj. odrębnych obiektów, posiadających ważną dokumentację przyrodniczą, stanowiącą formalną podstawę do rozpatrzenia wniosku o utworzenie rezerwatu. Planowane jest poszerzenie rezerwatu Sokole Góry o wydzielenia oddziału 356g,h.

2.2. Parki krajobrazowe

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania tzn. łączenia funkcji ochronnych z gospodarczymi. Obszar parku obejmuje naturalne lub mało przez człowieka przekształcone ekosystemy (lasy, zarośla, murawy, pola uprawne) razem ze znajdującymi się tutaj zabytkami kultury materialnej. Tak więc przedmiotem ochrony jest harmonijnie przenikające się środowisko przyrodnicze i kulturowe.

Grunty rolne, leśne i inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu. Na terenie Lasów

Państwowych znajdujących się w granicach parku krajobrazowego zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z planem ochrony parku krajobrazowego uwzględnionym w operacie urządzenia lasu.

W granicach Nadleśnictwa istnieją 3 parki krajobrazowe: Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, Park Krajobrazowy Stawki oraz Park Krajobrazowy Lasy Nad Górną Liswartą, funkcjonujące w strukturze Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego z siedzibą w Będzinie.

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd został utworzony w 1980 roku, natomiast Zarządzeniem Wojewody Śląskiego nr 222/99 z dnia 16 listopada 1999 roku, został włączony do Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Park rozciąga się od przełomu Warty pod Mstowem na północy po linię Pustynia Błędowska – Rabsztyn – Trzyciąż na południu, obejmując praktycznie całą Wyżynę Częstochowską oraz fragment Wyżyny Olkuskiej. Powierzchnia PK Orlich Gniazd wynosi 600,85 km², natomiast powierzchnia otuliny 483,88 km². Ukształtowanie powierzchni i budowa geologiczna terenu Parku ma odbicie w zróżnicowaniu krajobrazowym i przyrodniczym. Obszar Parku zbudowany jest głównie ze skał mezozoicznych, natomiast zasadnicza część utworów pochodzi z okresu jurajskiego. Niewątpliwie czynnikiem zasadniczo wpływającym na rozwój rzeźby tego terenu jest zjawisko krasowienia. Występujące tutaj jaskinie oraz schroniska skalne to jedne z najpiękniejszych i najbardziej interesujących obiektów w regionie. Formą krajobrazu są również licznie występujące tu ostańce wapienne (zwane inaczej mogotami), stanowiące również jeden z elementów rzeźby krasowej. Budowa geologiczna PK Orlich Gniazd ma zasadniczy wpływ na warunki hydrologiczne tego obszaru. Teren Parku jest bardzo ubogi w wody powierzchniowe (rzeki i potoki). Mała ilość stałych systemów wodnych uzupełniana jest przez sieć cieków okresowych, które pojawiają się po ulewnych deszczach, szczególnie w okresie letnim. Wiele wód powierzchniowych ginie pod ziemią w tzw. ponorach, by wypłynąć ponownie w pewnej odległości w postaci źródła krasowego zwanego także wywierzyskiem. Urozmaicona rzeźba terenu, niejednorodny mikroklimat i stosunki glebowe oraz bogata przeszłość historyczna są przyczyną różnorodności zbiorowisk roślinnych, jakie spotykamy na Wyżynie Krakowsko – Częstochowskiej, a tym samym w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd. Flora, według dotychczasowych doniesień, liczy około 1300 gatunków. Spośród zwierząt na szczególną uwagę zasługują nietoperze, które znajdują znakomite miejsca bytowania w licznych na terenie Parku jaskiniach, schroniskach skalnych i starych wyrobiskach. Występuje tu kilkanaście gatunków tych ssaków. Na terenie Parku występuje także wiele rzadkich ciepłolubnych gatunków bezkręgowców.

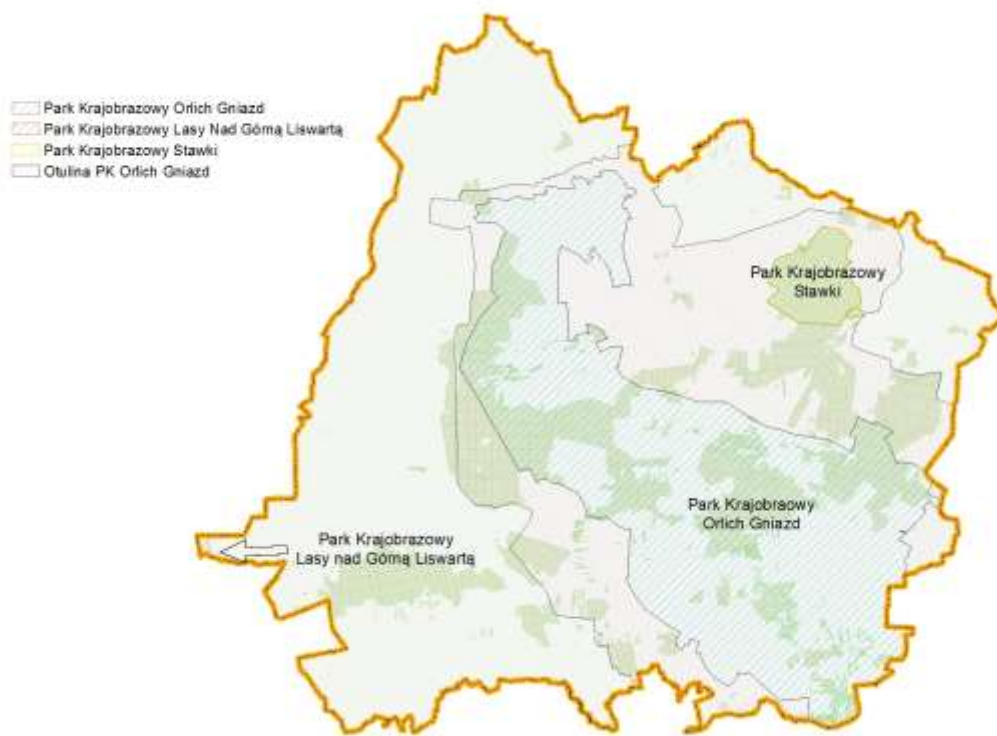
Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd” obejmuje północno - zachodnią, centralną i południowo – wschodnią część Nadleśnictwa; zgodnie z ogólnym położeniem Wysoczyzny Częstochowskiej. Powierzchnia Parku na gruntach Nadleśnictwa wynosi 8141,70 ha, co stanowi nieco ponad 44% ogólnej powierzchni Nadleśnictwa. Grunty otuliny PK zajmują 5842,03 ha gruntów Nadleśnictwa, co stanowi prawie 32% ogólnej powierzchni.

Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd” posiada aktualny Plan Ochrony ustanowiony uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/48/2/2014 z dnia 10 marca 2014 r.

Park Krajobrazowy Stawki utworzony został w roku 1982 i wchodzi obecnie w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Obejmuje najniższej położone (poniżej 250 m n.p.m.), północno – wschodnie obszary Nadleśnictwa, należące do Niecki Włoszczowskiej. Park obejmuje obszar 1732 ha oraz otulinę o powierzchni 2434 ha. Większość jego obszaru tj. 1709 ha (98%) należy do Nadleśnictwa Złoty Potok. Wizualnie jest to obszar zupełnie inny niż wyżej opisany – równinny z minimalnymi wyniesieniami, w większości wilgotny i podmokły. Nieprzepuszczalne podłoże umożliwia w większości stagnowanie wody i spływ powierzchniowy, a nie, jak w przypadku podłoża wapiennego, szybki odpływ w głąb warstw skalnych. W sensie geomorfologicznym jest to obszar pradoliny górnej Wiercicy i Pilicy pokryty piaskami i glinami zlodowacenia środkowopolskiego oraz osadami holoceniowymi w tym również utworami organicznymi – torfami i murszami. Wody gruntowe często są pod wpływem głębiej zalegających skał węglanowych, dlatego występują

tu zasobne siedliska wilgotnych lasów, łągów i olsów. Te siedliska oraz bory bagienne, torfowiska i śródleśne łąki są charakterystycznym elementem parku i wraz z cennymi drzewostanami zasadniczym powodem objęcia tego terenu ochroną krajobrazową. Najcenniejsze fragmenty parku znajdują się w rezerwacie „Wielki Las” oraz w uroczysku „Babski Las” (oddz. 1 – 3, 5 – 7) gdzie występują dobrze wykształcone siedliska łągu jesionowo – olchowego, olsu porzeczkowego, grądu i boru jodłowego ze starymi drzewostanami olchowymi i jesionowymi oraz fragmenty drzewostanów jodłowych i liściastych ze starymi dębami. W ostatnich latach nastąpiło drastyczne ograniczenie udziału jesionu w drzewostanach spowodowane uaktywnieniem się patogenicznych grzybów powodujących „zamieranie jesionu”. W konsekwencji należy się spodziewać spadku udziału jesionu do pojedynczej domieszki. Park nie posiada Planu Ochrony.

Park Krajobrazowy Lasy Nad Górną Liswartą utworzony został w grudniu 1998 roku. Obejmuje obszary w górnym biegu Liswarty na terenie Lasów Lublinieckich. Utworzony został w celu ochrony kompleksów leśnych oraz śródleśnych łąk, a także torfowisk i obszarów źródłiskowych. Powierzchnia Parku wynosi 38701 ha, a otuliny 12045 ha. Większość powierzchni – ponad 60% zajmują lasy, ok. 30% użytki rolne, ok. 10% stawy i rzeki. Większość powierzchni leży w granicach Nadleśnictw: Herby, Lubliniec, Koszęcin i Kłobuck. W granicach Nadleśnictwa Złoty Potok położony jest skrajny pn. – wsch. fragment Parku o powierzchni ok. 90 ha, w tym jedynie 0,06 ha pastwiska i 0,72 ha lasu należące do Nadleśnictwa (oddział 672 B; b, c).

Ryc. Zasięg parków krajobrazowych i ich otulin w Nadleśnictwie Złoty Potok

2.3. Europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Polskie prawo w tym zakresie zostało zintegrowane z prawem europejskim w Ustawie o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. Od tej pory tworzone są w Polsce obszary chronione sieci Natura 2000.

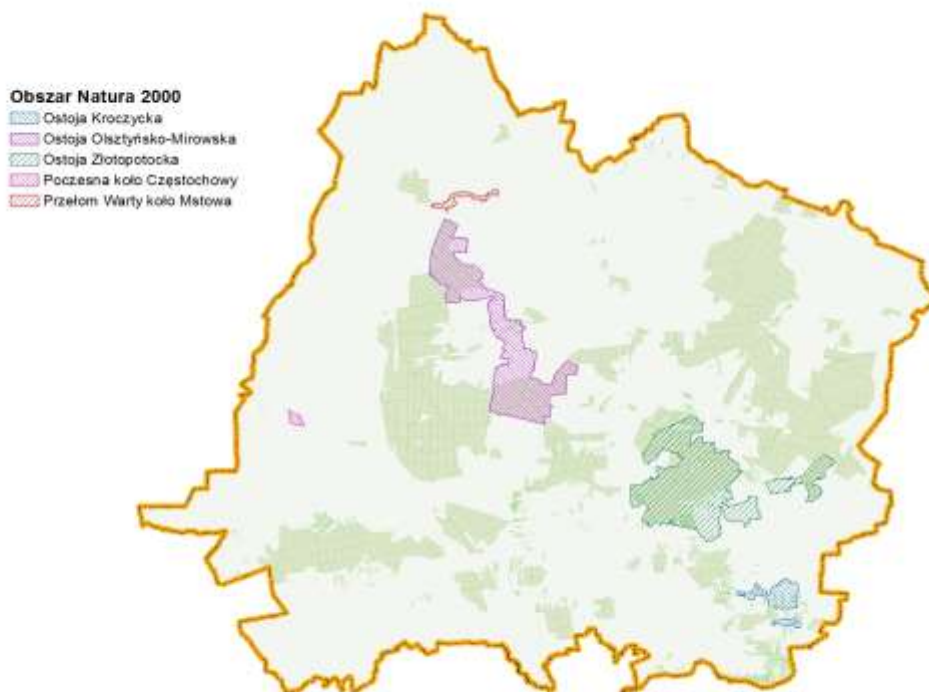
Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Złoty Potok znajduje się 5 obszarów chronionych sieci Natura 2000. Są to wyłącznie obszary ochrony siedlisk.

Sieć Natura 2000 w Nadleśnictwie Złoty Potok tworzą następujące obszary o znaczeniu wspólnotowym:

1. PLH240015 Ostoja Olsztyńsko - Mirowska, powierzchnia 2210,88 ha, w tym na gruntach Nadleśnictwa 1362,03 ha
2. PLH240020 Ostoja Złotopotocka, powierzchnia 2748,06 ha, w tym na gruntach Nadleśnictwa 1819,28 ha.
3. PLH240032 „Ostoja Kroczycka”, powierzchnia 1391,16 ha, w tym na gruntach Nadleśnictwa 15,12 ha.
4. PLH240026 Przełom Warty koło Mstowa, powierzchnia 100,64 ha, na gruntach Nadleśnictwa nie występuje.
5. PLH240030 Poczesna koło Częstochowy, powierzchnia 39,17 ha, na gruntach Nadleśnictwa nie występuje.

Szczegółową lokalizację Sieci Natura 2000 zamieszczono w załącznikach. Poniżej zamieszczono schematyczny zasięg obszarów Natura 2000 na tle kompleksów leśnych Nadleśnictwa Złoty Potok.

Ryc. Położenie poszczególnych Obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Złoty Potok

Ostoja Olsztyńsko – Mirowska. Specjalny Obszar Ochrony zatwierdzony jako OZW w marcu 2009 roku obejmuje dość wąski pas (zwykle 1 – 2,5 km szer.) Wysoczyzny Częstochowskiej długości 12,5 km. Jest to ostatnie, najbardziej na wschód wysunięte pasmo wzgórz wapiennych Wysoczyzny, na granicy z Obniżeniem Górnej Warty. Znajdują się tu kompleksy leśne (ponad 76% powierzchni) i grunty nieleśne położone między wsiami: Biskupice, Zrębice na południu, i Mirów (obecnie w granicach Częstochowy) na północy. Położenie Ostoi powtarza ogólny układ Jury Krakowsko – Częstochowskiej, tj. SE – NW. Skrajnie południowy obszar to oddział 355 leśnictwa Zrębice, a najbardziej na północ wysunięty jest oddział 402 leśnictwa Zielona Góra. Ostoja obejmuje jeden z najbardziej zróżnicowanych geomorfologicznie fragmentów obszaru Nadleśnictwa. Spotyka się tu liczne jaskinie, ostańce, studnie i leje krasowe. Wzgórza pokrywają naturalne fitocenozy leśne lub zbiorowiska murawowe. Tereny w sąsiedztwie wzgórz zajęte są przez lasy (przeważnie sosnowe) użytkowane gospodarczo lub pola uprawne. Wśród pól, na ugorach i miedzach, występują mozaikowo rozmieszczone ciepłolubne zarośla z rzędu *Prunetalia*, tzw. czyźnie - zarośla tarniny, głogu, derenia, róży. Wzgórza zbudowane są z wapieni górnej jury. Najtwardsze z nich - wapień skalisty tworzą charakterystyczne ostańce w postaci wież, bloków, grzybów i bram skalnych. Zbiorowiska leśne na stokach wzgórz reprezentowane są przez buczyny i grądy. W dolinach między wzgórzami wypełnionymi piaskami fluwioglacjalnymi występują bory sosnowe, wrzosowiska i murawy napiaskowe. Wzgórza użytkowane do niedawna jako pastwiska, pokrywają kwieciste murawy kserotermiczne i naskalne z udziałem gatunków stepowych. Teren cechuje duże zróżnicowanie siedliskowe. Na obszarze ostoi szczególnie ważne są siedliska nieleśne związane z wapiennymi skałami stanowiącymi miejsce występowania licznych rzadkich i zagrożonych, ciepłolubnych gatunków roślin i bezkręgowców (w tym gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG - modraszka telejus). Łącznie zidentyfikowano na terenie obszaru 14 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Szereg gatunków osiąga tutaj kres zasięgu (na ogół północny). Do najcenniejszych gatunków roślin należy *Galium cracoviense* - endemit występujący jedynie na murawach naskalnych kilku wzgórz w okolicy Olsztyna. Obszar ostoi stanowi enklawę naturalnych i półnaturalnych ekosystemów wśród silnie zurbanizowanych terenów okręgów przemysłowych Śląska i Częstochowy. Charakteryzuje się bogatą chiropterofauną (m.in. 6 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG) - łącznie odnotowano tu występowanie 11 gatunków roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy.

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF-PLH240015 „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”.

Lp.	Kod	Nazwa
1	2	3
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi
2.	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe <i>Koelerion glaucae</i>
3.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)
4.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
5.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
6.	8160	Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze <i>Stipion calamagrostis</i>
7.	8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>
8.	8310	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania

Lp.	Kod	Nazwa
1	2	3
9.	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)
10.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
11.	9150	Cieplolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)
12.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
13.	9110	Cieplolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)
14.	91P0	Wyżynny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>)

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG-według SDF-PLH240015 „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”.

Grupa *	Kod	Nazwa
1	2	3
M	1308	<i>Barbastella barbastellus</i> - Mopek
A	1188	<i>Bombina bombina</i> - Kumak nizinny
P	2189	<i>Galium cracoviense</i> - Przytulia krakowska
I	1059	<i>Maculinea teleius</i> - Modraszek telejus
M	1323	<i>Myotis bechsteini</i> - Nocek Bechsteina
M	1318	<i>Myotis dasycneme</i> - Nocek łydkowłosy
M	1321	<i>Myotis emarginatus</i> - Nocek orzęsiony
M	1324	<i>Myotis myotis</i> - Nocek duży
M	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i> - Podkowiec mały
A	1166	<i>Triturus cristatus</i> - Traszka grzebieniasta

* grupa: A-płazy; B-ptaki; F-ryby; I-bezkęgowce; M-ssaki; P-rośliny; R-gady

„**Ostoja Złotopotocka**” została zatwierdzona jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty w marcu 2009 roku. OZW obejmuje dolinę górnej Wiercicy wraz z jej obszarem źródłiskowym oraz okoliczne wzgórza zbudowane z wapieni górnajurajskich. Bogato reprezentowane są formy krasu powierzchniowego i podziemnego w postaci ostańców, jaskiń, ponorów, lejów i studni krasowych. Wzgórza pokryte są lasami liściastymi o naturalnym charakterze. Fitocenozy leśne reprezentowane są przez cztery naturalne zespoły buczyn, wśród których dominuje żyzna buczyna sudecka. Wąwozy i dolinki okresowo czynnych potoków zajmuje grąd lipowo-grabowy. W obniżeniach terenu wypełnionych piaskami polodowcowymi występują płaty borów sosnowych i sosnowo-dębowych pochodzące ze sztucznych nasadzeń. W części wschodniej ostoja obejmuje dwa wapienne wzgórza z murawami kserotermicznymi; projektowane rezerваты przyrody - Góry Niegowskie i Góra Bukowie. „Ostoja Złotopotocka” to jeden z najcenniejszych fragmentów Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej cechujący się dużą różnorodnością siedliskową - stanowiący miejsce występowania gatunków rzadkich, zagrożonych wyginięciem i reliktywne

glacialnych. W źródłiskach Wiercicy znajduje się jedno z 3 zastępczych stanowisk endemicznej rośliny - warzuchy polskiej (*Cochlearia polonica*). Utrzymuje się ono od 1977 r., choć liczebność populacji jest stale niewielka - kilkanaście osobników. Na obszarze odnotowano stanowiska cennych bezkręgowców: pachnicy dębowej (*Osmoderna eremita*) i ślimaka ostrokrawędzistego (*Helicigona lapicida*). Obszar charakteryzuje się bogatą chiropterofauną, z 6 gatunkami z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (m.in. podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*), nocek Bechsteina (*Myotis bechsteini*), nocek orzęsiony (*M. emarginatus*). Namuliska jaskiń kryją cenny materiał paleontologiczny. W części wschodniej występują także wapienne ostańce z kserotermicznymi murawami. Ostoja stanowi "polskie centrum różnicowania lasów bukowych": występują tu aż cztery zespoły buczyn - kwaśna buczyna niżowa, żyzna buczyna niżowa, żyzna buczyna sudecka i buczyna storczykowa.

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF-PLH240020 „Ostoja Złotopotocka”.

Lp.	Kod	Nazwa
1	2	3
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi
2.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
3.	7220	Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>
4.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
5.	8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>
6.	8310	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania
7.	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)
8.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
9.	9150	Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)
10.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
11.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>)
12.	91P0	Wyżynny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>)

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF-PLH240020 „Ostoja Złotopotocka”.

Grupa*	Kod	Nazwa
1	2	3
M	1308	<i>Barbastella barbastellus</i> -Mopek
A	1188	<i>Bombina bombina</i> - Kumak nizinny
I	1088	<i>Cerambyx cerdo</i> - Kozioróg dębosz
P	2109	<i>Cochlearia polonica</i> - Warzucha polska
F	1163	<i>Cottus gobio</i> - Głowacz białopłetwy

Grupa*	Kod	Nazwa
F	1096	<i>Lampetra planeri</i> - Minóg strumieniowy
M	1355	<i>Lutra lutra</i> - Wydra
M	1323	<i>Myotis bechsteini</i> - Nocek Bechsteina
M	1318	<i>Myotis dasycneme</i> - Nocek łydkowłosy
M	1321	<i>Myotis emarginatus</i> - Nocek orzęsiony
M	1324	<i>Myotis myotis</i> - Nocek duży
I	1084	<i>Osmoderma eremita</i> - Pachnica dębowa
M	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i> - Podkowiec mały

* grupa: A-płazy; B-ptaki; F-ryby; I-bezkęgowce; M-ssaki; P-rośliny; R-gady

Obszar „**Ostoja Kroczycka**” został zatwierdzony jako mający znaczenie dla Wspólnoty w marcu 2011 roku. OZW jest usytuowany w środkowej części Wyżyny Częstochowskiej i obejmuje kilka pasm wzniesień jurajskich (m.in. Skały Kroczyckie, Podlesickie, Rzędkowickie), z których większość jest zwieńczona licznymi ostańcami skalnymi o różnorodnych kształtach. Tworzą one niejednokrotnie priorytetowe siedliska: "Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilla caulescens*". Szata tego terenu jest zróżnicowana, a duża jego część jest pokryta lasami. Na wzniesieniach można spotkać płaty różnych zespołów buczyn (w tym ciepłolubnych buczyn storczykowych), a w niższych partiach i obniżeniach wyścielonych piaskami – drzewostany sosnowe. Na wschód i na południe od ośrodka rekreacyjnego Morsko oraz na południowych, południowo-zachodnich i zachodnich stokach Gór: Pośredniej, Popielowej, Łysak i Jastrzębnik w Skałach Kroczyckich znajdują się właśnie najcenniejsze płaty buczyny storczykowej. Natomiast na północnych stokach wzgórz znajdują się niejednokrotnie rozległe płaty żyznych buczyn sudeckich. Doskonałe warunki znajdują tu bardzo cenne zbiorowiska roślinne związane z podłożem wapiennym. Są to m.in.: murawy naskalne, fragmenty muraw kserotermicznych, zarośla jałowca oraz szczelinowe zbiorowiska paproci. Olbrzymim walorem obszaru są występujące tu jaskinie (około 20 większych obiektów jaskiniowych), np. jaskinia Piętrowa Szczelina z bogatą szatą naciekową w dolnych partiach, stanowiąca zimowisko nietoperzy z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej oraz środowisko życia dla kilkudziesięciu gatunków bezkręgowców.

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF-PLH240032 „Ostoja Kroczycka”

Lp.	Kod	Nazwa
1	2	3
1.	5130	Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych
2.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)
3.	8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilla caulescens</i>
4.	8310	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania
5.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
6.	9150	Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)

„Przełom Warty koło Mstowa”. został zaklasyfikowany jako OZW w marcu 2011 roku i obejmuje odcinek doliny rzeki Warty od Mirowa do Skrzydłowa. Mimo dużego przekształcenia środowiska przyrodniczego przez człowieka, nadal zachował on w dużym stopniu charakter naturalny. Jego szata roślinna jest niezwykle zróżnicowana, co jest odzwierciedleniem dużej zmienności warunków siedliskowych. Występują tu, w różnym stopniu zachowania, zbiorowiska roślinne, reprezentujące wiele jednostek systematycznych: od zbiorowisk typowo wodnych, szuwarowych, wilgotnych i umiarkowanie wilgotnych łąk po murawy psammofilne i od zarośli nadrzecznych, poprzez olsy i łągi do grądów i świeżych borów sosnowych. W dolinie Warty zbiorowiska łąkowe z rzędu *Molinietalia* występują w pobliżu Mstowa. W okolicy Jaskrowa i Skrzydłowa występują także starorzecza, w wielu przypadkach dobrze zachowane. Są one typowo wykształcone i mają charakterystyczną dla tego typu siedlisk roślinność. Las grądowy "Gąszczyk" znajduje się w środkowej części Mirowskiego Przełomu Warty, na granicy gminy Mstów i miasta Częstochowy. Zajmuje on powierzchnię około 7 ha, położoną na północnym, bardzo stromym zboczu Przepróśnej Górki. Rośnie tu grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*, w odmianie małopolskiej, z licznym udziałem lipy szerokolistnej. Inne gatunki drzew to: grab, buk, dąb szypułkowy i klon zwyczajny. W warstwie krzewów występują pojedyncze okazy trzmieliny brodawkowej i suchodrzewu. Z interesującej grupy pnączy - bluszcz pospolity. Runo reprezentują geofity: groszek wiosenny, miodunka ćma, przylaszczka, wawrzynek wilczełyko, zawilec gajowy i zdrojówka rutewkowata. Oprócz nich masowo rosną: czerniec gronkowy, dąbrówka rozłogowa, gajowiec żółty, zerwa kłosowa, konwalijka dwulistna, kopytnik pospolity, marzanka wonna, perłówka zwisła, piżmaczek, podagrycznik, sałatnik leśny, szczawik zajęczy i szczyr trwały. U podnóża lasu ciągnie się pas starorzeczy z szuwarami trzcinowymi i łągowymi zagajnikami. Żyją tu m.in. kumak nizinny i bóbr. Ptaki są reprezentowane m.in. przez łabędzia niemego, perkozka, derkacza, bąka i błotniaka stawowego.

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF-PLH240026 „Przełom Warty koło Mstowa”.

Lp.	Kod	Nazwa
1	2	3
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>
2.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)
3.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galia-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF-PLH240026 „Przełom Warty koło Mstowa”.

Grupa	Kod	Nazwa
1	2	3
A	1188	<i>Bombina bombina</i> - Kumak nizinny
B	A021	<i>Botaurus stellaris</i> - Bąk
M	1337	<i>Castor fiber</i> - Bóbr europejski
B	A081	<i>Circus aeruginosus</i> - Błotniak stawowy
B	A122	<i>Crex crex</i> - Derkacz
B	A338	<i>Lanius collurio</i> - Gąsiorek

* grupa: A-płazy; B-ptaki; F-ryby; I-bezkęgowce; M-ssaki; P-rośliny; R-gady

„Poczesna koło Częstochowy”. Obszar został zatwierdzony jako mający znaczenie dla Wspólnoty w marcu 2011 roku. Obszar zlokalizowany jest w miejscowości Poczesna (Poczesna Łąkowa) koło Częstochowy gdzie występuje rozległy kompleks łąkowo-leśny na terenach po dawnej eksploatacji rud żelaza. Szatę roślinną tworzą duże powierzchnie łąk z rzędów *Arrhenatheretalia*, *Molinietalia*, zbiorowisk szuwarowych oraz różnej wielkości słabo wykształcone zagajniki z młodym drzewostanem osikowym i brzozowym, nawiązujące warunkami siedliskowymi i składem florystycznym do lasów łągowych i grądów. Do najwartościowszych przyrodniczo należą fitocenozy z rzędu *Molinietalia*, a szczególnie ze związku *Molinion* - łąki trzęślicowe z zespołu *Molinietum caeruleae*.

Siedliska najwartościowszych przyrodniczo łąk trzęślicowych są wykształcone typowo i dobrze zachowane. Wiele fitocenoz z tego związku charakteryzuje się typowym składem florystycznym dla zespołu *Molinietum caeruleae*, należących do rzadko spotykanych w Polsce w postaci klasycznej. Charakteryzują się one dużym bogactwem florystycznym i licznym udziałem wielu gatunków chronionych i rzadkich, takich jak: kosaciec syberyjski, mieczyk dachówkowaty, goryczka wąskolistna, sierpik barwierski i kukułka szerokolistna. Ogólnie łąki są zdegenerowane i w znacznym stopniu nieużytkowane, z tendencją do zarastania krzewami i drzewami. Do najsłabiej wykształconych należą łąki rajgrasowe. Teren ten posiada także duże walory krajobrazowe.

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF- PLH240030 „Poczesna koło Częstochowy”

Lp.	Kod	Nazwa
1	2	3
1	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)
2	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)

2.3.1. Siedliska przyrodnicze

Siedliska przyrodnicze wymienione w Dyrektywie Rady w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory Natura 2000 Załącznik I.

Wg Ustawy o ochronie przyrody siedlisko przyrodnicze ma następującą definicję:

Art. 5.

17) siedlisko przyrodnicze - obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne;

17a) siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty – siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:

a) jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub

b) ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości lub

c) stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Aktem prawa europejskiego w zakresie ochrony siedlisk jest Dyrektywa Rady EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny (Council Directive 92/43/EEC), tzw.: Dyrektywa Siedliskowa.

Siedliska przyrodnicze są to „obszary lądowe lub wodne, wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne jak i półnaturalne” (Dyrektywa Siedliskowa). Siedliska przyrodnicze według tej definicji, są więc pojęciem szerszym niż siedliska leśne, według typologii lasu, oraz nie do końca jednoznaczne z systemami klasyfikacji fitytosocjologicznej. Siedliskiem może być każdy typ

przyrodniczy obszar, stanowiący jakąś wyróżnianą jedność. Może to być np. las liściasty, bór sosnowy, żwirowisko, ujście rzeki, murawa itp. Zapisy dyrektyw unijnych zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W Unii Europejskiej obowiązują różne systemy klasyfikacji siedlisk. Na potrzeby ochrony przyrody w Unii określono typy siedlisk przyrodniczych zagrożonych zanikiem. Definicję tych typów wraz z ich kodami zawarto w Interpretation Manual of European Union Habitats (Podręcznik interpretacji siedlisk) - oficjalnej instrukcji identyfikacji siedlisk ważnych z punktu widzenia Unii Europejskiej. Oprócz siedlisk o znaczeniu wspólnotowym, których odpowiednia reprezentacja stwarza przesłanki do tworzenia Obszarów Natura 2000, wyróżniono jeszcze siedliska priorytetowe, za których istnienie „Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność” (Dyrektywa Siedliskowa). Są to siedliska, które występują wyłącznie na terytorium Unii Europejskiej, w związku z tym, ich ochrona i istnienie zależą od działań podjętych na obszarze UE.

W poniższych tabelach przedstawiono sumaryczną powierzchnię zajmowaną przez poszczególne siedliska przyrodnicze na gruntach Nadleśnictwa oraz na terenach LP w ramach obszarów siedliskowych Natura 2000.

Zestawienie siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa oraz na terenach LP w ramach obszarów Natura 2000

Lp.	Nazwa siedliska	Kod typu	Powierzchnia siedliska na gruntach Nadleśnictwa [ha]**	Powierzchnia siedliska w obszarach siedliskowych Natura 2000 [ha]
Siedliska nieleśne				
1	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	6210	1,6	0,02*
2	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	1,28	-
3	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	11,75	0,16****, pkt***
4	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	5,68	-
5	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	0,8	-
	Źródła wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	7220	-	pkt***
6	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	8210	95,19	płat****(29,49); pkt***
Siedliska leśne				
1	Kwaśne buczyny <i>Luzulo-Fagenion</i>	9110	613,01	520,77****, 8,37*
2	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	9130	472,25	408,36****, 1,19*
3	Cieplolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)	9150	76,26	46,59****
4	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	401,51	138,40****, 15,09*
5	Śródładowe kwaśne dąbrowy	9190	316,74	97,32****, 10,12*
6	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino</i>)	91D0	10,77	-
7	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>)	91E0	209,83	0,29****
8	Wyżynne jodłowe bory mieszane	91P0	21,15	-

*oznacza pow. siedliska w ramach wydzielenia, w sytuacji gdy tylko jego część znajduje się w danym siedlisku naturowym.

**dane na podstawie protokołu KZP

pkt***- oznacza, że siedlisko w wydzieleniu ma charakter tzw. „punktowy”

płat****- oznacza, że siedlisko w wydzieleniu ma charakter tzw. „płatowy”, powierzchnia obliczona systemowo z warstwy, zaokrąglona do 0,01ha

****- oznacza, że siedlisko obejmuje całe wydzielenia

Zestawienie siedlisk przyrodniczych obszarów Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa

Kod siedliska	Siedlisko przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Ranga siedliska	**Skład gatunkowy drzewostanu wg Matuszkiewicza	Pow. siedliska przyrodniczego [ha]	Pow. wydzielenia [ha]
1	2	3	4	5	6	7
6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)	-	priorytetowe	-	0,02*	0,41
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	-	-	-	0,16	0,16
					pkt***	0,35
8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	-	-	-	płat*** (29,49)	1143,48
					pkt***	120,94
9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	BMśw BMwyżśw Bśw LMśw LMwyżśw Lśw Lwyżśw	-	D-stany bukowe z domieszką Św, Gb, Lp, So, Db.b.	520,77	520,77
					8,37*	43,66
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	BMśw BMwyżśw Bśw LMwyżśw Lwyżśw	-	D-stany bukowe z domieszką Jw., Św lub Jd	408,36	408,36
					1,19*	3,27
9150	Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)	Lwyżśw	-	D-stany bukowe z domieszką Jw, Jd, Kl, Db, Gb, So, w runie stanowiska konwalii, przytulii, storczyków, kruszczyków	46,59	46,59
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	BMwyżśw LMśw LMwyżśw Lwyżśw	-	D-stany Db-Gb, Db-Bk, Db-Lp-Gb z domieszką Jw, Bk, Św i Jd	138,4	138,4
					15,09*	19,22
9190	Śródładowe kwaśne dąbrowy	BMśw BMwyżśw LMśw LMw LMwyżśw Lśw Lwyżśw	-	D-stany Brz-Db	97,32	97,32
					10,12*	14,06
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>)	Lł	priorytetowe	D-stany Ol, Ol-Js, Js-Ol z domieszką Jw i Kl, Gb, Św; Olsz Js Olsz-Js	0,29	0,29

Kod siedliska	Siedlisko przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Ranga siedliska	**Skład gatunkowy drzewostanu wg Matuszkiewicza	Pow. siedliska przyrodniczego [ha]	Pow. wydzielenia [ha]
1	2	3	4	5	6	7
7220	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	-	priorytetowe	-	pkt***	2,32
Suma powierzchni siedlisk i wydzielen w których te siedliska występują					1276,17	2567,16

*oznacza pow. siedliska w ramach wydzielenia, w sytuacji gdy tylko jego część znajduje się w danym siedlisku naturalnym.

**uwzględniono za Matuszkiewiczem jedynie w charakterze informacyjnym

pkt***- oznacza, że siedlisko w wydzieleniu ma charakter tzw. „punktowy”

płat****- oznacza, że siedlisko w wydzieleniu ma charakter tzw. „płatowy”, powierzchnia obliczona systemowo z warstwy.

W powyższej tabeli przedstawiono powierzchnie siedlisk przyrodniczych, występujących w poszczególnych typach siedliskowych lasu, na gruntach Nadleśnictwa Złoty Potok w zasięgu Obszarów Siedliskowych położonych na gruntach LP. Poszczególnym rodzajom leśnych siedlisk przyrodniczych przypisano również proponowany przez Matuszkiewicza naturalny skład gatunkowy drzewostanu. W zestawieniu dla każdego wydzielenia podano siedlisko przyrodnicze przeważające w danym pododdziale. W obrębie jednego wydzielenia mogą często występować mniejsze fragmenty innych siedlisk tzw. mikrosiedliska. W tych przypadkach podano albo powierzchnie siedlisk znajdujących się w niewielkich fragmentach wydzielen, albo informacje o występowaniu tzw. siedlisk punktowych.

6230*. Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion - płaty bogate florystycznie*).

Niżowe murawy bliźniczkowe występują w postaci niewielkich płatów rozproszonych na brzegach lasu, ewentualnie na niewielkich polankach w jego wnętrzu, lub też pasowo, wzdłuż dróg leśnych oraz w miejscach przejścia w brzeżne partie torfowiska. Spotyka się je też w sąsiedztwie piaszczystych wzniesień. Użytkowane są zwykle jako ubogie pastwiska. Murawy bliźniczkowe występują na siedliskach jałowych i silnie zakwaszonych. Poziom wód gruntowych utrzymuje się na głębokości od 30 do 40 cm. Podłoże stanowią gleby mineralne (piaski luźne), z cienką warstwą butwiny lub kwaśnej próchnicy, często oglejone, lub też przejścia tych gleb w gleby torfowe. Na glebach torfowych występują tzw. mokre psiary. Być może są to miejsca naturalnego występowania takich muraw, a ich powstanie nie jest bezwzględnie zależne od działalności ludzkiej.

Siedlisko przyrodnicze 6230 występuje na gruntach Nadleśnictwa w ramach SOO „Ostoja Kroczycka”, jednak nie jest ono przedmiotem ochrony tego obszaru Natura 2000.

Zagrożenia:

- Osuszanie terenu.
- Eutrofizacja.
- Niewłaściwa melioracja.
- Porzucenie tradycyjnych metod łąkarsko – pasterskich.
- Sukcesja wtórna, zarastanie.

6510. Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*).

Są to antropogeniczne, niżowe i górskie, wysoko produktywne, bogate florystycznie łąki świeże, użytkowane kośnie. Niżowe i górskie antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych na żyznych, świeżych glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Łąki rajgrasowe są bogatymi florystycznie, wysoko produktywnymi, wielokośnymi zbiorowiskami rozwijającymi się na niżu lub niższych położeniach w górach. Cechuje je udział takich traw jak: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, stokłosa miękka *Bromus hordoraceus*, a w górach: konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*. W runie znaczny udział mają wysokie byliny z rodziny baldaszkowatych. Niższą warstwę tworzą rośliny dwuliścienne o barwnych kwiatach, takie jak: dzwonek rozpierzchły *Campanula*

patula, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, komonica pospolita *Lotus corniculatus*, skalnica ziarenkowata *Saxifraga granulata*, a w górach liczne gatunki przywrotników.

Siedliska te powstały w wyniku wycięcia lasów liściastych i zagospodarowania tych terenów jako łąki kośne. Koszone są zwykle dwa razy w roku oraz umiarkowanie nawożone. Najczęściej występują poza dolinami rzecznyymi. Czasami spotyka się je w dolinach, ale wówczas porastają gleby odwadniane lub znajdują się poza zasięgiem wylewów rzeki. Płaty łąk świeżych wykształcają się zarówno na powierzchniach płaskich, jak i nachylonych, przy różnych ekspozycjach. Porastają żyzne, świeże gleby brunatne lub mady o odczynie zasadowym lub słabo kwaśnym. Łąki świeże w dolinach rzek mogą porastać gleby organiczne. Poziom wody gruntowej waha się, ale nigdy nie dochodzi do samej powierzchni. Jedynie płaty leżące w dolinach rzecznych mogą być sporadycznie zalewane przez wody powodziowe. W Polsce, wśród niżowych i górskich łąk, wyróżnia się cztery zasadnicze podtypy siedliska różniące się od siebie składem florystycznym oraz rozmieszczeniem.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Złotopotocka” ocenia się na „B” przy ocenie ogólnej C.

Zagrożenia:

- Zarastanie.
- Podsiewanie obcych gatunków.
- Osuszanie terenu.
- Niewłaściwa melioracja.
- Porzucenie tradycyjnych metod łąkarsko-pasterskich.
- Sukcesja wtórna.
- Zbyt mały, pofragmentowany areał siedliska.

8210. Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*.

Siedlisko tworzy małopowierzchniowe układy w szczelinach wapiennych ścian skalnych, załomach itp., ze znikomą warstwą gleby. Występuje zarówno w miejscach zawilgoconych i ocienionych, jak i przy południowych ekspozycjach ścian skalnych, gdzie podlega okresowej suszy i silnemu nasłonecznieniu. W wyższych położeniach górskich są to zbiorowiska klimaksowe, w niższych – seralne. Ze względu jednak na to, że podłoże abiotyczne siedliska tego typu odnawia się w procesach naturalnego wietrzenia, a ekstremalne warunki termiczne i wilgotnościowe powodują, że miejsca te są zwykle niedostępne dla większości gatunków roślin, nie są zagrożone przez naturalne procesy sukcesyjne. W zbiorowiskach tych, zlokalizowanych w niższych położeniach, znaczącą rolę odgrywają liczne gatunki paproci. W warunkach Nadleśnictwa siedlisko występuje w postaci szczelinowych zbiorowisk zanokcic i paproci, w odmianie cienistej i światłolubnej.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska” ocenia się na „A” przy ocenie ogólnej A. W przypadku PLH240020 „Ostoja Złotopotocka” stan zachowania i ocena ogólna omawianego siedliska kształtują się na poziomie „C”.

Zagrożenia:

- Niszczenie roślinności szczelin skalnych przez wspinających się ludzi.
- Eksploatowanie ścian skalnych.
- Niszczenie mechaniczne.

Na gruntach Nadleśnictwa siedlisko 8210 ma charakter tzw. punktowy i występuje w wydzieleniach o łącznej powierzchni 1264,42 ha. Rzeczywista powierzchnia siedliska może osiągać max. kilka procent powierzchni wydzieleni, w których zostało stwierdzone. Ogólnie zajmuje nieco ponad 2% powierzchni wydzieleni, w których występuje.

9110. Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*).

Środkowoeuropejskie lasy bukowe, wykształcające się i rosące na ubogich, kwaśnych glebach są ubogie florystycznie, wyróżniają się brakiem gatunków typowych dla siedlisk eutroficznych. Siedlisko w zasięgu OZW „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”, „Ostoja Złotopotocka”, „Ostoja Kroczycka” reprezentowane przez zespół kwaśnych buczyn niżowych

(*Luzulo pilosae-Fagetum*). W runie dominują mało wymagające gatunki ogólnoleśne lub borowe. Najważniejsze rośliny wskaźnikowe to: kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, siódmaczek leśny *Trientalis europaea*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, przetacznik leśny *Veronica officinalis*, jastrzębiec leśny *Hiercium murorum*, cienistka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, płonnik strojny *Polytrichum formosum*, widłoząb miotlasty *Dicranum scoparium*, rokiet cyprysowaty *Hypnum cypressiforme*, merzyk groblowy *Mnium hornum*.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska” ocenia się na „A” przy ocenie ogólnej A. W przypadku PLH240020 „Ostoja Złotopotocka” stan zachowania siedliska 9110 ocenia się na „A”, natomiast w SOO „Ostoja Kroczycka” omawiane siedlisko nie jest przedmiotem ochrony.

Głównym zagrożeniem związanym z gospodarką leśną jest traktowanie tego siedliska jako boru mieszanego lub lasu mieszanego i w konsekwencji odnawianie sosną, lub dębem. W typologii leśnej nie ma precyzyjnego odpowiednika kwaśnej buczyny; może być zaliczona do BMśw, jak i LMśw. Obecnie jest możliwość wyodrębnienia tego siedliska w planowaniu leśnym, jako BMśw lub LMśw z zadeklarowanym bukowym typem drzewostanu.

Pozostałe zagrożenia:

- Ujednolicanie struktury wiekowej.
- Młody wiek drzewostanów.
- Homogenizacja przestrzenna runa.
- Deficyt roślin i zwierząt związanych z mikrobiotopami starych oraz martwych drzew, a także rozkładającego się drewna.
- Zamieranie buka.

Na gruntach Nadleśnictwa w granicach obszaru SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska” siedlisko występuje na powierzchni 47,07 ha. W ramach SOO „Ostoja Złotopotocka” siedlisko 9110 może występować na powierzchni 481,31 ha.

Działania ochronne sprowadzają się do popierania przy odnawianiu i pielęgnacji drzewostanu buka, jako gatunku panującego oraz zachowania nowoczesnych metod hodowli, użytkowania i ochrony lasu.

9130. Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae - Fagenion, Galio odorati - Fagenion*).

Siedlisko reprezentowane jest na gruntach Nadleśnictwa przez dwa podtypy (wg nomenklatury stosowanej dla siedlisk Natura 2000), tj.: żyzną buczynę niżową (9130-1) *Galio odorati – Fagetum* (syn. *Melico – Fagetum*) i żyzną buczynę górską (9130-3). Buczyny górskie reprezentowane są przez dwa zespoły: buczynę karpacką z żywcem gruczołowatym (*Dentario glandulosae – Fagetum*) i buczynę sudecką z żywcem dziewięciolistnym (*Dentario enneaphyllidis – Fagetum*). Najczęściej spotykana jest buczyna sudecka, znacznie rzadziej występuje buczyna karpacka i żyzna buczyna niżowa, ta ostatnia podawana jedynie z rezerwatu „Parkowe”. Poza typowym zasięgiem występowania, tj. sudeckim, buczyna sudecka znana jest z Wyżyny Śląskiej, Gór Świętokrzyskich i północnej części Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, tj. właśnie z obszaru Nadleśnictwa. Zgodnie z badaniami na potrzeby obszarów Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa jest ponad 400 ha żyznych buczyn. Prawdopodobnie jest ich znacznie więcej, ponieważ siedlisko Lwyż, odpowiadające zbiorowiskom żyznych buczyn występuje na nieco ponad 1600 ha. Na pewno część tej powierzchni zajmują grądy, ale zakładając, że buczyn jest trzykrotnie więcej, – co wynika z podanych wielkości powierzchni wynikających z waloryzacji przyrodniczej, można sądzić, że potencjalna powierzchnia buczyn wynosi ok. 960 ha. Część z tej powierzchni – ok. 40% ma nieprawidłowy skład gatunkowy drzewostanu – zwykle z przewagą sosny lub brzozy, a co za tym idzie zmieniony skład gatunkowy runa. Rzadkie są, lub brak jest w nim gatunków z klasy *Quercu – Fagetea*, rzędu *Fagetalia* i związku *Fagion*, a dominują borowe i wszędobylskie: borówka czarna, trzcinnik, trzęślica, turzyca drżączkowata, jeżyna, orlica, szczawik. Jednak na większości tej powierzchni występują buczyny – najczęściej lite, niekiedy z udziałem dęba, modrzewia, brzozy, sosny, graba i jawora. W dobrze zachowanym

zbiorowisku żyznej buczyny spotyka się zwykle kilkadziesiąt gatunków z klasy *Quercio* – *Fagetea* i rzędu *Fagetalia*. Częste są łanowo występujące: marzanka (przytulia) wonna, kopytnik, konwalia majowa, żywiec dziewięciolistny, czworolist pospolity, szczyr, czosnek niedźwiedzi, a także gajowiec żółty, przylaszczka, perłówka zwisła, zawilec gajowy, sałatnik leśny.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 PLH240015 „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska” i SOO „Ostoja Kroczycka” ocenia się na „A”. W przypadku SOO „Ostoja Złotopotocka” stan zachowania siedliska 9130 jest również oceniane na „A” przy ocenie ogólnej „A”.

Obecnie nie istnieją zagrożenia prowadzące do całkowitej degradacji buczyn, a wynikające z nieprawidłowej gospodarki leśnej. Niekorzystne może być jednak nadmierne uproszczenie struktury wiekowej drzewostanów oraz zbyt rygorystyczne usuwanie martwych i zamierających drzew – szczególnie o znacznych rozmiarach i wieku. Dla runa niebezpieczny jest nadmierny, a zwłaszcza niekontrolowany ruch turystyczny.

Ochrona żyznych buczyn w lasach zagospodarowanych powinna polegać na stosowaniu sposobu użytkowania prowadzącego do zróżnicowania struktury wiekowej, a także umożliwiającego wprowadzenie pożądanych gatunków domieszkowych. W tym celu stosuje się coraz częściej rębnię IV d. W obecnym planowaniu gospodarczym przewiduje się, na coraz większą skalę pozostawianie w drzewostanach drzew martwych oraz „biocenotycznych” do naturalnego rozkładu. Niektóre drzewostany pozostawia się bez ingerencji na czas jednego, lub więcej okresów gospodarczych. Takie postępowanie powinno sprzyjać regeneracji zbiorowisk roślinnych.

9150. Ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*).

Ciepłolubne buczyny storczykowe to żyzny i ciepłolubny las z dominacją buka o charakterystycznym udziale gatunków z rodziny storczykowatych i udziale roślin światłolubnych i ciepłolubnych. Najczęściej występują na rędzinach lub pararędzinach. Typowe płaty związane są z wychodniami starych skał wapiennych. Fitosocjologicznie lasy te należą do podzwiązku *Cephalanthero-Fagenion*. W Polsce te zbiorowiska występują na kresach zasięgu. Najważniejsze gatunki wskaźnikowe to buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia*, buławnik czerwony *Cephalanthera rubra*, buławnik wielkokwiatowy *Cephalanthera damasonium*, kruszczyk rdzawoczerwony, *Epipactis atrorubens*, kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*, gnieźnik leśny *Neottia nidus – avis* dzwonek brzoskwiniolistny *Campanula persicifolia*, dzwonek jednostronny *Campanula rapunculoides*, kokoryczka wonna *Polygonatum odoratum*.

Siedlisko jest przedmiotem ochrony na Obszarze Natura 2000 PLH240015 „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska” i SOO „Ostoja Złotopotocka” Zarówno na pierwszym jak i na drugim obszarze stan jego zachowania i ocena ogólna przyjmuje wartość „A”.

Na gruntach Nadleśnictwa w granicach obszaru SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska” omawiane siedlisko zajmuje powierzchnię 41,43 ha, natomiast w ramach SOO „Ostoja Złotopotocka” siedlisko buczyny storczykowej stwierdzono na obszarze 5,16 ha. Cała, do tej pory stwierdzona powierzchnia siedliska występuje w rezerwatach „Parkowe” i „Sokole Góry”. Na obszarze występowania siedliska nie przewiduje się żadnych czynności ochronnych.

Zagrożeniem jest nadmierny i niekontrolowany ruch turystyczny, a w konsekwencji niszczenie gatunków z rodziny storczykowatych – najcenniejszego elementu runa w tym siedlisku.

9170. Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio - Carpinetum*, *Tilio - Carpinetum*).

Siedlisko 9170 na obszarze Nadleśnictwa reprezentowane jest przez zespół grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* i *Galio-Carpinetum*. Charakteryzuje się złożoną strukturą, dużym bogactwem florystycznym oraz wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową. Wielogatunkowy i różnowiekowy drzewostan składa się głównie z dęba i buka, swój udział zaznacza również grab. Jako gatunek domieszkowy występuje sosna.

Charakterystyczną cechą dla grądów jest wyraźny aspekt wczesnowiosenny związany z rozwojem barwnie kwitnących i łanowo występujących roślin zielnych, np.: zawilców - gajowego *Anemone nemorosa* i żółtego *A. ranunculoides* oraz kokoryczy puste *Corydalis cava*, oprócz których ukazują się między innymi: przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*. Do stałych komponentów warstwy zielnej grądu, poza już wymienionymi, należą: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, prosownica rozpierzchła *Milium effusum*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, marzanka wonna *Galium odoratum*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana* i inne.

Siedlisko przyrodnicze 9170 jest przedmiotem ochrony w ramach SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska” i SOO „Ostoja Złotopotocka”. W obu przypadkach stan zachowania omawianego siedliska ocenia się na „B”, przy ocenie ogólnej „B”. Dodatkowo siedlisko zdiagnozowano na gruntach Nadleśnictwa w obszarze PLH240032 „Ostoja Kroczycka”, jednak w tym przypadku nie jest ono przedmiotem ochrony.

Współcześnie, w grądach podlegających zagospodarowaniu, niekorzystne dla naturalnej dynamiki zbiorowiska jest nadmierne obniżenie średniego wieku i uproszczenie struktury wiekowej, a także gatunkowej, nawet przy zachowanym zasadniczym składzie gatunkowym. Oprócz tego, podobnie jak w przypadku innych siedlisk, całkowity brak, lub niedobór drzew martwych i obumierających. Nadmierna intensywność cięć pielęgnacyjnych powoduje nadmierny rozwój niepożądanych gatunków runa i podszytu, stąd często na siedliskach Lśw, mimo prawidłowego drzewostanu z panującym dębem, w runie najczęściej panuje jeżyca, trzcinnik i inne gatunki wszędobylskie. Na obszarach w których grądy sąsiadują z buczynami niebezpieczna może okazać się naturalna ekspansja buka, a także odnawianie bukiem w przypadku nierozpoznania grądu.

Ochrona grądów w lasach zagospodarowanych polega na stosowaniu złożonych rębni stopniowych z długim okresem odnowienia, co zapewni zróżnicowaną strukturę wiekową i gatunkową. Potrzebne jest także opracowanie i stosowanie wielu odmian typu drzewostanu odpowiednich dla grądów.

9190. Śródlądowe kwaśne dąbrowy.

Wcześniejsza systematyka ograniczała zasięg tego siedliska do wąskiego pasa nadmorskiego pod nazwą: pomorski las brzożowo - dębowy. Obecnie jego zasięg lokuje się w całej Polsce zachodniej i południowo – zachodniej, w tym również na Wyżynie Krakowsko – Częstochowskiej. Pod względem fitosocjologicznym są to siedliska należące do klasy *Quercetea robori – petraeae*. W Nadleśnictwie, w ramach inwentaryzacji przyrodniczej, stwierdzono występowanie tego siedliska na powierzchni ok. 100 ha, w tym ok. 15 ha w rezerwacie „Parkowe”. Drzewostan, zazwyczaj sztucznego pochodzenia, tworzy głównie dąb z udziałem buka, sosny, modrzewia, brzozy. W podszyciu występuje: jarząb pospolity, czeremcha zwyczajna, kruszyna pospolita, dąb czerwony, bez czarny. Podszyt zazwyczaj nie jest zbyt zwarty, choć w przypadku kwaśnych dąbrów na siedliskach wilgotnych może osiągać duże pokrycie. Runo ma zazwyczaj postać krzewinkową lub trawiastą. Zdominowane jest przez borówkę czernicę, orlicę pospolitą i trzcinnika leśnego itp. Warstwa mszysta nie jest zbyt silnie rozwinięta.

Siedlisko 9190 nie jest wykazane w żadnej ostoi, jako przedmiot ochrony w ramach Natura 2000. Natomiast siedlisko ciepłolubnej dąbrowy 9110 jest przedmiotem ochrony w SDF-ie, ale nie zostało ujawnione w inwentaryzacji LP i w danych geometrycznych przekazanych przez RDOŚ. Kwestia zaliczania kwaśnych dąbrów jako siedlisk ciepłolubnych dąbrów jest sprawą dyskusyjną. Istnieje prawdopodobieństwo, że ujawniona kwaśna dąbrowa jest w rzeczywistości ciepłolubną dąbrową jednakże rozstrzygnięcie to pojawi się na etapie tworzenia PZO na tym obszarze i zostanie zweryfikowane w oparciu o prace terenowe.

Zagrożenie dla siedliska w kontekście gospodarki leśnej jest upraszczanie struktury gatunkowej i wiekowej oraz nadmierne zwiększanie udziału sosny, modrzewia, świerka

i buka. Istotnym zagrożeniem jest rozprzestrzenianie się dęba czerwonego i czeremchy amerykańskiej. Niekorzystny jest również brak akumulacji drewna martwego.

Działania ochronne w lasach zagospodarowanych, podobnie jak w poprzednio opisanych siedliskach, sprowadzają się do stosowania rębni złożonych z długim okresem odnowienia, przestrzegania prawidłowości składu odnowień, eliminacji gatunków inwazyjnych.

91E0. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*).

Siedlisko 91E0 wykształca się zazwyczaj na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych, głównie klasyfikowanych jako pobagienne lub napływowe aluwialne. Do grupy klasyfikowanej jako siedlisko 91E0 należy kilka istotnie różniących się podtypów drzewostanów, a mianowicie od jesionowo – olszowych na obszarach źródeł i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszyny olszy szarej, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami. Jest to niezwykle cenny typ siedlisk dla zachowania różnorodności biologicznej. Pozytywnie wpływa na warunki hydrologiczne funkcjonując jako swego rodzaju zbiornik retencyjny.

Siedlisko 91E0 występuje na gruntach Nadleśnictwa w ramach SOO „Ostoja Złotopotocka”, jednak nie jest ono w tym przypadku głównym przedmiotem ochrony.

Zagrożenia:

- Nadmierne prześwietlenie.
- Przesuszenie.
- Nieodpowiednia melioracja.
- Zbyt małe powierzchnie.
- Caespityzacja (zajeżnienie).
- Pinetyzacja.
- Zbytne podtopienie niektórych fragmentów w wyniku czego siedlisko przechodzi w olsy.
- Całkowite usuwanie olchy z nadbrzeża rzeki.

Na gruntach Nadleśnictwa w granicach obszaru OZW „Ostoja Złotopotocka” siedlisko zdiagnozowano w jednym pododdziale na powierzchni 0,29 ha. W stosunku do tego wydzielenia nie są projektowane żadne zabiegi gospodarcze.

7220. Źródła wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*.

Siedlisko powstałe na skutek wypływu wód podziemnych o wysokiej zawartości związków wapnia, z których wytrącają się osady wapienne w postaci trawertynów lub innych rodzajów martwic wapiennych. Porośnięte jest głównie przez zbiorowiska roślin zarodnikowych (mchów, wątrobowców i glonów), które aktywnie uczestniczą w powstawaniu trawertynów poprzez zmianę równowagi jonowej wód źródłanych.

Siedlisko zdiagnozowano na gruntach Nadleśnictwa w ramach SOO „Ostoja Złotopotocka”, jednakże nie stanowi ono głównego przedmiotu ochrony tego obszaru.

Nie planuje się wykonywania zabiegów gospodarczych w wydzieleniach, w których siedlisko 7220 może występować.

2.3.2. Gatunki roślin i zwierząt objęte ochroną gatunkową w ramach obszarów Natura 2000

Mopek zachodni (*Barbastella barbastellus*).

Status ochrony.

Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą

Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV

EUROBATS: Załącznik I

Konwencja Berneńska: Załącznik II

Konwencja Bońska: Załącznik II

Siedlisko:

Jest to gatunek w znacznym stopniu leśny, żerujący głównie w lasach i zadrzewieniach. Najlepsze warunki dla odbycia hibernacji odnajduje w korytarzach dawnych fortów i militarnych schronów, a także w chłodnych jaskiniach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Stwierdzono występowanie tego gatunku na gruntach Nadleśnictwa w ramach SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”. Na tym obszarze gatunek ten jest przedmiotem ochrony i posiada ocenę ogólną na poziomie „B”

Zagrożenia.

Największym zagrożeniem dla mopka może być zniszczenie zimowisk. Zagrożenie stanowi też płoszenie, a czasem nawet zabijanie osobników w czasie hibernacji. Ogólnie niekorzystne dla osiedlania się mopka w lasach mogą być również prace gospodarcze polegające na usuwaniu obumierających drzew.

W wydzieleniach, w których zaobserwowano występowanie tego gatunku nie planuje się czynności gospodarczych.

Propozycje działań ochronnych.

Należy dążyć do dużego różnicowania składu gatunkowego drzewostanów, oraz pozostawiać część obumierających, dziuplastych drzew – zwłaszcza tych, które posiadają odstającą korę. Wskazane są badania i monitoring mopka zachodniego na obszarach Natura 2000.

Nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*).

Status ochrony.

Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą.

Polska Czerwona Księga Zwierząt: NT- niższego ryzyka ale bliski zagrożenia.

Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV.

EUROBATS: Załącznik I.

Konwencja Berneńska: Załącznik II.

Konwencja Bońska Załącznik II.

Siedlisko:

Siedliska wykorzystywane przez nocka Bechsteina należy podzielić na kryjówkiienne (letnie), kryjówki zimowe i przejściowe oraz miejsca żerowania i trasy przelotów. W sezonie letnim nocek Bechsteina jest gatunkiem typowo leśnym, preferującym lasy liściaste, zwłaszcza starsze. Żeruje najczęściej w lukach drzewostanu i na jego skrajach oraz na przesiekach i drogach leśnych. Jego kryjówkami dziennymi (w tym kolonii rozrodczych) są dziuple drzew, położone zwykle nisko nad ziemią (0,75–5 m), zarówno wewnątrz lasu, jak i na jego skrajach. Wykorzystują one również skrzynki lęgowe dla ptaków i nietoperzy, zwłaszcza modele o szerokim wnętrzu. Nocek Bechsteina zimuje w jaskiniach, sztolniach oraz starych fortyfikacjach. W kryjówkach podziemnych wisi swobodnie na ścianach lub stropach, rzadziej w szczelinach skalnych. Omawiany gatunek nie jest wrażliwy na obecność człowieka w pobliżu kryjówek dziennych (letnich) i miejsc żerowania, jest natomiast wrażliwy na tę obecność w kryjówkach zimowych. Pokarm nocka Bechsteina stanowią niemal wyłącznie owady i inne stawonogi zbierane z roślinności (najczęściej liści drzew), gruntu lub w locie (w pobliżu koron drzew).

Stan zachowania w sieci Natura 2000.

Na gruntach Nadleśnictwa Złoty Potok stwierdzono występowanie tego gatunku w ramach SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”. Na tym obszarze gatunek ten jest przedmiotem ochrony i posiada ocenę ogólną na poziomie „C”

Zagrożenia.

Zagrożeniem dla letnich kolonii nocka Bechsteina mogą być prace leśne prowadzące do wycięcia starych dziuplastych drzew, także cięcia odnowieniowe o ile nie rozpoznano wcześniej terenu pod kątem występowania letnich kolonii nietoperzy. Liczne zagrożenia dla

nocka Bechsteina dotyczą jego kryjówek zimowych. Hibernujące nietoperze narażone są na wybudzenie i płoszenie powodowane przez niekontrolowaną penetrację kryjówek przez ludzi. W wydzieleniach, w których zaobserwowano występowanie tego gatunku nie planuje się wykonywania zadań gospodarczych.

Propozycje działań ochronnych:

W celu poprawy jakości siedlisk omawianego gatunku, a tym samym liczebności populacji zaleca się m. in. pozostawianie starych, dziuplastych drzew;

Stosowania na szeroką skalę skrzynek dla nietoperzy (zwłaszcza typów o szerokim wnętrzu). Wskazane są badania i monitoring nocka Bechsteina na obszarach Natura 2000.

Nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*).

Status ochrony:

Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą

Polska Czerwona Księga Zwierząt: EN

Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV

EUROBATS: Załącznik I

Konwencja Berneńska: Załącznik II

Konwencja Bońska Załącznik II

Siedlisko.

Siedliska wykorzystywane przez nocka łydkowłosego należy podzielić na kryjówki dzienne, kryjówki zimowe i przejściowe oraz miejsca żerowania i trasy przelotów. Z uwagi na ścisły związek z dużymi zbiornikami wodnymi jako miejscami żerowania, nocek omawiany gatunek tworzy stabilne i liczne populacje wyłącznie na obszarach pojezierzy oraz w dolinach dużych rzek (zwłaszcza nieuregulowanych), szczególnie w ich deltach. Typowymi żerowiskami tego gatunku są duże jeziora (przede wszystkim o umiarkowanej trofii), duże rzeki, a szczególnie ich ślepe odnogi i szerokie kanały zbudowane przez człowieka, zbiorniki zaporowe i kompleksy stawów rybnych. Jako trasy przelotów na żerowiska nocek łydkowłosy wykorzystuje liniowe elementy krajobrazu – zarówno wodne (kanały, mniejsze ciek), jak i lądowe (np. pasy zadrzewień śródpolnych).

Nocek łydkowłosy zimuje w jaskiniach, sztolniach, starych fortyfikacjach, studniach i piwnicach. W czasie hibernacji nocki łydkowłose wybierają miejsca o wysokiej wilgotności powietrza, oraz temperaturach w zakresie 3-9°C; sporadycznie zimują w miejscach chłodniejszych, minimalnie do 0,5°C. W warunkach Polski kryją się zwykle głęboko w szczelinach ścian i stropu.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Na gruntach Nadleśnictwa Złoty Potok zaobserwowano występowanie tego gatunku w ramach SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”. Na tym obszarze gatunek ten jest przedmiotem ochrony i posiada ocenę ogólną na poziomie „C”.

Zagrożenia:

Potencjalnym zagrożeniem może być niepokojenie zwierząt w czasie hibernacji. Poważny, negatywny wpływ na liczebność nocka łydkowłosego może mieć zanieczyszczenie organiczne i chemiczne wód stanowiących jego żerowiska. Największym jednak zagrożeniem dla omawianego gatunku są remonty budynków stanowiących kryjówki kolonii rozrodczych.

W wydzieleniach, w których zaobserwowano występowanie tego gatunku nie planuje się wykonywania zadań gospodarczych.

Propozycje działań ochronnych:

Wskazane są badania i monitoring nocka orzęsionego obszarze Natura 2000 „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”.

Nocek orzęsiony (*Myotis emarginatus*).

Status ochrony.

Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą.

Polska Czerwona Księga Zwierząt: EN.

Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV.

EUROBATS: Załącznik I.

Konwencja Berneńska: Załącznik II.

Konwencja Bońska Załącznik II.

Siedlisko.

Gatunek termofilny. Występuje z podkowcem małym, który wykazuje podobne wymagania siedliskowe. Schronienia letnie kolonii rozrodczych są zlokalizowane najczęściej na ciepłych strychach o temperaturze około 25–30 °C. W porównaniu z innymi gatunkami kryjówki te są często bardzo jasne. W okresie letnim związany z terenami leśnymi i wyżynnymi. Nocek orzęsiony jako żerowiska wykorzystuje przede wszystkim starsze lasy. Żerujące osobniki spotykane są także nad potokami i leśnymi stawami lub ciekami wodnymi, których brzegi porośnięte są drzewami lub krzewami. Zimuje w jaskiniach, sztolniach i piwnicach, w których panuje stosunkowo wysoka temperatura około 6–9°C. Najczęściej wisi pojedynczo na stropie lub ścianie, czasami w małych skupieniach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000.

Na gruntach Nadleśnictwa Złoty Potok zaobserwowano występowanie tego gatunku w ramach SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”. Na tym obszarze gatunek ten jest przedmiotem ochrony i posiada ocenę ogólną na poziomie „B”.

Zagrożenia.

Potencjalnym zagrożeniem może być niepokojenie zwierząt w czasie hibernacji. Kolejnym zagrożeniem jest zmniejszenie lub zubożenie bazy pokarmowej (fragmentacja i zmniejszenie powierzchni obszarów leśnych, wprowadzanie monokultur drzew, w których bioróżnorodność owadów jest bardzo niska).

W wydzieleniach, w których zaobserwowano występowanie tego gatunku nie planuje się wykonywania zadań gospodarczych.

Propozycje działań ochronnych.

Dążenie do dużego różnicowania składu gatunkowego drzewostanów, z uwagi na zwiększone zróżnicowanie gatunkowe owadów. Wskazane są badania i monitoring nocka orzęsionego na obszarach Natura 2000.

Nocek duży (*Myotis myotis*).

Status ochrony.

Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą.

Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV.

EUROBATS: Załącznik I.

Konwencja Berneńska: Załącznik II.

Konwencja Bońska Załącznik II.

Siedlisko.

W okresie hibernacji najważniejszymi siedliskami dla nocka dużego są jaskinie oraz wszelkie sztuczne, duże pomieszczenia (piwnice, fortyfikacje, opuszczone kopalnie). Schronieniami kolonii rozrodczych są najczęściej duże strychy, sporadycznie jaskinie lub duże pomieszczenia. W naszym kraju nie prowadzono badań nad wybiórczością miejsc żerowania nocka dużego. Najprawdopodobniej żeruje głównie w lasach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000.

Na gruntach Nadleśnictwa Złoty Potok stwierdzono występowanie omawianego gatunku w ramach SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska (ocena ogólna „B”) oraz SOO „Ostoja Złotopotocka” (ocena ogólna „C”).

Zagrożenia.

Bardzo dużym zagrożeniem dla nocka dużego może być niszczenie zimowisk oraz penetrowanie ich przez człowieka. Częste budzenie się osobników zimą może doprowadzić do zbyt wczesnego wyczerpania się zapasów tłuszczu zgromadzonych na zimę i śmierci zwierzęcia. Powodować je może intensywny ruch turystyczny w jaskiniach oraz używanie lamp karbidowych lub pochodni. Niszczenie (lub przekształcanie zimowisk) dotyczy zwłaszcza obiektów innych niż jaskinie, jak duże piwnice czy obiekty powojenne. W okresie hibernacji najważniejszymi siedliskami dla nocka dużego są jaskinie. Penetracja ludzka powinna być w nich uniemożliwiona od października do kwietnia.

W wydzieleniach, w których zaobserwowano występowanie tego gatunku nie planuje się wykonywania zadań gospodarczych.

Propozycje działań ochronnych.

Dążenie do dużego różnicowania składu gatunkowego drzewostanów, z uwagi na zwiększone zróżnicowanie gatunkowe owadów. Wskazane są badania i monitoring tego gatunku na obszarach Natura 2000.

Podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*).

Status ochrony.

Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą.

Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV.

EUROBATS: Załącznik I.

Konwencja Berneńska: Załącznik II.

Konwencja Bońska Załącznik II.

Siedlisko.

Żerowanie podkowca obserwuje się głównie w pobliżu częściowo odsłoniętych skał, w roślinności nadbrzeżnej górskich potoków oraz w bukowych lasach porastających zbocza. W okresie jesiennym bardzo ważne są dla niego jaskinie i schroniska skalne, wykorzystywane prawdopodobnie jako kwatery godowe i miejsca akumulacji tłuszczu. Jaskinie i ich sztuczne odpowiedniki (np. sztolnie czy piwnice) są też kryjówkami w okresie zimowym. Zarówno w przypadku kryjówek letnich, jak i zimowych, bardzo istotny dla podkowców jest dostęp umożliwiający wlot bez konieczności przysiadania i przeciskania się przez szczeliny.

Stan zachowania w sieci Natura 2000.

Na gruntach Nadleśnictwa Złoty Potok zdiagnozowano występowanie tego gatunku w ramach SOO „Ostoja Olsztyńsko-Mirowska”. Na tym obszarze gatunek ten jest przedmiotem ochrony i posiada ocenę ogólną na poziomie „C”.

Zagrożenia.

Zagrożenia dla podkowców związane są przede wszystkim z działalnością człowieka. Dotyczą one zarówno miejsc wykorzystywanych przez nie na schronienia, jak i środowisk, w których żerują. Podkowiec mały spędza zimę w stanie hibernacji w podziemnych kryjówkach. Są nimi przede wszystkim jaskinie, niekiedy też stare, opuszczone kopalnie i piwnice. Podkowce małe są bardzo przywiązane do swych siedzib i wymagające w odniesieniu do warunków w nich panujących. Letnie schronienia kolonii rozrodczych muszą być przede wszystkim ciepłe, bezpieczne oraz posiadać odpowiedni wlot i dogodny dołot. Przeważająca większość znanych dotychczas kolonii zajmuje strychy obiektów sakralnych – kościołów i cerkwi.

Oddziaływanie projektu Planu.

W wydzieleniach, w których zaobserwowano występowanie tego gatunku nie planuje się wykonywania zadań gospodarczych.

Propozycje działań ochronnych.

Dążenie do dużego różnicowania składu gatunkowego drzewostanów, ze względu na dużą bioróżnorodność owadów stanowiących pokarm dla podkowca. Wskazane są badania i monitoring tego gatunku na obszarach Natura 2000.

Warzucha polska (*Cochlearia polonica*).

Status ochrony.

Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą.

Polska Czerwona Księga Roślin: EW.

Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II.

Konwencja Berneńska: Załącznik I.

Czerwona Lista IUNC: EX/E.

Siedlisko.

Warzucha polska jest endemitem polskim, jest światłolubną rośliną wodno-błotną, rosnącą w źródłiskach z czystą, zimną wodą, o piaszczystym podłożu; może też rosnać w miejscach okresowo wilgotnych, lecz wówczas jest skarłała i wytwarza niewiele nasion. Przez wiele lat po osuszeniu jej naturalnych stanowisk kiełkowała wiosną w wilgotnych zagłębieniach terenu, zamierając w ciągu lata. W obrębie źródlisk rośnie w miejscach z wolno płynącą wodą, o głębokości kilku centymetrów, a także na nieznacznie wyniesionych, wilgotnych, piaszczystych łachach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000.

Na gruntach Nadleśnictwa Złoty Potok gatunek ten był introdukowany w rezerwacie przyrody „Parkowe” – obecnie nie stwierdzono występowania.

Zagrożenia.

Zasadnicze znaczenie ma zabezpieczenie istniejących stosunków wodnych i ochrona źródła przed ewentualnym bezpośrednim zniszczeniem przez działania człowieka.

Obszar występowania warzuchy nie jest objęty działalnością gospodarczą

Propozycje działań ochronnych

Szczegółowy monitoring przyrodniczy.

Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*).

Siedlisko.

Gatunek ten, zaliczany do reliktyw lasów pierwotnych, występuje w terenach nizinnych i na pogórzach, zasiedlając ciepłe, świetliste lasy liściaste i mieszane, parki, a także zadrzewienia, aleje i pojedyncze drzewa przydrożne lub rosnące na obrzeżach rzek i innych zbiorników wodnych. Warunkiem koniecznym do jego rozwoju jest jednak obecność starych, dziuplastych drzew, co z reguły wyklucza występowanie w lasach użytkowanych gospodarczo czy regularnie czyszczonych i pielęgnowanych parkach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000.

Pachnica dębowa jest przedmiotem ochrony na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Złotopotocka” gdzie stan zachowania omawianego gatunku ocenia się na „C”.

Zagrożenia.

Wynikają przede wszystkim z eliminowania w ramach zabiegów sanitarnych drzew martwych i zamierających. W środowiskach antropogenicznych, jak parki i zadrzewienia, głównym zagrożeniem jest czyszczenie dziupli w ramach tzw. leczenia drzew i usuwanie całych drzew z próchnowiskami ze względów bezpieczeństwa.

W wydzieleniach, w których zaobserwowano występowanie tego gatunku nie planuje się wykonywania zadań gospodarczych.

Propozycje działań ochronnych:

Ochrona powinna zapewniać zarówno utrzymanie ciepłego i widnego charakteru siedlisk na których gatunek może występować, jak również zabezpieczenie środowiska lęgowego, tj. starych dziuplastych drzew.

2.3.3. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie

Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w Nadleśnictwie Złoty Potok (Wzór nr XXII)

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
Obszar Natura 2000 PLH240015 Ostoja Olsztyńsko - Mirowska – siedliska przyrodnicze według SDF.					
1.	8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	Łączna powierzchnia systemowa 14,67 ha. Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Wyłączenie dostępności sportowej, rekreacyjnej i gospodarczej. Stabilność warunków świetlnych ścian skalnych położonych w drzewostanie.	<ul style="list-style-type: none"> • Odstnianie ścian skalnych w ramach użytkowania rębnego, lub przeciwnie – wzrost drzewostanu i zacinienie. • Niszczenie podczas prac leśnych: obalanie drzew, składowanie drewna 	<ul style="list-style-type: none"> • Egzekwowanie zakazów wstępu i wspinaczki. • Ochrona przed nielegalnym pozyskiwaniem wapienia. • Unikanie całkowitego odstniania ścian skalnych – pozostawianie biogrup przy skałkach. • Unikanie zalesień w bezpośrednim sąsiedztwie ścian skalnych z wykształconymi zbiorowiskami naskalnymi, lub usuwanie drzew w przypadku nadmiernego zacinienia.
2.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo – Fagenion</i>)	Łączna powierzchnia 47,07 ha. Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Utrzymanie zróżnicowanego wiekowo drzewostanu bukowego z ograniczonym udziałem sosny i dęba (tylko domieszkowym), o silnym zwarcie. Gwarantuje to utrzymanie optymalnego stanu runa i gleby. Obecność fragmentów drzewostanu wyłączonych z użytkowania, tj. biogrup o łącznej powierzchni wynoszącej 5% powierzchni drzewostanu oraz odpowiednie ilości drzew martwych i obumierających, zapewnia utrzymanie naturalnego zestawu roślin runa, porostów, grzybów i zwierząt.	<ul style="list-style-type: none"> • Zaliczenie siedliska kwaśnej buczyny do grupy siedlisk borowych, lub przeciwnie - do ubogich łąk. • Odnowienie sosną, lub zestawem gatunkowym złożonym z sosny, dęba i buka. • Nadmierne uproszczenie struktury wiekowej – w ramach jednej klasy wieku, 	<ul style="list-style-type: none"> • Prawidłowe rozpoznanie siedliska. • Stosowanie właściwego składu gatunkowego odnowień. • Regulacja składu drzewostanów w ramach cięć przedrębnych. • Przywrócenie właściwego składu gatunkowego drzewostanom o składzie niepożądanym. • Stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. • Niski pobór masy w cięciach przedrębnych. • Akumulacja drewna martwego i wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				<p>związane ze stosowaniem rębni częściowej ze zbyt krótkim okresem odnowienia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne przeredzenie drzewostanu w ramach cięć selekcyjnych. • Zbyt rygorystyczne cięcia sanitarne. • Niedocenianie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie pozostawiania biogrup ponad wiek rębności. 	
3.	<p>9130 Żyzne buczyny górskie i niżowe (<i>Dentario enneaphyllidis</i> – <i>Fagetum</i>, <i>Dentario glandulosae</i> – <i>Fagetum</i>, <i>Galio odorati</i> – <i>Fagetum</i>)</p>	<p>Łączna powierzchnia 37,95 ha. Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.</p>	<p>Utrzymanie zróżnicowanego drzewostanu z panującym bukciem, niewielką domieszką dęba, jawora i lipy w buczynie niżowej, a w górskiej z udziałem, niekiedy wysokim, jodły. Ważne jest utrzymanie silnego zwarcia gwarantującego właściwy skład runa i młodego pokolenia, jednak konieczna jest obecność luk gwarantująca rozwój światłożądnych gatunków runa, a także inicjowanie odnowienia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne uproszczenie struktury wiekowej – w ramach jednej klasy wieku, związane ze stosowaniem rębni częściowej ze zbyt krótkim okresem odnowienia. • Traktowanie buczyn jak grądów, (oba siedliska należą do tych samych typów siedliskowych) a w konsekwencji 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie rębni złożonej z długim okresem odnowienia, np. IV d. • Prawidłowe dobranie typu drzewostanu w ramach typu siedliskowego Lwyż, LMwyż, Lśw. • Niski pobór masy w cięciach przedrębnych. • Akumulacja drewna martwego i wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				<p>stosowanie składów gatunkowych ze zbyt wysokim udziałem dęba.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne przerzedzenie drzewostanu w ramach cięć selekcyjnych, co może prowadzić do zachwaszczenia dna lasu i zaniku gatunków runa właściwych dla buczyn. • Zbyt rygorystyczne cięcia sanitarne. • Niedocenianie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie pozostawiania biogrup ponad wiek rębności. 	
4.	9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero – Fagenion</i>) podtyp małopolski	Łączna powierzchnia 41,43 ha. Wykaz wydziałów z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Bardzo ograniczone działania gospodarcze lub całkowite ich zaniechanie. Unikanie zalesiania porzuconych pastwisk i nieużytków sosną.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne prześwietlenie drzewostanu skutkuje odślanianiem płytkiej gleby, a w konsekwencji erozją, albo powoduje nadmierny rozwój niepożądanych gatunków runa i podszytu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyłączenie z użytkowania drzewostanów bukowych na siedliskach buczyn storczykowych. • Zalesianie, o ile to możliwe bukiem, gruntów porolnych na potencjalnych siedliskach buczyn storczykowych, lub pozostawienie ich do naturalnej sukcesji.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				<ul style="list-style-type: none"> Zalesianie gruntów porolnych (pierwotnie będących buczynami) sosną powoduje znaczne odsunięcie regeneracji w czasie właściwego zbiorowiska. 	
5.	<p>9170 Grąd środkowoeuropejski I subkontynentalny (<i>Galio – Carpinetum, Tilio – Carpinetum</i>). Tu grąd subkontynentalny w odmianie małopolskiej, formie wyżynnej.</p>	<p>Łączna powierzchnia 68,67 ha. Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.</p>	<p>Utrzymanie zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i warstwowej (co najmniej 3 – 4 warstw) drzewostanu zbudowanego z dęba, graba, lipy i klona z domieszką buka, jodły i jawora.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne uproszczenie struktury wiekowej – w ramach jednej klasy wieku, związane ze stosowaniem rębni częściowej ze zbyt krótkim okresem odnowienia. Nadmierny udział jesionu i olchy w wilgotnych wariantach (grądach niskich). Nadmierny udział sosny, lub buka w uboższych wariantach siedliska. Nadmierne przeredzenie drzewostanu w ramach cięć selekcyjnych, co może prowadzić do zachwaszczenia dna lasu i zaniku 	<ul style="list-style-type: none"> Stosowanie rębni złożonej z długim okresem odnowienia, np. IV d. Prawidłowe dobranie typu drzewostanu w ramach typu siedliskowego Lwyż, LMwyż, Lśw, Lw. Niski pobór masy w cięciach przedrębnych. Akumulacja drewna martwego i wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				<p>gatunków runa właściwych dla grądów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne ograniczanie udziału graba. • Zbyt rygorystyczne cięcia sanitarne. • Niedocenianie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie pozostawiania biogrup ponad wiek rębności. 	
6.	9190 Śródlądowe kwaśne dąbrowy	Łączna powierzchnia 68,13 ha. Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Utrzymanie drzewostanu z panującym dębem szypułkowym w żyźniejszej i wilgotniejszej postaci siedliska, i bezszypułkowym w uboższej, z domieszką brzoź i sosny. Zróżnicowanie wiekowe i warstwowe ma drugorzędne znaczenie.	<ul style="list-style-type: none"> • Zaliczenie siedliska do ubogich grądów lub buczyn, albo do borów mieszanych i w konsekwencji zastosowanie niewłaściwego typu drzewostanu, z nadmiernym udziałem buka i innych gatunków eutroficznych, lub sosny. • Wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych. • Niedocenianie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Prawidłowe rozpoznanie siedliska i dobranie właściwego typu drzewostanu w ramach typu siedliskowego Lwyż, LMwyż, Lśw, Lw. • Użytkowanie za pomocą rębni częściowych ze średnim okresem odnowienia, lub stopniowych. • Eliminacja czeremchy późnej i dęba czerwonego. • Akumulacja drewna martwego i wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				pozostawiania biogrup ponad wiek rębności.	
Obszar Natura 2000 PLH240015 Ostoja Olsztyńsko - Mirowska – zwierzęta (oprócz ptaków) według SDF.					
1.	1308 Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	Obszar wydzieleń na którym stwierdzono występowanie kolonii hibernacyjnych gatunku - 49,90 ha Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku. Brak informacji o koloniach rozrodczych.	Utrzymanie izolacji kolonii hibernacyjnych. Istnienie bezpiecznych miejsc przydatnych do rozrodu – sztucznych i naturalnych. Istnienie środowiska funkcjonalnego w postaci buczyn, grądów, dąbrów, borów bagiennych, lasów łęgowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Niepokojenie kolonii hibernacyjnych pracami prowadzonymi w pobliżu jaskiń. • Uszkodzenie otworów jaskiń. • Usuwanie starych, dziuplastych drzew. • Upraszczanie struktury drzewostanów na siedliskach buczyn, dąbrów, grądów, łęgów i in. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uniemożliwienie penetracji jaskiń położonych na terenie LP. • Regularna kontrola obszarów z jaskiniami, szczególnie w okresie hibernacji. • Właściwe planowanie i kontrola prac leśnych na obszarach z jaskiniami. • Instalowanie skrzynek rozrodczych dla nietoperzy. • Ochrona drzew biocenotycznych. • Prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, odpowiedniej dla siedlisk ważnych dla nietoperzy.
2.	1323 Nocek Bechsteina (<i>Myotis bechsteinii</i>)	Obszar wydzieleń na którym stwierdzono występowanie kolonii hibernacyjnych gatunku - 22,27 ha Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku. Brak informacji o koloniach rozrodczych.	Utrzymanie izolacji kolonii hibernacyjnych. Istnienie bezpiecznych miejsc przydatnych do rozrodu – sztucznych i naturalnych. Istnienie środowiska funkcjonalnego w postaci buczyn, grądów, dąbrów, borów bagiennych, lasów łęgowych. Obecność drobnych, śródleśnych zbiorników wody.	<ul style="list-style-type: none"> • Niepokojenie kolonii hibernacyjnych pracami prowadzonymi w pobliżu jaskiń. • Uszkodzenie otworów jaskiń. • Brak miejsc przydatnych do rozrodu. • Usuwanie starych, dziuplastych drzew. • Upraszczanie struktury drzewostanów na 	<ul style="list-style-type: none"> • Uniemożliwienie penetracji jaskiń położonych na terenie LP. • Regularna kontrola obszarów z jaskiniami, szczególnie w okresie hibernacji. • Właściwe planowanie i kontrola prac leśnych na obszarach z jaskiniami. • Instalowanie skrzynek rozrodczych dla nietoperzy. • Ochrona drzew biocenotycznych. • Prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, odpowiedniej dla siedlisk ważnych dla nietoperzy.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				<p>siedliskach buczyn, dąbrów, grądów, łągów i in.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak wodopojów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa tzw. małej retencji.
3.	<p>1324 Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)</p>	<p>Obszar wydzieleń na którym stwierdzono występowanie kolonii hibernacyjnych gatunku - 76,51 ha Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku. Brak informacji o koloniach rozrodczych.</p>	<p>Utrzymanie izolacji kolonii hibernacyjnych. Istnienie bezpiecznych miejsc przydatnych do rozrodu – sztucznych i naturalnych. Istnienie środowiska funkcjonalnego w postaci buczyn, grądów, dąbrów, borów bagiennych, lasów łągowych z licznymi i zróżnicowanymi gatunkowo owadami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niepokojenie kolonii hibernacyjnych pracami prowadzonymi w pobliżu jaskiń. • Uszkodzenie otworów jaskiń. • Brak miejsc przydatnych do rozrodu, szczególnie odcięcie dostępu do obszernych i spokojnych strychów. • Stosowanie toksycznych impregnatów więźby dachowej. • Usuwanie starych, dziuplastych drzew. • Upraszczenie struktury drzewostanów na siedliskach buczyn, dąbrów, grądów, łągów i in. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uniemożliwienie penetracji jaskiń położonych na terenie LP. • Regularna kontrola obszarów z jaskiniami, szczególnie w okresie hibernacji. • Właściwe planowanie i kontrola prac leśnych na obszarach z jaskiniami. • Adaptacja strychów w budynkach osad leśnych uwzględniająca potrzeby nietoperzy. • Instalowanie skrzynek rozrodczych dla nietoperzy. • Ochrona drzew biocenotycznych. • Prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, odpowiedniej dla siedlisk ważnych dla nietoperzy.
4.	<p>1318 Nocek łydkowłosy (<i>Myotis dasycneme</i>)</p>	<p>Obszar wydzieleń na którym stwierdzono występowanie kolonii hibernacyjnych</p>	<p>Utrzymanie izolacji kolonii hibernacyjnych. Istnienie stałych, bezpiecznych miejsc przydatnych do rozrodu – głównie w budynkach mieszkalnych, gospodarczych i kościołach. Istnienie w środowisku funkcjonalnym odpowiedniej powierzchni zbiorników wody, nieregulowanych rzek i starorzeczy. Występowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niepokojenie kolonii hibernacyjnych pracami prowadzonymi w pobliżu jaskiń. • Uszkodzenie otworów 	<ul style="list-style-type: none"> • Uniemożliwienie penetracji jaskiń położonych na terenie LP. • Regularna kontrola obszarów z jaskiniami, szczególnie w okresie hibernacji. • Właściwe planowanie i kontrola

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		gatunku - 18,41 ha Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku. Brak informacji o koloniach rozrodczych.	liniowych zadrzewień śródpolnych.	jaskiń. • Brak miejsc przydatnych do rozrodu, szczególnie odcięcie dostępu do budynków, zanikanie tradycyjnej zabudowy. • Stosowanie toksycznych impregnatów drewnianych konstrukcji budowlanych. • Nocne oświetlenie budynków. • Zanieczyszczenie wód, likwidacja starorzeczy i stawów, naturalne zarastanie zbiorników wody.	prac leśnych na obszarach z jaskiniami. • Adaptacja strychów w budynkach osad leśnych uwzględniająca potrzeby nietoperzy. • Instalowanie skrzynek rozrodczych dla nietoperzy. • Ochrona zbiorników wody.
5.	1321 Nocek orzęsiony (<i>Myotis emarginatus</i>)	Obszar wydzieleń na którym stwierdzono występowanie kolonii hibernacyjnych gatunku - 2,15 ha Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku. Brak informacji o koloniach	Utrzymanie izolacji kolonii hibernacyjnych. Istnienie bezpiecznych miejsc przydatnych do rozrodu – ciepłe strychy. Istnienie środowiska funkcjonalnego w postaci buczyn, grądów, dąbrów, borów bagiennych, lasów łągowych z licznymi i zróżnicowanymi gatunkowo owadami. Optymalne są starsze lasy liściaste.	• Niepokojenie kolonii hibernacyjnych pracami prowadzonymi w pobliżu jaskiń. • Uszkodzanie otworów jaskiń. • Brak miejsc przydatnych do rozrodu, szczególnie odcięcie dostępu do budynków, zanikanie tradycyjnej zabudowy.	• Uniemożliwienie penetracji jaskiń położonych na terenie LP. • Regularna kontrola obszarów z jaskiniami, szczególnie w okresie hibernacji. • Właściwe planowanie i kontrola prac leśnych na obszarach z jaskiniami. • Adaptacja strychów w budynkach osad leśnych uwzględniająca potrzeby nietoperzy. • Instalowanie skrzynek rozrodczych dla nietoperzy. • Ochrona drzew biocenotycznych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		rozrodczych.		<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie toksycznych impregnatów konstrukcji budowlanych. • Nocne oświetlenie budynków. • Wycinanie zadrzewień nadwodnych. • Chemizacja środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, odpowiedniej dla siedlisk ważnych dla nietoperzy.
6.	1303 Podkowiec mały (<i>Rhinolopus hipposideros</i>)	Obszar wydzielań na którym stwierdzono występowanie kolonii hibernacyjnych gatunku - 20,56 ha Wykaz wydzielań z adresami leśnymi znajduje się w załączniku. Brak informacji o koloniach rozrodczych.	Utrzymanie izolacji kolonii hibernacyjnych. Istnienie bezpiecznych miejsc przydatnych do rozrodu – sztucznych i naturalnych. Istnienie środowiska funkcjonalnego w postaci buczyn, grądów, dąbrów, borów bagiennych, lasów łęgowych z licznymi i zróżnicowanymi gatunkowo owadami. Obecność korytarzy komunikacyjnych w postaci śródpolnych, liniowych zadrzewień, łączących kompleksy leśne.	<ul style="list-style-type: none"> • Niepokojenie kolonii hibernacyjnych pracami prowadzonymi w pobliżu jaskiń. • Uszkodzanie otworów jaskiń. • Brak miejsc przydatnych do rozrodu, szczególnie odcięcie dostępu do budynków, zanikanie tradycyjnej zabudowy. • Stosowanie toksycznych impregnatów konstrukcji budowlanych. • Nocne oświetlenie budynków. • Wycinanie zadrzewień 	<ul style="list-style-type: none"> • Uniemożliwienie penetracji jaskiń położonych na terenie LP. • Regularna kontrola obszarów z jaskiniami, szczególnie w okresie hibernacji. • Właściwe planowanie i kontrola prac leśnych na obszarach z jaskiniami. • Adaptacja strychów w budynkach osad leśnych uwzględniająca potrzeby nietoperzy. • Instalowanie skrzynek rozrodczych dla nietoperzy. • Ochrona drzew biocenotycznych. • Prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, odpowiedniej dla siedlisk ważnych dla nietoperzy.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				śródpolnych • Chemizacja środowiska.	
Obszar Natura 2000 PLH240020 Ostoja Złotopotocka– siedliska przyrodnicze według SDF.					
1.	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Łączna powierzchnia 0,16 ha. Wykaz wydziałów z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Ekstensywne użytkowanie – wypas, koszenie przy ograniczonym nawożeniu.	<ul style="list-style-type: none"> • Zaniechanie użytkowania, pozostawienie do naturalnej sukcesji. • Zalesienie, zabudowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koszenie z poborem masy jeden do dwóch razy w roku.
2.	8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami (<i>Potentilletalia caulescentis</i>)	Łączna powierzchnia wydziałów w których występuje przedmiot ochrony 889,26 ha. Wykaz wydziałów z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Wyłączenie dostępności sportowej, rekreacyjnej i gospodarczej. Stabilność warunków świetlnych ścian skalnych położonych w drzewostanie.	<ul style="list-style-type: none"> • Odślanianie ścian skalnych w ramach użytkowania rębego, lub przeciwnie – wzrost drzewostanu i zacinienie. • Niszczenie podczas prac leśnych: obalanie drzew, składowanie drewna 	<ul style="list-style-type: none"> • Egzekwowanie zakazów wstępu i wspinaczki. • Ochrona przed nielegalnym pozyskiwaniem wapienia. • Unikanie całkowitego odślaniania ścian skalnych – pozostawianie biogrup przy skałkach. • Unikanie zalesień w bezpośrednim sąsiedztwie ścian skalnych z wykształconymi zbiorowiskami naskalnymi, lub usuwanie drzew w przypadku nadmiernego zacinienia.
3.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>)	Łączna powierzchnia 0,29 ha. Wykaz wydziałów z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Utrzymanie stabilności hydrologicznej siedliska. Utrzymanie optymalnego składu gatunkowego drzewostanu. Utrzymanie ciągłości trwania drzewostanu.	<ul style="list-style-type: none"> • Regulacja rzek i potoków. • Uproszczenie struktury gatunkowej i wiekowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyłączenie z użytkowania. • Użytkowanie za pomocą rębni złożonych ze średnim okresem odnowienia przy wieku rębności co najmniej 100 lat. • Prawidłowe dobranie typu drzewostanu w ramach typu siedliskowego Lł. • Akumulacja drewna martwego i

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
					wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.
4.	9110 Kwaśne buczyny (Luzulo – Fagenion)	Łączna powierzchnia siedliska 481,31 ha. Wykaz wydzielen z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Utrzymanie zróżnicowanego wiekowo drzewostanu bukowego z ograniczonym udziałem sosny i dęba (tylko domieszkowym), o silnym zwarcie. Gwarantuje to utrzymanie optymalnego stanu runa i gleby. Obecność fragmentów drzewostanu wyłączonych z użytkowania, tj. biogrup o łącznej powierzchni wynoszącej 5% powierzchni drzewostanu oraz odpowiednie ilości drzew martwych i obumierających, zapewnia utrzymanie naturalnego zestawu roślin runa, porostów, grzybów i zwierząt.	<ul style="list-style-type: none"> • Zaliczenie siedliska kwaśnej buczyny do grupy siedlisk borowych, lub przeciwnie - do ubogich grądów. • Odnowienie sosną, lub zestawem gatunkowym złożonym z sosny, dęba i buka. • Nadmierne uproszczenie struktury wiekowej – w ramach jednej klasy wieku, związane ze stosowaniem rębni częściowej ze zbyt krótkim okresem odnowienia. • Nadmierne przeredzenie drzewostanu w ramach cięć selekcyjnych. • Zbyt rygorystyczne cięcia sanitarne. • Niedocenianie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie pozostawiania 	<ul style="list-style-type: none"> • Prawidłowe rozpoznanie siedliska. • Stosowanie właściwego składu gatunkowego odnowień. • Regulacja składu drzewostanów w ramach cięć przedrębnych. • Przywrócenie właściwego składu gatunkowego drzewostanom o składzie niepożądanym. • Stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. • Niski pobór masy w cięciach przedrębnych. • Akumulacja drewna martwego i wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				biogrup ponad wiek rębności.	
5.	9130 Żyzne buczyny górskie i niżowe (<i>Dentario enneaphyllidis</i> – <i>Fagetum</i> , <i>Dentario glandulosae</i> – <i>Fagetum</i> , <i>Galio odorati</i> – <i>Fagetum</i>)	Łączna powierzchnia 370,41 ha. Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Utrzymanie zróżnicowanego drzewostanu z panującym bukciem, niewielką domieszką dęba, jawora i lipy w buczynie niżowej, a w górskiej z udziałem, niekiedy wysokim, jodły. Ważne jest utrzymanie silnego zwarcia gwarantującego właściwy skład runa i młodego pokolenia, jednak konieczna jest obecność luk gwarantująca rozwój światłożądnych gatunków runa, a także inicjowanie odnowienia.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne uproszczenie struktury wiekowej – w ramach jednej klasy wieku, związane ze stosowaniem rębni częściowej ze zbyt krótkim okresem odnowienia. • Traktowanie buczyn jak grądów, (oba siedliska należą do tych samych typów siedliskowych) a w konsekwencji stosowanie składów gatunkowych ze zbyt wysokim udziałem dęba. • Nadmierne przerzedzenie drzewostanu w ramach cięć selekcyjnych, co może prowadzić do zachwaszczenia dna lasu i zaniku gatunków runa właściwych dla buczyn. • Zbyt rygorystyczne cięcia sanitarne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie rębni złożonej z długim okresem odnowienia, np. IV d. • Prawidłowe dobranie typu drzewostanu w ramach typu siedliskowego Lwyż, LMwyż, Lśw. • Niski pobór masy w cięciach przedrębnych. • Akumulacja drewna martwego i wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				<ul style="list-style-type: none"> • Niedocenywanie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie pozostawiania biogrup ponad wiek rębności. 	
6.	9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero – Fagenion</i>) podtyp małopolski	Łączna powierzchnia 5,16 ha. Wykaz wydzieliń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Bardzo ograniczone działania gospodarcze lub całkowite ich zaniechanie. Unikanie zalesiania porzuconych pastwisk i nieużytków sosną.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne prześwietlenie drzewostanu skutkuje odślanianiem płytkiej gleby, a w konsekwencji erozją, albo powoduje nadmierny rozwój niepożądanych gatunków runa i podszytu. • Zalesianie gruntów porolnych (pierwotnie będących buczynami) sosną powoduje znaczne odsunięcie regeneracji w czasie właściwego zbiorowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyłączenie z użytkowania drzewostanów bukowych na siedliskach buczyn storczykowych. • Zalesianie, o ile to możliwe bukiem, gruntów porolnych na potencjalnych siedliskach buczyn storczykowych, lub pozostawienie ich do naturalnej sukcesji.
7.	9170 Grąd środkowoeuropejski I subkontynentalny (<i>Galio – Carpinetum, Tilio – Carpinetum</i>). Tu grąd subkontynentalny w	Łączna powierzchnia 84,36 ha. Wykaz wydzieliń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Utrzymanie zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i warstwowej (co najmniej 3 – 4 warstw) drzewostanu zbudowanego z dęba, graba, lipy i klona z domieszką buka, jodły i jawora.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne uproszczenie struktury wiekowej – w ramach jednej klasy wieku, związane ze stosowaniem rębni częściowej ze zbyt krótkim okresem 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie rębni złożonej z długim okresem odnowienia, np. IV d. • Prawidłowe dobranie typu drzewostanu w ramach typu siedliskowego Lwyż, LMwyż, Lśw, Lw. • Niski pobór masy w cięciach przedrębnych. • Akumulacja drewna martwego i

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF</i>	<i>Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]</i>	<i>Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony</i>	<i>Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony</i>	<i>Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony</i>
	odmianie małopolskiej, formie wyżynnej.			<p>odnowienia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadmierny udział jesionu i olchy w wilgotnych wariantach (grądach niskich). • Nadmierny udział sosny, lub buka w uboższych wariantach siedliska. • Nadmierne przeredzenie drzewostanu w ramach cięć selekcyjnych, co może prowadzić do zachwaszczenia dna lasu i zaniku gatunków runa właściwych dla grądów. • Nadmierne ograniczanie udziału graba. • Zbyt rygorystyczne cięcia sanitarne. • Niedocenianie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie pozostawiania biogrup ponad wiek rębności. 	wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
Obszar Natura 2000 PLH240020 Ostoja Złotopotocka – gatunki rośliny i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) według SDF.					
1.	2109 Warzucha polska (<i>Cochlearia polonica</i>)	Obszar wydzieleni na którym stwierdzono występowanie gatunku - 7,56 ha Wykaz wydzieleni z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Stabilne siedlisko w postaci zimnych źródeł o piaszczystym podłożu i odpowiednim dostępie światła.	<ul style="list-style-type: none"> • Zaburzenie stosunków wodnych. • Nadmierne ocienienie przez drzewostan i podszyt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedmiot ochrony zlokalizowany był w rezerwacie, poza zasięgiem zadań gospodarczych zawartych w PUL.
2.	1324 Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	Obszar wydzieleni na którym stwierdzono występowanie kolonii hibernacyjnych gatunku - 2,32 ha Wykaz wydzieleni z adresami leśnymi znajduje się w załączniku. Brak informacji o koloniach rozrodczych.	Utrzymanie izolacji kolonii hibernacyjnych. Istnienie bezpiecznych miejsc przydatnych do rozrodu – sztucznych i naturalnych. Istnienie środowiska funkcjonalnego w postaci buczyn, grądów, dąbrów, borów bagiennych, lasów łęgowych z licznymi i zróżnicowanymi gatunkowo owadami.	<ul style="list-style-type: none"> • Niepokojenie kolonii hibernacyjnych pracami prowadzonymi w pobliżu jaskiń. • Uszkodzanie otworów jaskiń. • Brak miejsc przydatnych do rozrodu, szczególnie odcięcie dostępu do obszernych i spokojnych strychów. • Stosowanie toksycznych impregnatów więźby dachowej. • Usuwanie starych, dziuplastych drzew. • Upraszczenie struktury drzewostanów na 	<ul style="list-style-type: none"> • Uniemożliwienie penetracji jaskiń położonych na terenie LP. • Regularna kontrola obszarów z jaskiniami, szczególnie w okresie hibernacji. • Właściwe planowanie i kontrola prac leśnych na obszarach z jaskiniami. • Adaptacja strychów w budynkach osad leśnych uwzględniająca potrzeby nietoperzy. • Instalowanie skrzynek rozrodczych dla nietoperzy. • Ochrona drzew biocenotycznych. • Prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, odpowiedniej dla siedlisk ważnych dla nietoperzy.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				siedliskach buczyn, dąbrów, grądów, łęgów i in.	
3.	1084 Pachnica dębowa (<i>Osmoderma eremita</i>)	Obszar wydzieleni na którym stwierdzono występowanie gatunku - 13,07 ha Wykaz wydzieleni z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Obecność starych, dziuplastych drzew: dęba, buka, graba, lipy, wiąza, wierzby, kasztanowca., pozostawionych w lesie do naturalnego rozkładu.	<ul style="list-style-type: none"> • Usuwanie starych, dziuplastych drzew. • Upraszczenie struktury drzewostanów na siedliskach buczyn, dąbrów, grądów, łęgów i in. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona drzew biocenotycznych w ramach realizacji programu akumulacji martwej substancji drzewnej. • Ochrona starych zadrzewień na gruntach nieleśnych. • Utrzymywanie w buczynach i grądach zróżnicowanej struktury gatunkowej i wiekowej – stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia.
Obszar Natura 2000 PLH240032 Ostoja Kroczycka – siedliska przyrodnicze według SDF.					
1.	9130 Żyzne buczyny górskie i niżowe (<i>Dentario enneaphyllidis</i> – <i>Fagetum</i> , <i>Dentario glandulosae</i> – <i>Fagetum</i> , <i>Galio odorati</i> – <i>Fagetum</i>)	Łączna powierzchnia 1,19 ha. Wykaz wydzieleni z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.	Utrzymanie zróżnicowanego drzewostanu z panującym bukiem, niewielką domieszką dęba, jawora i lipy w buczynie niżowej, a w górskiej z udziałem, niekiedy wysokim, jodły. Ważne jest utrzymanie silnego zwarcia gwarantującego właściwy skład runa i młodego pokolenia, jednak konieczna jest obecność luk gwarantująca rozwój światłożądnych gatunków runa, a także inicjowanie odnowienia.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne uproszczenie struktury wiekowej – w ramach jednej klasy wieku, związane ze stosowaniem rębni częściowej ze zbyt krótkim okresem odnowienia. • Traktowanie buczyn jak grądów, (oba siedliska należą do tych samych typów siedliskowych) a w konsekwencji stosowanie składów gatunkowych ze zbyt wysokim udziałem dęba. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie rębni złożonej z długim okresem odnowienia, np. IV d. • Prawidłowe dobranie typu drzewostanu w ramach typu siedliskowego Lwyż, LMwyż, Lśw. • Niski pobór masy w cięciach przedrębnych. • Akumulacja drewna martwego i wyznaczenie biogrup zgodnie z aktualnymi zaleceniami.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF</i>	<i>Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]</i>	<i>Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony</i>	<i>Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony</i>	<i>Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony</i>
				<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne przerzedzenie drzewostanu w ramach cięć selekcyjnych, co może prowadzić do zachwaszczenia dna lasu i zaniku gatunków runa właściwych dla buczyn. • Zbyt rygorystyczne cięcia sanitarne. • Niedocenianie akumulacji martwej materii organicznej. • Zaniedbywanie pozostawiania biogrup ponad wiek rębności. 	

2.4. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej, która zgodnie z „Ustawą o ochronie przyrody” (Art. 40) obejmuje pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Zaliczamy do nich sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

Na terenie Nadleśnictwa Złoty Potok ochroną pomnikową objętych jest 12 obiektów, w tym jeden obiekt geologiczny, jedno stanowisko krzewów i 23 drzewa. Poniżej przedstawiono wykaz pomników oraz ich położenie.

Wykaz pomników przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Koniecpol

Nr w rej. RDOŚ	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym)	Leśnictwo Oddział pododdział	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]/ wys. [m]	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Gmina Miejscowość
188	Kłokoczka południowa (<i>Staphylea pinnata</i>)	Zrębice 339 c	-	30.12.1994	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 23/94	Olsztyn Zrębice
194	Dąb szypułkowy	Zrębice 334 h	340/30	30.03.1988	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 23/94	Olsztyn Przymiłowice
491	Dąb szypułkowy	Dąbrowa 259 a	575/23	06.02.1996	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 4/96	Janów Złoty Potok
497	Buk zwyczajny (2 szt.)	Dąbrowa 291 c	180/20 240/20	06.02.1996	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 4/96	Janów Złoty Potok
498	Dąb szypułkowy	Dąbrowa 259 g	426/24	06.02.1996	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 4/96	Janów Złoty Potok
499	Sosna żółta (3 szt.)	Dąbrowa 287 a	170-220/ 20	06.02.1996	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 4/96	Janów Złoty Potok
501	Grupa buk – klon pospolity, zrosnięte	Dąbrowa 274 a	354/26	06.02.1996	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 4/96	Janów Złoty Potok
502	Buk pospolity	Dąbrowa 274 a	360/26	06.02.1996	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 4/96	Janów Złoty Potok
503	Dąb szypułkowy	Kamienna Góra 214 d	640/20	06.02.1996	Rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego Nr 4/96	Janów Złoty Potok
506	Skała wapienna „Brama Twardowskiego”	Dąbrowa 252 a	-	08.03.2002	Rozporządzenie Wojewody Śląskiego Nr 15/2002	Janów Siedlec
507	Dęby nad Wiercicą (10 szt.)	Dziadówki 78 a, c	212- 283/24	08.02.2005	Uchwała Nr 181/XXXI/2005 Rady Gminy Janów	Janów Ponik

Nr w rej. RDOŚ	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym)	Leśnictwo Oddział pododdział	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]/ wys. [m]	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Gmina Miejscowość
1152	Lipa drobnolistna	Żarki 701 r	281/-		Uchwała Rady Gminy	Żarki Przewodzisowice

2.5. Użytki ekologiczne

Zgodnie z Art. 42. Ustawy o ochronie przyrody, użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, takie jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, itp.

Do użytków ekologicznych mogą być również zaliczone zdewastowane łąki, pastwiska, stawy, które nie mają dużego znaczenia gospodarczego, mają jednak szczególne wartości przyrodnicze. Poszczególne rodzaje nieużytków, jak też zdewastowane ekosystemy często wyróżniają się rzadkimi zespołami roślinnymi oraz gatunkami flory i fauny. Mają one wybitne znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej. Procedura uznania za użytek ekologiczny następuje w drodze rozporządzenia wojewody, lub uchwały rady gminy.

Na gruntach Nadleśnictwa utworzono 4 użytki ekologiczne, spełniające bardzo ważną rolę dla zachowania różnorodności biologicznej nie tylko ekosystemów związanych z roślinnością drzewiastą ale również łąk, oczek wodnych, torfowisk. Poniżej przedstawiono wykaz tych form ochrony przyrody.

Nazwa użytku Podstawa prawna	Oddział	Powierzchnia [ha]	Rodzaj użytku ekologicznego	Rodzaj powierzchni
„Zapadliska” * Rozporządzenie Nr 26/2002 Wojewody Śląskiego z 10 czerwca 2002 roku (Dz. Urz. Nr 42 z 14 czerwca 2002 r. poz. 1458)	537 c	3,00	Torfowisko	E - Ł
„Zapadliska I” * Rozporządzenie Nr 43/2002 Wojewody Śląskiego z 19 czerwca 2002 roku (Dz. Urz. Nr 47 z 1 lipca 2002 r. poz. 1613)	537 c	28,97	Torfowisko	E - Ł
„Mokradła I” Rozporządzenie Nr 42/2002 Wojewody Śląskiego z 19 czerwca 2002 roku. (Dz. Urz. Nr 47 z 1 lipca 2002 r. poz. 1612)	682 c	1,41	Torfowisko	E - N
	683 a	5,00	Torfowisko	E - N
„Mokradła II” Rozporządzenie Nr 45/2002 Wojewody Śląskiego z 26 czerwca 2002 roku. (Dz. Urz. Nr 47 z 1 lipca 2002 r. poz. 1615)	683 c	2,00	Torfowisko	E - N

* - rozgraniczenie ma charakter formalny: na gruncie oba użytki tworzą jeden obiekt.

Adres leśny	Pow. [ha]	Użytek ewid.	Nazwa
02-38-1-02-537 -c -00	31,97	E Ł	Zapadliska, Zapadliska I
02-38-1-06-682 -c -00	1,41	E-N	Mokradła I Mokradła II
02-38-1-06-683 -a -00	5,00	E-N	
02-38-1-06-683 -c -00	2,00	E-N	

Użytek ekologiczny „Zapadliska” o łącznej powierzchni 31,97 ha, jest zespołem wtórnych zbiorowisk zaroślowych, łąkowych, torfowiskowych i wodnych powstałych na terenie obniżonym wskutek podziemnej eksploatacji rud żelaza. Na tym terenie do roku 1985 funkcjonowała kopalnia „Dębowiec”, zlokalizowana w pobliskich oddziałach 521, 522, 533. Z obszaru „Zapadliska” podawane jest występowanie rosiczki sp., pływacza sp. i bagna zwyczajnego. Obserwowany jest tu także żuraw, podawany niekiedy jako łęgowy.

Użytki ekologiczne „Mokradła I” i „Mokradła II” o łącznej powierzchni 8,41 ha, są położonymi blisko siebie bagnami z wyraźnie zaznaczoną sukcesją zbiorowisk zaroślowych. Chronione są ze względu na występowanie roślinności bagiennej – w tym chronionej rosiczki, są uważane także za obszar łęgowy żurawia.

Znaczny procent powierzchni obu użytków zajmują bory sosnowe z udziałem brzozy w wieku 45 – 70 lat.

2.6. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

2.6.1. Prawnie chronione i rzadkie gatunki roślin

Występujące na obszarze Nadleśnictwa gatunki chronionych i rzadkich grzybów, porostów, mszaków i roślin naczyniowych przedstawiono w Programie w wykazie tabelarycznym na podstawie danych otrzymanych w toku prac urzędniowych, jak i uzyskanych z opracowań oraz waloryzacji omawianych terenów.

Gatunki roślin i grzybów stwierdzone na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony*, kategoria zagrożenia**
1.	Bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>	Cz
2.	Buławnik czerwony	<i>Cephalanthera rubra</i>	C, EN
3.	Buławnik mieczolistny	<i>Cephalanthera longifolia</i>	C
4.	Buławnik wielkokwiatowy	<i>Cephalanthera damasonium</i>	C
5.	Ciemnocyca zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>	Cz
6.	Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	Cz, VU
7.	Dziewięciśli bezłodygowy	<i>Carlina acaulis</i>	Cz
8.	Dziewięciśli popłocholistny	<i>Carlina onopordifolia</i>	C, II
9.	Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	Cz
10.	Grzybień białe	<i>Nymphaea alba</i>	Cz, CR
11.	Kłokoczka południowa	<i>Staphylea pinnata</i>	C
12.	Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	Cz
13.	Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	C
14.	Obuwik pospolity	<i>Cypripedium calceolus</i>	C, VU, II
15.	Orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Cz
16.	Pierwiosnka wyniosła	<i>Primula elatior</i>	Cz
17.	Pluskwica europejska	<i>Cimicifuga europaea</i>	Cz
18.	Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	C
19.	Smarz jadalny	<i>Morchella esculenta</i>	Cz
20.	Storzan bezlistny	<i>Epipogium aphyllum</i>	C, CR
21.	Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	Cz
22.	Warzucha polska***	<i>Cochlearia polonica</i>	C,EW, II
23.	Wawrzynek wilczczyko	<i>Daphne mezereum</i>	Cz
24.	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	Cz
25.	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	Cz
26.	Widłak wroniec	<i>Huperzia selago</i>	Cz

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony*, kategoria zagrożenia**
27.	Wiśnia karłowata	<i>Cerasus fruticosa</i>	Cz, VU

*Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 9 października 2014 r.

**Polska Czerwona Księga Roślin; gatunek wymarły w naturze (EW), gatunek krytycznie zagrożony (CR), gatunek zagrożony (EN), gatunek narażony (VU), gatunek niższego ryzyka (LR)

**II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

*** - gatunek nie notowany w ostatnich latach

Gatunki roślin i grzybów mogące występować na gruntach LP ale znajdujące się również w zasięgu szerszym niż obszary Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony*, kategoria zagrożenia**
28.	Bielistka siwa	<i>Leucobryum glaucum</i>	Cz
29.	Mącznica lekarska	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	C
30.	Centuria nadobna	<i>Centaureum</i>	Cz
31.	Chrobotek leśny	<i>Cladonia arbuscula</i>	Cz
32.	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	Cz, V
33.	Długosz królewski	<i>Osmunda regalis</i>	C, V
34.	Dziwięcisz beżłodygowy	<i>Carlina acaulis</i>	Cz
35.	Goryczka orzęsiona	<i>Gentiana ciliata</i>	Cz
36.	Goryczka krzyżowa	<i>Gentiana cruciata</i>	C
37.	Goryczka wąskolistna	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	C
38.	Goździk siny	<i>Dianthus gratianopolitanus</i>	C
39.	Grzybień północny	<i>Nymphaea candida</i>	Cz
40.	Kosaciec syberyjski	<i>Iris sibirica</i>	C
41.	Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	C, V
42.	Kruszczyk rdzawoczerwony	<i>Epipactis atrorubens</i>	Cz
43.	Kukułka Fuchsa	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	C
44.	Kukułka plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Cz, V
45.	Kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>	C
46.	Mieczyk dachówkowaty	<i>Gladiolus imbricatus</i>	C
47.	Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	Cz
48.	Paprotnik kolczysty	<i>Polystichum aculeatum</i>	C, V
49.	Parzydło leśne	<i>Aruncus dioicus</i>	Cz
50.	Pomocnik baldaszkowy	<i>Chimaphila umbellata</i>	Cz
51.	Płucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>	Cz
52.	Pustułka rurkowata	<i>Hypogymnia tubulosa</i>	Cz
53.	Przytulia krakowska	<i>Galium cracoviense</i>	C, VU
54.	Rojnik (rojownik) pospolity	<i>Jovibarba sobolifera</i>	C
55.	Rosiczka długolistna	<i>Drosera anglica</i>	C, E
56.	Tojad mołdawski	<i>Aconitum moldavicum</i>	C
57.	Trufła wgłębiona	<i>Tuber mesentericum</i>	C
58.	Zimowit jesienny	<i>Colchicum autumnale</i>	Cz
59.	Żłobik koralowy	<i>Corallorhiza trifida</i>	C, V

*Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 9 października 2014 r.

**Czerwona lista roślin i grzybów Polski (2006); gatunek narażony na wyginięcie (V), gatunek wymierający (E), gatunek rzadki (R), gatunek wymarły i zaginiony na stanowiskach naturalnych (EW)

**Polska Czerwona Księga Roślin; gatunek wymarły w naturze (EW), gatunek krytycznie zagrożony (CR), gatunek zagrożony (EN), gatunek narażony (VU), gatunek niższego ryzyka (LR)

**II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

2.6.2. Prawnie chronione gatunki zwierząt

Na terenie Nadleśnictwa Złoty Potok nie przeprowadzono szczegółowej kompleksowej inwentaryzacji ani monitoringu fauny.

Brak szczegółowej inwentaryzacji nie pozwala określić liczebności zwierząt ani też dokładnych ich lokalizacji. Większość wymienionych gatunków ma zasięg bardziej ogólny i dotyczy obszaru większego niż zasięg terytorialny Nadleśnictwa. W zestawieniu posłużono się danymi z obszarów Natura 2000, opisów parków krajobrazowych, rezerwatów, waloryzacji przyrodniczej gmin, a także danymi własnymi Nadleśnictwa. Gatunki zwierząt przedstawiono w poniższych tabelach.

Gatunki zwierząt

Lp.	Grupa*	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony**, kategorie zagrożenia***
1.	B	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	C, art.4
2.	I	Biegacz zielonozłoty	<i>Carabus auronitens</i>	C
3.	B	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	C, art.4
4.	B	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	C, art.4, LC
5.	M	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	Cz, II
6.	B	Dudek	<i>Upupa epops</i>	C, LC
7.	B	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	C, art.4, LC
8.	B	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	C, art.4
9.	B	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	C, art.4, LC
10.	B	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	C
11.	M	Gacek brunatny	<i>Plecotus auritus</i>	C, LC
12.	M	Gacek szary	<i>Plecotus austriacus</i>	C
13.	B	Jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>	C, LC
14.	R	Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	Cz
15.	M	Jeż europejski	<i>Erinaceus europaeus</i>	Cz
16.	B	Kruk	<i>Corvus corax</i>	Cz
17.	A	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	C, II, LC
18.	B	Lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	C, , art.4
19.	B	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	C, art.4
20.	M	Łasica	<i>Mustela nivalis</i>	Cz
21.	M	Mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>	C, II
22.	M	Mroczek pozłocisty	<i>Eptesicus nilssonii</i>	C
23.	M	Mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	C
24.	B	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	C, LC

Lp.	Grupa*	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony**, kategorie zagrożenia***
25.	B	Myszołów włochaty	<i>Buteo lagopus</i>	C
26.	M	Nocek Bechsteina	<i>Myotis bechsteinii</i>	C, II
27.	M	Nocek Brandta	<i>Myotis brandtii</i>	C, LC
28.	M	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	C, II, LC
29.	M	Nocek łydkowłosy	<i>Myotis dasycneme</i>	C, II
30.	M	Nocek Natterera	<i>Myotis nattereri</i>	C, LC
31.	M	Nocek orzęsiony	<i>Myotis emarginatus</i>	C, II
32.	M	Nocek rudy	<i>Myotis daubentonii</i>	C, LC
33.	M	Nocek wąsatek	<i>Myotis mystacinus</i>	C, LC
34.	I	Pachnica dębowa	<i>Osmoderma eremita</i>	C, II
35.	B	Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	C
36.	B	Płomykówka	<i>Tyto alba</i>	C
37.	M	Podkowiec mały	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	C, II, LC
38.	B	Puszczyk	<i>Strix aluco</i>	C, art.4
39.	A	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	Cz, LC
40.	A	Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	C, II, LC
41.	B	Uszatka	<i>Asio otus</i>	C
42.	M	Wiewiórka pospolita	<i>Sciurus vulgaris</i>	Cz
43.	M	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	Cz, II
44.	R	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	Cz
45.	R	Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	Cz
46.	B	Żuraw	<i>Grus grus</i>	C, art.4, LC

* grupa: A-płazy; B-ptaki; F-ryby; I-bezkręgowce; M-ssaki; R-gady

**Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 6 października 2014 r

***Czerwona lista zwierząt zagrożonych i ginących w Polsce: VU-narażony na wyginięcie; NT-gatunek pospolityale uznany za bliski zagrożenia; LC-zagrożone wyginięciem, niższego ryzyka, najmniejszej troski

***Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i jej Zasobów (IUNC): LR-gatunek bliski zagrożenia

***II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

***art.4-gatunek objęty art. 4 dyrektywy 2009/147/WE

Gatunki zwierząt mogące występować na gruntach LP ale znajdujące się również w zasięgu szerszym niż obszary Nadleśnictwa

Lp.	Grupa*	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony**, kategoria zagrożenia***
1.	B	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	C, art.4
2.	M	Borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>	C
3.	B	Bekas, kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	C, LC
4.	B	Białorzotka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	C, LC
5.	I	Biegaczowate	<i>Carabus spp.</i>	Cz, C
6.	B	Bielaczek	<i>Mergellus albellus</i>	C, art.4
7.	B	Błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	C, art.4
8.	B	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	C, art.4, LC
9.	B	Bogatka	<i>Parus major</i>	C
10.	B	Cierniówka	<i>Sylvia communis</i>	C
11.	B	Cyranka	<i>Anas querquedula</i>	C, LC
12.	B	Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	C, LC
13.	B	Czapla biała	<i>Egretta alba</i>	C, LC
14.	B	Czapla purpurowa	<i>Ardea purpurea</i>	C, art.4
15.	B	Czarnogłówek	<i>Poecile montanus</i>	C, LC
16.	B	Derkacz	<i>Cred crex</i>	C, art.4
17.	B	Drozd kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	C, LC
18.	B	Drozd paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	C, LC
19.	B	Drozd śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	C
20.	B	Dzierzba gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	C, art.4, LC
21.	B	Dzierzba srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	C, LC
22.	B	Dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	C, art.4
23.	B	Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	C
24.	B	Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	C
25.	B	Dzwoniec	<i>Carduelis chloris</i>	C
26.	B	Gajówka	<i>Sylvia borin</i>	C
27.	B	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	C, LC
28.	B	Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	C
29.	B	Gołąb siniak	<i>Columba oenas</i>	C
30.	F	Głowacz białopłetwy	<i>Cottus gobio</i>	Cz, II
31.	M	Gronostaj	<i>Mustela erminea</i>	Cz
32.	B	Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	C, LC
33.	B	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	C, art.4
34.	R	Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	Cz
35.	I	Jelonek rogacz	<i>Lucanus cervus</i>	Cz
36.	B	Jerzyk	<i>Apus apus</i>	C, LC
37.	B	Kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	C, art.4
38.	B	Kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	C, LC
39.	B	Kawka	<i>Corvus monedula</i>	C, LC
40.	B	Kłaskawa	<i>Saxicola rubicola</i>	C, LC
41.	B	Kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	C, LC
42.	B	Kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	C, LC
43.	B	Kos	<i>Turdus merula</i>	C
44.	B	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	C, LC
45.	F	Koza	<i>Colitis taenia</i>	Cz, II
46.	F	Koza złotawa	<i>Sabanajewia aurata</i>	C, II
47.	I	Kozioróg bukowiec	<i>Cerambyx scopolii</i>	Cz
48.	I	Kozioróg dębosz	<i>Cerambyx cerdo</i>	C, II, VU
49.	I	Kreślinek nizinny	<i>Graphoderus bilineatus</i>	C, II
50.	M	Kret z wyjątkiem występującego na terenie ogrodów, upraw ogrodniczych, szkólek, lotnisk, ziemnych konstrukcji hydrotechnicznych oraz obiektów sportowych	<i>Talpa europaea</i>	Cz
51.	B	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	C, LC
52.	B	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	C, LC
53.	B	Kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	C, art.4
54.	B	Kruk	<i>Corvus corax</i>	Cz

Lp.	Grupa*	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony**, kategoria zagrożenia***
55.	B	Krwawodziób	<i>Tringa tetanus</i>	C, LC
56.	B	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	C
57.	B	Kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	C, LC
58.	B	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	C, art.4
59.	B	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	C, LC
60.	B	Makolągwa	<i>Carduelis cannabina</i>	C, LC
61.	B	Mazurek	<i>Passer montanus</i>	C
62.	F	Minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	Cz, II
63.	I	Modraszek telejus	<i>Maculinea teleius</i>	C, II
64.	B	Modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C
65.	M	Mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	C
66.	I	Mrówka śmawa	<i>Formica polyctena</i>	Cz, NT, LR
67.	I	Mrówka rudnica	<i>Formica rufa</i>	Cz, NT, LR
68.	B	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>	C, art.4
69.	B	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	C, art.4
70.	B	Muchołówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	C, LC
71.	B	Muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	C, LC
72.	B	Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	C, LC
73.	B	Nur rdzawoszyi	<i>Gavia stellata</i>	C, art.4
74.	B	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	C, art.4
75.	B	Ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	C, art.4, LC
76.	B	Orzełek	<i>Aquila pennata</i>	C, art.4
77.	I	Pachnąca dębowa	<i>Osmoderma eremita</i>	C, II
78.	R	Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	Cz
79.	B	Pelzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	C, LC
80.	B	Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	C
81.	B	Perkoz rdzawoszyi	<i>Podiceps grisegena</i>	C
82.	B	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	C, LC
83.	B	Pieczęta	<i>Sylvia curruca</i>	C, LC
84.	B	Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	C, LC
85.	I	Pijawka lekarska	<i>Hirudo medicinalis</i>	Cz, NT, LR
86.	F	Piskorz	<i>Misgurnus fossilis</i>	Cz, II
87.	B	Pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	C, LC
88.	B	Pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	C, LC
89.	I	Poczwarówka zwężona	<i>Vertigo angustor</i>	C, II
90.	M	Podkowiec duży	<i>Rhinolopus ferrumequinum</i>	C, II, LC
91.	B	Podróżniczek	<i>Luscinia svecica</i>	C, art.4
92.	B	Pokląska	<i>Saxicola rubetra</i>	C, LC
93.	B	Pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	C, LC
94.	M	Popielica	<i>Glis glis</i>	Cz
95.	I	Postojak wiesiołkowiec	<i>Proserpinus proserpina</i>	C
96.	B	Potrzeszcz	<i>Emberiza calandra</i>	C, LC
97.	B	Potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	C, LC
98.	B	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	C, LC
99.	B	Pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	C, LC
100.	B	Remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	C, LC
101.	A	Ropucha paskówka	<i>Bufo calamita</i>	C, LC
102.	A	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	Cz, LC
103.	A	Ropucha zielona	<i>Bufo viridis</i>	C, LC
104.	B	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	C, LC
105.	B	Rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	C, art.4, LC
106.	B	Rybołów	<i>Pandion haliaetus</i>	C, art.4
107.	M	Ryjówka malutka	<i>Sorex minutus</i>	Cz, LC
108.	B	Sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	C, LC
109.	B	Sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	C, LC
110.	B	Sikora sosnówka	<i>Periparus ater</i>	C
111.	B	Sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	C
112.	B	Skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	C
113.	I	Skójka gruboskorupowa	<i>Unio crassus</i>	C, II
114.	B	Słowik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	C, LC
115.	B	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	C

Lp.	Grupa*	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony**, kategoria zagrożenia***
116.	B	Sroka	<i>Pica pica</i>	Cz
117.	B	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	C, LC
118.	B	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	C
119.	B	Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	C
120.	B	Ślepowron	<i>Nicycorax nicticorax</i>	C, art.4
121.	I	Ślimak winniczek	<i>Helix pomatia</i>	Cz
122.	B	Śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	C, LC
123.	B	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	C, LC
124.	B	Świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>	C, LC
125.	B	Świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	C, art.4, LC
126.	B	Świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	C, LC
127.	B	Świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	C, LC
128.	A	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	C
129.	B	Trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	C, LC
130.	B	Trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	C, LC
131.	I	Trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	C, II
132.	I	Trzmiele	<i>Bombus spp.</i>	Cz
133.	B	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	C, , art.4
134.	B	Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	C
135.	B	Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	C, LC
136.	B	Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	C
137.	B	Wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	C, LC
138.	B	Wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>	Cz
139.	B	Wróbel domowy	<i>Passer domesticus</i>	C
140.	B	Zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	C, LC
141.	I	Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	C, II
142.	I	Zatoczek łamliwy	<i>Anisus vorticulus</i>	C, II
143.	B	Zielonka	<i>Porzana parva</i>	C, art.4
144.	B	Zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	C
145.	A	Żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	C, LC
146.	A	Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	Cz
147.	A	Żaba wodna	<i>Rana esculenta</i>	Cz

* grupa: A-płazy; B-ptaki; F-ryby; I-bezkręgowce; M-ssaki; R-gady

**Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 6 października 2014 r

***Czerwona lista zwierząt zagrożonych i ginących w Polsce: VU-narażony na wyginięcie; NT-gatunek pospolityale uznany za bliski zagrożenia; LC-zagrożone wyginięciem, niższego ryzyka, najmniejszej troski

***Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i jej Zasobów (IUNC): LR-gatunek bliski zagrożenia

***II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

***art.4-gatunek objęty art. 4 dyrektywy 2009/147/WE

2.6.3. Gatunki specjalnej troski

W Nadleśnictwie spośród roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową wybrano tzw. gatunki specjalnej troski, które podlegać będą obserwacji i zostaną odnotowane w wyciągach POP dla leśniczych. Do grupy tej zaliczono:

Rośliny:

Mącznica lekarska (*Arctostaphylos uva-ursi*). Gatunek z rodziny wrzosowatych, krzewinka o niewielkich wymaganiach glebowych i wodnych, objęta ochroną ścisłą. Jest gatunkiem charakterystycznym dla związku; subkontynentalne wrzosowiska mącznicowe (*Calluno – Arctostaphylion*), zespołu mącznicy i wrzosu pospolitego (*Arctostaphylo – Callunetum*). Oprócz wrzosowisk występuje także w prześwietlonych borach sosnowych, poza tym hodowana. W Polsce osiąga południową i pd.-zach. granicę zasięgu. Zaliczana do roślin leczniczych i trujących jest ważną rośliną zielarską. Naturalnym zagrożeniem dla mącznicy jest zarastanie jej stanowisk przez wrzosy. Na obszarze Nadleśnictwa jest podawana z rezerwatu „Parkowe”, z oddziału 274 – aktualnie nie potwierdzona.

Lilia złotogłów (*Lilium martagon*). Bylina z rodziny liliowatych charakterystyczna dla rzędu *Fagetalia silvaticae*, tj. mezotroficznych i eutroficznych lasów liściastych. Najczęściej występuje w żyznych buczynach, jaworzynach, świetlistej dąbrowie, rzadziej w ziołoroślach. Wymaga środowiska niezbyt zwartych lasów liściastych, zasobnych, wapnistych gleb mineralno – próchnicznych o umiarkowanej wilgotności. Zapyłana jest wyłącznie przez motyle z rodziny zawisakowatych. Gatunek objęty ochroną ścisłą. W Nadleśnictwie podawana głównie z rezerwatu „Parkowe” i „Zielona Góra”. Poza rezerwatami aktualne stanowiska odnaleziono w oddziale 407 h na Wzgórzach Srockich w leśnictwie Kamienna Góra i w oddziale 256 g leśnictwa Dąbrowa, na południe od rezerwatu „Parkowe”. W oddziale 407 h w bieżącym okresie gospodarczym nie są przewidziane żadne czynności, natomiast w oddziale 256 g zaplanowano trzebież późną. W tym przypadku stanowiska lili przed przystąpieniem do cięć trzebieżowych powinny być zlokalizowane, odpowiednio oznaczone i zabezpieczone.

Zwierzęta:

Bocian czarny (*Ciconia nigra*). Bocian czarny gniazduje z dala od osiedli ludzkich. Na terenach niżowych preferuje kompleksy leśne o znacznej powierzchni. Optymalne warunki znajduje w siedliskach ze znacznym udziałem trudno dostępnych terenów podmokłych i zabagnionych, obfitujących w śródleśne rzeki i rowy melioracyjne, stwarzające dogodne warunki żerowania. Zadowolą się też uboższymi lasami, w sąsiedztwie których posiada atrakcyjne żerowiska – stawy rybne, łąki czy doliny rzek. W ostatnich latach zauważono oznaki przełamywania bariery strachu przed człowiekiem i gniazdowanie w niewielkich zadrzewieniach (nawet o powierzchni 0,6 ha) w pobliżu osiedli ludzkich czy ruchliwych arterii komunikacyjnych. Generalnie zagrożenia dla tego gatunku nie występują pod warunkiem utrzymania i konsekwentnego egzekwowania ochrony strefowej oraz należytego uwodnienia siedlisk lęgowych.

W Nadleśnictwie nie stwierdzono obecności zasiedlonego gniazda bociana czarnego, był on jedynie obserwowany w okolicach rezerwatu „Kaliszak” i być może rezerwat i jego otoczenie jest częścią obszaru funkcjonalnego tego osobnika. Stwarzanie optymalnych warunków dla tego gatunku polega na prowadzeniu właściwej gospodarki leśnej. Niezbędne jest także zlokalizowanie gniazda w celu objęcia go ustawową ochroną, o ile będzie położone na gruntach Nadleśnictwa.

Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*). Gatunek ten, zaliczany do reliktywów lasów pierwotnych, występuje w terenach nizinnych i na pogórzach, zasiedlając ciepłe, świetliste lasy liściaste i mieszane, parki, a także zadrzewienia, aleje i pojedyncze drzewa przydrożne lub rosnące na obrzeżach rzek i innych zbiorników wodnych. Warunkiem koniecznym do jego rozwoju jest jednak obecność starych, dziuplastych drzew, co z reguły wyklucza występowanie w lasach użytkowanych gospodarczo czy regularnie czyszczonych i pielęgnowanych parkach.

Wynikają przede wszystkim z eliminowania w ramach zabiegów sanitarnych drzew martwych i zamierających. W środowiskach antropogenicznych, jak parki i zadrzewienia, głównym zagrożeniem jest czyszczenie dziupli w ramach tzw. leczenia drzew i usuwanie całych drzew z próchnowiskami ze względów bezpieczeństwa.

Oddziaływanie projektu Planu:

Omawiany gatunek może potencjalnie występować na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Złoty Potok. Przestrzegając zaleceń zamieszczonych w poniższych propozycjach działań ochronnych oddziaływanie zapisów projektu Planu na populację omawianego gatunku ocenić należy jako neutralne.

Propozycje działań ochronnych:

Ochrona powinna zapewniać zarówno utrzymanie ciepłego i widnego charakteru siedlisk na których gatunek może występować, jak również odpowiednią ilość materiału lęgowego, tj. starych dziuplastych drzew. Dlatego też zaleca się ochronę drzew dziuplastych i pozostawianie na gruncie pewnej ilości martwych dębów, zwłaszcza w miejscach

odsloniętych, nasłonecznionych. Również cięcia rębne odslaniające środkowe i dolne części pni starych dębów tworzą sprzyjające warunki dla pachnicy.

3. Pozaustawowe formy ochrony przyrody

Do obiektów zasługujących na ochronę, a których ochrona nie jest regulowana na poziomie ustawowym, ale np. zarządzeniami wewnętrznymi, resortowymi (Ministra Środowiska, DGLP, RDLP) należy zaliczyć przede wszystkim te, które zostały zinwentaryzowane w toku nadzwyczajnej waloryzacji przyrodniczej i będą przez administrację leśną traktowane specjalnie. Należą do nich m.in. strefy i powierzchnie ochronne, strefy ochrony ostoi ptaków, lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego, lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych, uprawy pochodne i drzewostany nasienne, a także zachowawcze, lasy o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF), obiekty i miejsca o wartości historycznej oraz inne miejsca zasługujące na ochronę.

3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego

W Nadleśnictwie Złoty Potok trudno wskazać obszary, na których nie prowadzono działalności gospodarczej, a w związku z tym można się spodziewać, że nie zostały na nich zakłócone lub przerwane naturalne procesy ekologiczne. Na obszarze Nadleśnictwa nie ma obszarów niedostępnych ze względu na ukształtowanie – wszędzie była możliwa gospodarka rolna i eksploatacja lasów. Gospodarka leśna była prowadzona również na obszarach podmokłych, nieprzydatnych dla rolnictwa. Najstarsze drzewostany, jakie stwierdzono na terenie Nadleśnictwa pochodzą z początku XIX w; są to fragmenty lasów w wieku ponad 200 lat, należące do rezerwatu „Parkowe”. Obszar ten, z różnych przyczyn, od dawna był specjalnie traktowany i można sądzić, że utrzymana została w nim ciągłość genetyczna drzew i innych roślin. Generalnie należy założyć, że drzewostany na siedliskach borowych, często także na siedliskach kwaśnych buczyn, kwaśnych dąbrów i częściowo grądów, użytkowane zrębami zupełnymi i sztucznie odnawiane, najczęściej nie wykazują cech naturalności. Oznacza to, że gatunki drzewostanu nie są kontynuacją miejscowego ekotypu, gatunki runa i podszytu są wtórne na tym siedlisku, często też zbiorowisko, jako całość, nie jest klimaksem. Wydaje się, że na terenie Nadleśnictwa drzewostany zbliżone do naturalnych występują na żyznych siedliskach buczyn, grądów i łęgów, częściowo także olsów, ponieważ najczęściej wykorzystywano tu odnowienia naturalne, jako najtańsze i najpewniejsze. Z dużym prawdopodobieństwem można sądzić, że najbardziej zbliżone do naturalnych są lasy na siedlisku Lwyż z drzewostanem bukowym, rzadko dębowym, jaworowym, a nawet ze znaczącym udziałem starych sosen. Takich drzewostanów jest ponad 600 ha, tj. ponad 3,5% powierzchni leśnej. W rezerwatach jest ponad 300 ha takich drzewostanów, co łącznie wynosi prawie 1000 ha, tj. ponad 5% powierzchni leśnej Nadleśnictwa. Należą one najczęściej do zbiorowisk żyznych buczyn górskich, a także żyznej buczyny niżowej, buczyny storczykowej, kwaśnej buczyny, kwaśnej dąbrowy i grądu. Na siedlisku lasu świeżego i lasu wilgotnego występują drzewostany o prawidłowym składzie gatunkowym, ale są zbyt młode i jednorodne (np. 609 d), albo, jak w przypadku dębiny w 647 j (wiek 150 lat), jest to obszar po odkrywkowym wydobyciu syderytu. Za naturalne uważane są także drzewostany w leśnictwach Stawki i Julianka na siedliskach olsu i olsu jesionowego. Niewątpliwie zestaw gatunków drzewostanu, tj. głównie jesion i olcha, nie mógł być dawniej inny niż obecnie, dlatego naturalność siedlisk jest w znacznym stopniu zachowana, mimo wyraźnego obniżenia poziomu wód gruntowych. Drzewostany wyhodowane w drugiej połowie XX w. i XXI w. są niewątpliwie miejscowego pochodzenia, brak jest natomiast informacji o gospodarce hodowlanej w XIX w. i wcześniej. Na obszarze obu wymienionych leśnictw, drzewostany o prawidłowym składzie na siedlisku olsu i olsu jesionowego, zajmują nieco ponad 200 ha, tj. niewiele ponad 1% powierzchni leśnej Nadleśnictwa. W tej grupie tylko ok. 60% powierzchni zajmują drzewostany starsze niż 60 lat.

3.2. Lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym

Konsekwencją dawnej, intensywnej gospodarki leśnej często jest radykalna zmiana składu gatunkowego drzewostanów a następnie warunków świetlnych, wodnych, chemizmu gleby, budowy wierzchnich poziomów genetycznych. Współcześnie wyraźny negatywny wpływ mają zanieczyszczenia przemysłowe powodujące drastyczne zmiany chemizmu gleby. W konsekwencji zamiast wielogatunkowego runa typowego dla buczyn, dąbrów i grądów, największe powierzchnie zajmują zwarte darnie turzycy drzączkowatej, trzęślicy, trzcinnika, śmiałka oraz jeżyny i maliny z domieszką orlicy. Mimo że większość siedlisk eutroficznych lasów liściastych (rząd *Fagetalia*, potencjalnie najbogatszy florystycznie) została przekształcona w użytki rolne, to na pewnej powierzchni siedlisk leśnych drzewostan istnieje od czasu ustąpienia tundry z tego terenu. W tej grupie część drzewostanów ma zachowany naturalny, lub zbliżony do naturalnego, skład gatunkowy, co jest niezbędnym warunkiem istnienia zróżnicowanego składu gatunkowego runa.

Ocenia się, że na obszarze Jury występuje 2/3 wszystkich gatunków roślin kwiatowych znanych z Polski, co świadczy o dużej koncentracji gatunków na tym obszarze. Wśród zbiorowisk leśnych za najbogatsze florystycznie uważa się żyzne buczyny górskie, grądy i ciepłolubne buczyny storczykowe. Te zbiorowiska występują najczęściej w ramach siedliska lasu wyżynnego (Lwyż), jednak wysoką wartość florystyczną wykazują w zasadzie tylko te powierzchnie na których występuje drzewostan bukowy i z przewagą buka (dąbrowy mają nieistotny udział, ok. 1%). W drzewostanach sosnowych lub nawet bukowych, ale ze znacznym udziałem sosny występuje w runie dominacja borówki, trzcinnika, jeżyny, maliny i innych gatunków wszędobylskich bez większej wartości florystycznej, ale bardzo ekspansywnych. Na terenie Nadleśnictwa las wyżynny z drzewostanami o składzie zgodnym z wymaganiami siedliska, występuje na powierzchni ponad 960 ha, tj. na ponad 5% powierzchni leśnej zalesionej, zasadniczo w czterech leśnictwach: Kamienna Góra, Dąbrowa, Zrębice, Zielona Góra. Z tej powierzchni 1/3 to rezerwaty. Biorąc pod uwagę aktualną inwentaryzację siedlisk przyrodniczych można bardziej sprecyzować obszary cenne florystycznie zakładając, że dobra identyfikacja zbiorowisk leśnych jest możliwa na obszarach z najlepiej zachowanym zestawem gatunków runa. Zgodnie z tym założeniem na obszarze Nadleśnictwa najbogatsze florystycznie są:

- Buczyny storczykowe – 6 wydzieleń o pow. 46,59 ha, wszystkie w rezerwach Sokole Góry i Parkowe.
- Żyzne buczyny górskie – 43 wydzienia o pow. 312,14 ha, w tym 22 wydzienia o pow. 114,263 ha w rezerwach Parkowe, Sokole Góry, Bukowa Kępa, Zielona Góra.
- Grądy – 6 wydzieleń o pow. 16,68 ha, wszystkie w rezerwach Parkowe i Zielona Góra.

3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych

W lasach Nadleśnictwa Złoty Potok ta grupa siedlisk zajmuje prawie 25% powierzchni leśnej. Najwięcej jest siedlisk pod umiarkowanym wpływem wód gruntowych lub opadowych, tj. siedlisk wilgotnych, zajmujących prawie 20% powierzchni leśnej, a siedliska bagiennie i łąkowe zajmują prawie 5%.

Udział siedlisk wilgotnych, bagiennych i łąkowych przedstawia poniższe zestawienie.

Typ siedliskowy	Powierzchnia [ha]	Udział [%] w pow. siedlisk wilgotnych i mokrych	Udział [%] w pow. leśnej
Bw	214,19	5,0	1,2
BMw	2098,86	48,9	12,0
LMw	972,90	22,7	5,6
Lw	158,70	3,7	0,9

Typ siedliskowy	Powierzchnia [ha]	Udział [%] w pow. siedlisk wilgotnych i mokrych	Udział [%] w pow. leśnej
Razem siedl. wilgotne	3444,65	80,3	19,7
Bb	35,12	0,8	0,2
BMb	95,46	2,2	0,6
LMb	16,10	0,4	0,1
OI	358,36	8,4	2,0
OIJ	337,84	7,9	1,9
Lł	1,12	-	-
Razem siedl. bagienne	844,00	19,7	4,8
Ogółem	4288,65	100	24,5

Siedliska bagienne występują na niewielkiej powierzchni, niewątpliwie bardzo zmniejszonej wskutek działalności gospodarczej (udostępniania lasu). Jako siedliska szczególnie cenne ze względów hydrologicznych, a także jako miejsce występowania wyjątkowych roślin i zwierząt, są zaliczone do gospodarstwa specjalnego i wyłączone z użytkowania – za wyjątkiem olsów. Natomiast w drzewostanach na siedlisku OIJ generalnie ograniczono użytkowanie ze względu na „zamieranie jesiona”.

Drastyczna ingerencja w stosunki wodne gruntów leśnych była praktykowana niemal do końca XX w. Obecnie odwadnianie siedlisk leśnych, osuszanie bagien i torfowisk jest uważane za niedopuszczalne. Niekiedy konieczne jest jedynie okresowe obniżenie poziomu wody na ograniczonym obszarze w celu wykonania odnowienia, po czym doprowadza się do podniesienia poziomu wody do pierwotnego poziomu.

Oprócz siedlisk bagiennych w Nadleśnictwie występują w granicach siedlisk świeżych lub wilgotnych, lokalne obniżenia terenu z bagnami lub niewielkimi zbiornikami wody. Są to „wydzielenia Nieliterowane”, opisywane zgodnie z instrukcyjnymi kryteriami wielkości i rodzaju powierzchni. W czasie ostatniej inwentaryzacji zlokalizowano na powierzchni leśnej 89 bagien (w 79 wydzieleniach) o łącznej powierzchni 12,97 ha. Bagna (literowane) zakwalifikowane jako nieużytki, zajmują 80,70 ha, a pewna powierzchnia bagien występuje również w granicach użytków ekologicznych – nie są one jednak wyodrębniane. Grunty nieleśne określane jako stawy rybne i wody stojące, w rzeczywistości również częściowo są bagnami. W Nadleśnictwie ich powierzchnia wynosi ok. 40 ha. Bagna, zbiorniki wody i naturalne cieką mają niezwykle ważne znaczenie w systemie retencyjnym Nadleśnictwa, a także dla roślin i zwierząt związanych z wodą, tym bardziej, że wyżynna część Nadleśnictwa jest niemal całkowicie pozbawiona cieków wodnych i zbiorników powierzchniowych.

3.4. Drzewostany naturalnego pochodzenia

Brak jest pewnych informacji o pochodzeniu drzewostanów. Można z dużym prawdopodobieństwem przypuszczać, że grupa gatunków w skład której wchodzi: sosna, sosna czarna, modrzew, świerk, dąb czerwony, olcha, (grupa wyodrębniona z tabeli klas wieku) tworzy drzewostany pochodzenia sztucznego, tj. z sadzenia i siewu na powierzchniach otwartych. Jest to założenie uproszczone, ponieważ istnieją drzewostany sosnowe – szczególnie wśród przejętych z lasów prywatnych, powstałe na pewno z samosiewu. Również w przypadku drzewostanów o złożonym składzie część składników ma naturalne pochodzenie – dotyczy to szczególnie domieszek brzozy, osiki, dęba, buka, graba i innych w drzewostanach sosnowych. Powierzchnia drzewostanów o sztucznym i przeważnie sztucznym pochodzeniu wynosi ponad 82% całkowitej powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

Grupa gatunków, w której skład wchodzi: buk, jodła, jawor, grab, brzoza, osika, częściowo dąb na ogół tworzy drzewostany pochodzenia naturalnego, tj. z samosiewów górnych lub na powierzchniach otwartych. W tej grupie mogą być również drzewostany

sztucznego pochodzenia, dotyczy to szczególnie dębów, w mniejszym stopniu buczyn. Drzewostanów o naturalnym i przeważającym naturalnym pochodzeniu może być ok. 15%. Do tej grupy należą także drzewostany opisane w rozdz. 3.1., tj. buczyny na siedlisku Lwyż. Przykłady drzewostanów o pochodzeniu naturalnym:

644 h – drzewostan bukowy z domieszką dęba, w wieku 45 do 80 lat, na LMśw, powstały po usunięciu górnego piętra – głównie sosny ok. 115 lat.

259A c – drzewostan grabowy z domieszką brzozy, w wieku 45 – 65 lat, na Lwyż.

210 d – drzewostan bukowy z domieszką brzozy, w wieku 35 – 50 lat, na Lwyż, po uprzątnięciu górnego piętra.

3.5. Leśne zasoby genowe

W celu utrzymania miejscowych, możliwie najlepszych ekotypów, utrzymania ciągłości genetycznej i wyeliminowania obcych pochodzeń, Nadleśnictwo prowadzi gospodarkę nasienną i hodowlaną zgodnie z „Programem zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew w Polsce na lata 2011 – 2035”. W tym celu wybrano drzewostany nasienne wyłączane i gospodarcze, drzewostany zachowawcze, założono uprawy pochodne, plantacje nasienne, plantacyjne uprawy nasienne i uprawy zachowawcze. Obszar Nadleśnictwa położony jest w jednym regionie nasiennym – nr 654.

3.5.1. Wyłączane drzewostany nasienne

Nadleśnictwo posiada 1 wyłączony drzewostan nasienny olchy czarnej w oddz. 25 a, o powierzchni 2,51 ha. W Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego figuruje pod numerem MP/2/31117/05. W rejestrze RLMP_LP pod numerem 45630. W bieżącym okresie gospodarczym planuje się wybranie kolejnego drzewostanu olchy czarnej spełniającego kryteria WDN i, o ile będzie to możliwe – jesionowego.

3.5.2. Gospodarcze drzewostany nasienne

W Nadleśnictwie wybrano 12 gospodarczych drzewostanów nasiennych dla zasadniczych gatunków lasotwórczych, oprócz jesioną, świerka i gatunków domieszkowych. Ich łączna powierzchnia wynosi 149, 53 ha. Najwięcej jest drzewostanów sosnowych – 50,66 ha i bukowych – 48,49 ha, następnie jodłowych – 17,96 ha, olchy czarnej – 15,66 ha, dęba szypułkowego – 9,76 ha, brzozy – 4,70 ha, sosny czarnej – 2,30 ha.

Oddział pododdział	Powierzchnia pododdziału [ha]	Gatunek	Powierzchnia [ha]	NR RLMP_LP NR KRLMP
1	2	3	4	5
196 -h	5,74	SO	5,74	28171 MP/1/5270/05
160 -d	3,58	SO	20,96	28174 MP/1/5276/05
160 -h	3,73			
160 -i	6,91			
160 -j	6,74			
171 -d	3,36	SO	3,36	28175 MP/1/5277/05
177 -c	6,73	SO	12,02	28172 MP/1/5272/05
177 -d	5,29			

Oddział pododdział	Powierzchnia pododdziału [ha]	Gatunek	Powierzchnia [ha]	NR RLMP_LP NR KRLMP
1	2	3	4	5
239 -d	5,13	SO	8,58	28177
239 -f	3,45			MP/1/5283/05
162 -o	2,30	SO.C	2,30	28178 MP/1/5283/05
34 -c	4,96	OL	15,66	32935
34 -d	10,70			MP/1/5298/05
218 -b	2,76	DB.S	2,76	32951 MP/1/5289/05
246 -c	4,70	BRZ	4,70	32952 MP/1/5298/05
2 -c	6,79	JD	17,96	45625
3 -c	11,17			MP/1/5285/05
276 -a	24,21	BK	48,49	45628
277 -a	24,28			MP/1/5286/05
285 -a	7,00	DB.S	7,00	45629 MP/1/5270/05

3.5.3. Drzewostany zachowawcze

Nadleśnictwo posiada 3 drzewostany zachowawcze o łącznej powierzchni 24,26 ha, wszystkie sosnowe:

- WDN w oddz. 351 a, 1,65 ha
- WDN w oddz. 351 b, 8,09 ha
- WDN w oddz. 351 c, 14,52 ha

Wszystkie należą do rezerwatu „Sokole Góry”.

W Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego figurują jako jeden drzewostan pod numerem MP/1/48069/08. W rejestrze RLMP_LP pod numerem 50027.

3.5.4. Plantacje nasienne i plantacyjne uprawy nasienne

W Nadleśnictwie założono jedną plantację nasienną – modrzewia europejskiego w oddz. 184 d, 2,13 ha i 184 l, 4,30 ha, razem 6,43 ha. Numer w KRLMP MP/3/41041/05. W rejestrze RLKP_LP 45633.

Plantacyjna uprawa nasienne modrzewia europejskiego istnieje w oddz. 184 g na powierzchni 4,00 ha. Numer w KRLMP MP/3/41044/05. W rejestrze RLKP_LP 45632.

3.5.5. Uprawy pochodne

Uprawy pochodne, powstające z nasion pochodzących z WDN i plantacji nasiennych, mają być w przyszłości bazą pozyskania nasion o ulepszonej jakości genetycznej. W Nadleśnictwie założono dotąd 79,20 ha rejestrowanych upraw pochodnych, niektóre o charakterze odnowień podokapowych.

Lista upraw pochodnych

Leśnictwo	Oddział	Gatunek	Pow. [ha]	Rok założenia	Pochodzenie
1	2	3	4	5	6
Zrębice	312b	So	4,39	1974	WDN-Kłobuck, Ostrowy
Dąbrowa	233 p	Md	1,21	1995	PN-Lipnik.Złoty Potok

Leśnictwo	Oddział	Gatunek	Pow. [ha]	Rok założenia	Pochodzenie
1	2	3	4	5	6
Dąbrowa*	234Ba	Md	8,65	1995	PN-Lipnik, Złoty Potok
Julianka	81 p	Św	4,07	1996	WDN Wisła, Bukowiec
Julianka	94 f	Św	2,24	1996	WDN Wisła, Bukowiec
Julianka	99b	So	4,57	1996	PN Brzeg, Prędocin
Julianka	100a	So	3,85	1997	PN Brzeg, Prędocin
Julianka	184m	Bk	2,83	1999/2000	WDN Bielsko, Jaworze
Julianka	94 f	Św	2,24	2000	WDN Wisła, Gończarka
Julianka	99c	So	3,20	2003	PN Brzeg, Prędocin
Julianka	94f	Św	2,24	2006	WDN Wisła, Zapowiedź
Julianka	100b	So	4,04	2007	PN Brzeg, Prędocin
Julianka	34b	OI	4,27	2005/2014	WDN Złoty Potok, Stawki
Julianka*	34c	OI	2,48	2013	WDN Złoty Potok, Stawki
Julianka*	44 d	OI	1,31	2014	WDN Złoty Potok, Stawki
Julianka*	44 f	OI	3,25	2014	WDN Złoty Potok, Stawki
Julianka	45a	OI	2,05	2013	WDN Złoty Potok, Stawki
Julianka	97a	So	3,78	1975	WDN-Kłobuck, Ostrowy
Dziadówki	78s	Św	2,71	2004	WDN Wisła, Zapowiedź
Dziadówki*	79 k	Św	3,22	2004	WDN Wisła, Czarne
Zielona Góra	414 c	Md	2,68	2009	PN Julianka, Złoty Potok
Zielona Góra	572 c	Md	3,05	2009	PN Julianka, Złoty Potok
Zielona Góra	412 d	Md	0,71	1994	PN-Lipnik, Złoty Potok
Zielona Góra	431 g	Md	3,12	1994	PN-Lipnik, Złoty Potok
Stawki	17b	OI	0,69	2011	WDN Złoty Potok, Stawki
Stawki	18b	OI	0,90	2011	WDN Złoty Potok, Stawki
Stawki	19 f	OI	1,45	2011	WDN Złoty Potok, Stawki
Razem			79,20		

* - części wydzieżeń

W bieżącym okresie gospodarczym planuje się założenie ok. 9 ha pochodnych upraw olchy czarnej.

3.5.6. Uprawy zachowawcze

Obecnie istnieje 6 sosnowych upraw zachowawczych o łącznej powierzchni 11,34 ha, pochodzących z własnych drzewostanów zachowawczych, z oddziału 351 a, b, c. Zakłada się je w celu zabezpieczenia puli genowej drzewostanów zachowawczych.

Adres leśny	Pow. [ha]
02-38-1-12-293 -c -00	1,57
02-38-1-03-502 -a -00	3,35
02-38-1-03-538 -l -00	2,79
02-38-1-04-641 -a -00	1,00
02-38-1-04-641 -b -00	1,33
02-38-1-04-641 -d -00	1,30
Razem	11,34

3.6. Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych – HCVF

Są to obszary leśne zdefiniowane przez organizację pożytku publicznego – Forest Stewardship Council, odwołującej się tu do Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. W sprawie wyznaczenia drzewostanów o szczególnych walorach przyrodniczych zostało ogłoszone Zarządzenie nr 22/12 Dyrektora RDLP w Katowicach z dnia 01.10.2012 r. Zgodnie z tym zarządzeniem w Nadleśnictwie Złoty Potok wybrano 123 wydzielania leśne o łącznej powierzchni 342,51 ha o walorach spełniających warunki wyboru i pozwalających na zaliczenie ich do grupy HCVF (High Conservation Value Forests). Najwięcej – ponad 70%, wyznaczono drzewostanów olchowych, jesionowo – olchowych, z udziałem brzozy i litych brzezin na siedlisku olsu i olsu jesionowego. Prawie 20% stanowią siedliska wilgotnych lasów, lasów mieszanych i borów mieszanych, mniej niż 10% pozostałe siedliska. Pełna lista jest zamieszczona w załącznikach.

Wyznaczenie odpowiedniej powierzchni lasów HCVF jest jednym z warunków otrzymania certyfikatu FSC. Certyfikat jest dowodem prowadzenia odpowiedzialnej gospodarki leśnej i jest niekiedy bardzo ważnym argumentem w handlu produktami leśnymi.

3.7. Drzewa cenne

Podczas inwentaryzacji zasobów leśnych oprócz drzew uznanych za pomniki przyrody, rejestrowano również drzewa o znacznych rozmiarach i wieku nie objęte ustawową ochroną. Są one odnotowane w opisach taksacyjnych, zwykle jako przestoje na gruntach leśnych, niekiedy w bloku osobliwości przyrodniczych, jako „drzewa cenne” a na gruntach nieleśnych są opisane, jako zadrzewienia. Przestoje na gruntach leśnych opisano w 1180 wydzielaniach z łączną masą 31894 m³, tj. 0,9% całkowitej miąższości na powierzchni leśnej. Jednak niemal 90% miąższości to drzewa niskich i średnich klas wieku. Grupa najcenniejsza, tj. od wieku 120 lat liczy 200 pozycji, a jej łączna miąższość wynosi 3539 m³. Na gruntach nieleśnych opisano zadrzewienia w 172 wydzielaniach z łączną masą ponad 5000 m³, ale w tej grupie tylko kilka drzew (pomijając pomniki przyrody) zasługuje na uwagę. Poniżej podano niektóre najważniejsze drzewa z grupy przestoi i zadrzewień. Wybrano okazy o wieku od 120 lat i pierśnicy zbliżonej do 100 cm.

Lp.	Adres	Gatunek	Wiek	d [cm]	h [m]
1.	75 c	Db	150	98	26
2.	131 d	OI	135	52	23
3.	206 d	Jw*	100	95	19
4.	232 b	So c	120	58	22
5.	239 a	Jw	120	75	21
6.	245 g	Bk	150	80	22
7.	318 a	So	140	63	17
8.	338 b	So	140	64	17
9.	421 a	Db	170	109	20
10.	607 c	Lp Lp	120 220	80 132	23 29
11.	610 b	Wz Wz	120 120	137 121	28 28
12.	639 d	Db	140	103	26
13.	662 c	Db	140	87	25
14.	669 k	Lp	140	95	18
15.	670 a	Db	140	86	26

3.8. Parki zabytkowe

Siedziby właścicieli ziemskich lub ośrodki administracji majątków położone w dzisiejszych granicach zasięgu Nadleśnictwa, posiadały zwykle mniejsze lub większe założenia parkowe. Wydarzenia obu wojen światowych oraz polityka społeczna w czasach PRL doprowadziły do całkowitego zniszczenia zadrzewień i zabudowań, lub znacznego ich uszkodzenia. Po niektórych parkach pozostały jedynie pojedyncze drzewa; np. przy dworze Wereszczyńskich w Kościelcu. Mimo braku należytej opieki niektóre parki zachowały się w zasadniczym kształcie.

1. Park w otoczeniu pałacu Raczyńskich w Złotym Potoku założony w drugiej połowie XIX w. równocześnie z budową pałacu. Autorem był, znany na przełomie XIX i XX wieku projektant parków, Franciszek Szanior (projektant np. Parku Ujazdowskiego w Warszawie). Park założono w stylu angielskim po obu stronach Wiercicy, wykorzystując stawy, jako element architektury krajobrazu. Z gatunków drzewiastych zastosowano m. in. modrzewia japońskiego, wiąza turkiestańskiego, tulipanowca. W parku rośnie dąb o nazwie „Dziad”, pomnik przyrody od 1996 r., oceniany na 600 lat, prawdopodobnie pozostałość dawnych lasów doliny Wiercicy.
2. Park o pow. 10 ha przy zespole pałacowym w Kłobukowicach na pn. – wsch. od Mstowa. Park złożony głównie z lip i kasztanowców.
3. Małusy Wielkie – dwór z drugiej połowy XIX w. otoczony zadrzewieniem bez konkretnego planu parkowego, złożonym głównie z lip i jaworów. W parku 2 lipy pomnikowe i jeden jawor o grubości ponad 1,2 m.
4. Poraj – Choroń, park dworski (dwór spłonął 1978) i jego rozwinięcie w postaci alei lipowej z najstarszymi drzewami w wieku 230 lat.

4. Walory przyrodniczo – leśne

4.1. Klimat

Według „Regionalizacji przyrodniczo-leśnej” (Trampler 1990), obszar Nadleśnictwa zlokalizowany jest w strefie ekoklimatycznej Środkowopolskiej, makroregionie Wyżyny Małopolskiej i Podgórskim Jury Krakowsko – Częstochowskiej. Według podziału Wosia [Woś 1999] obszar Nadleśnictwa lokalizowany jest w regionie klimatycznym zachodnio małopolskim (R-XX), który wyróżnia się stosunkowo dużą liczbą dni z pogodą przymrozkową bardzo chłodną i przymrozkową umiarkowanie zimną oraz w regionie Śląsko-Krakowskim (R - VI) wyróżniającym się stosunkowo największą liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem. Klimat Polski jest kształtowany głównie przez wpływ rozległych obszarów lądowych na wschodzie oraz Oceanu Atlantyckiego na zachodzie. Budowa orograficzna w której brak jest pasm górskich o przebiegu południkowym sprzyja przemieszczaniu się mas powietrza zarówno z wschodu jak i zachodu co wywiera konieczność w określeniu klimatu Polski jako przejściowego z cechami klimatu lądowego jaki morskiego, przekładającego się na dużą różnorodność i zmienność w obserwowanych stanach pogodowych.

Cyrkulacja powietrza

Kierunek wiatru zwykle zgodny jest z kierunkiem przemieszczania się głównych mas powietrza. Przeważają głównie wiatry z kierunku zachodniego i południowo zachodniego. Średnia roczna liczba dni z wiatrem bardzo silnym o prędkości powyżej 15 m/s wynosi mniej niż 2 dni, średnia roczna liczba dni z wiatrem bardzo silnym o prędkości powyżej 10 m/s wynosi około 20 dni.

Zachmurzenie tego obszaru charakteryzują się następującymi parametrami:

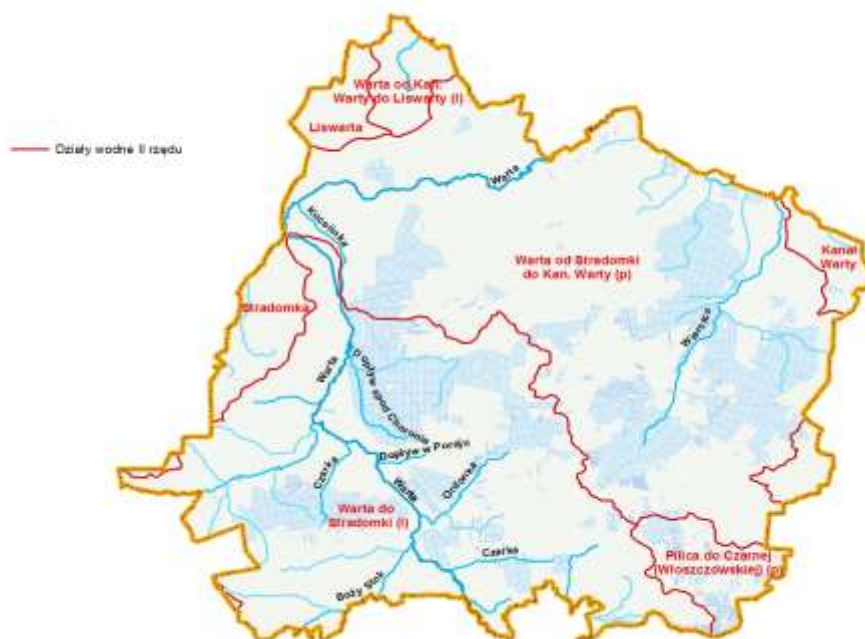
- Liczba dni pogodnych w roku – około 60,
- Liczba dni dość pogodnych w roku – od 75 do 80,
- Liczba dni chmurnych w roku – od 110 do 115,
- Liczba dni chmurnych w roku – od 110 do 120.

4.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar nadleśnictwa Złoty Potok znajduje się w zlewniach pierwszorzędowych rzek Odry i Wisły. Jego znaczna część to zlewnia Odry, zlewnia Wisły zajmuje jedynie niewielki fragment w południowo-wschodniej części Nadleśnictwa. Największy obszar w zlewni Odry na terenie Nadleśnictwa zajmuje zlewnia rzeki Warty przepływającej w zachodniej części Nadleśnictwa. Jest ona zasilana dopływami trzeciorzędowymi takimi jak: Czarka, Boży Stok, Ordonka, Kamieniczka, Wiercica, oraz dopływami niższej kategorii.

Na obszarze Nadleśnictwa znajdują się niewielkie naturalne zbiorniki wodne powstałe na skutek działania zjawisk krasowych, sztuczne zbiorniki wodne (głównie zespoły stawów rybnych na rzece Wiercica w pobliżu Złotego Potoku) oraz zbiornik retencyjny w Zalesicach. Większe zbiorniki wodne występują również w leśnictwach Dziadówki i Stawki. Największym zbiornikiem wodnym znajdującym się na terenie nadleśnictwa jest Jezioro Porajskie. Jego głównym ciekim zasilającym jest rzeka Warta, a także jej mniejsze dopływy: lewobrzeżny Boży Stok i prawobrzeżna Ordonówka.

Obszar Nadleśnictwa Złoty Potok znajduje się w zasięgu trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Należą do nich: szczelinowo-progowy zbiornik Częstochowa W nr 325 – jura środkowa o charakterze porowym, miejscami porowo-szczelinowym o szacowanej wydajności na poziomie 120 tys. m³/dobę, szczelinowo-krasowy zbiornik Częstochowa E nr 326 o charakterze szczelinowo-krasowym i szczelinowo-krasowo-porowym o wydajności na poziomie 1020 tys. m³/dobę oraz GZWP nr 327 o nazwie Lubliniec – Myszków, szczelinowo-krasowy o wydajności 312 tys. m³/dobę.

Sieć rzeczna i rejony zlewni w obszarze Nadleśnictwa

4.3. Gleby

Szczegółowe omówienie budowy geologicznej i charakterystyka gleb znajduje się w „Operacie siedliskowym dla Nadleśnictwa Złoty Potok” wykonanym przez BULiGL wg stanu na 2013r. Na terenie Nadleśnictwa wyróżniono 49 podtypów gleb w ramach 16 typów. Największy udział stanowią gleby bielcowe 48,5%, następnie gleby rdzawe 32%. Trzecim typem co do udziału w zajmowanej powierzchni są gleby gruntowoglejowe (około 7%). Pozostałe 13 typów zajmuje 12,5% udziału powierzchni.

Udział procentowy typów gleb w powierzchni Nadleśnictwa.

Typ gleby	Udział [%]
1	2
Arenosol	2,0
Rędzina	0,1
Czarna ziemia	0,3
Gleba brunatna	1,6
Gleba płowa	0,3
Gleba rdzawa	32,0
Gleba bielcowa	45,8
Gleba gruntowoglejowa	7,0
Gleba opadowoglejowa	4,2
Gleba mułowa	0,2
Gleba torfowa	1,2
Gleba murszowa	1,4
Gleba murszowata	2,8
Gleba deluwialna	0,5
Gleba industrioziemna i urbanoziemna	0,6
Gleby porolne	7,3
Gleby siedlisk wyżynnych	16,5

Poniżej przedstawiono charakterystykę czterech podstawowych typów gleb zdiagnozowanych na gruntach nadleśnictwa.

Gleba rdzawa występuje w nadleśnictwie we wszystkich podtypach wykazanych w Klasyfikacji Gleb Leśnych Polski. Jej skałą macierzystą są głębokie i odwapnione osady piasków i żwirów sandrowych, tarasowych, zwałowych, a także lekkie zwietrzliny granitów, gnejsów i bezwęglanowych gruboziarnistych piaskowców. Sporadycznie w skale macierzystej występują węglany. Gleby te są kwaśne w powierzchniowych poziomach przechodzące w lekko kwaśne, sporadycznie mogą być obojętne i zasadowe. Tworzą się na nich siedliska lasów mieszanych i lasów mieszanych górskich a także borów mieszanych

Gleba bielcowa występuje na największej powierzchni nadleśnictwa. Obecne jest wszystkie sześć podtypów, z czego gleba bielcowa właściwa zajmuje największą powierzchnię. Gleby te powstają z różnych utworów, na niżu są to ubogie piaski eoliczne, sandrowe wodnolodowcowe i rzadziej zwydmione piaski zwałowe. W górach i na wyżynach powstają ze zwietrzelin skał bezwęglanowych, granitów, gnejsów, kwarcytów, piaskowców kwarcytowych i bezwęglanowych. Odczyn od kwaśnego do bardzo silnie kwaśnego. Na niżu tworzą głównie siedliska borów i borów mieszanych.

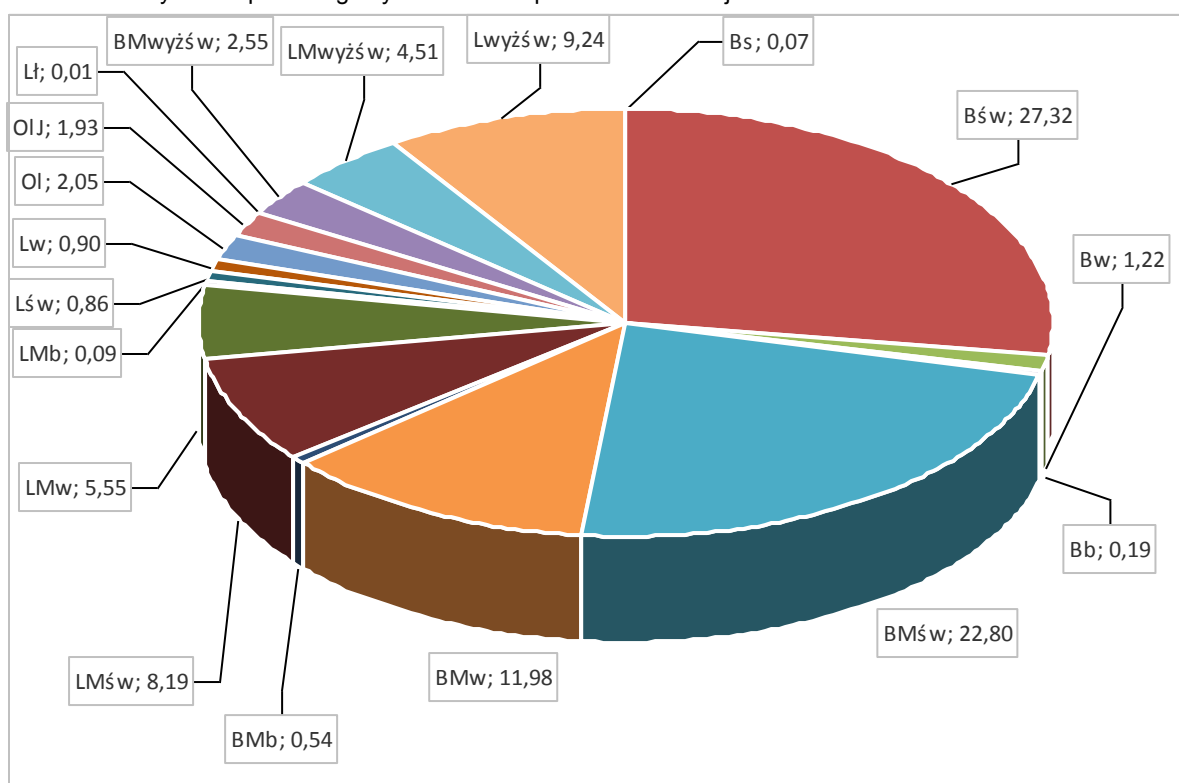
Gleba gruntowoglejowa na terenie nadleśnictwa reprezentowana jest przez sześć podtypów, gruntowoglejowa właściwa, torfowa, torfiasta, murszowa, murszasta i mułowa. Gleby te występują na nizinach na obszarach nisko położonych z wysokim poziomem wód gruntowych. Powstają głównie z piasków jak i z utworów cięższych, glin zwałowych, glin i iłów rzeczno pochodzenia. Tworzą siedliska od lasów wilgotnych i olsów przez lasy mieszane i bory mieszane aż do borów.

Gleba opadowoglejowa reprezentowana jest na terenie nadleśnictwa przez gleby: opadowoglejową właściwą, bielcowaną oraz glebę amfiglejową. Gleby te powstają na terenach płaskich w których obecne są utwory słabo przepuszczalne takie jak piaski gliniaste różnego pochodzenia, piaski na glinie, gliny, ily ze stagnującą okresowo wodą pochodzenia opadowego. Odczyn od silnie kwaśnego do lekko kwaśnego i obojętnego. Na glebach tych wytwarzają się siedliska lasu wilgotnego, lasu mieszanego wilgotnego a także boru mieszanego.

4.4. Siedliska leśne

W Nadleśnictwie stwierdzono występowanie 18 zasadniczych typów siedliskowych lasu. Według gatunków panujących dominują siedliska borowe - ponad 66% powierzchni. Lasy zajmują natomiast ponad 29%, a olsy i lasy łęgowe pozostałą powierzchnię czyli niespełna 5%. Ogólnie siedliska wyżynne mają znaczący udział procentowy tj. ponad 16% powierzchni.

Procentowy udział poszczególnych siedlisk w powierzchni leśnej Nadleśnictwa

Przyjęto następujące typy drzewostanów (TD) oraz ramowe składy gatunkowe odnowień w zależności od typu siedliskowego lasu:

Ramowe składy gatunkowe odnowień

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Wariant uwilgotnienia	Typ drzewostanu	Skład gatunkowy odnowienia
1	2	3	4	5
1	Bs		So	So 100%
2	Bśw		So	So 90% Brz i inne 10%
			So	So 70% Brz i inne 30%
			Brz-So	So 50% Brz 30% i inne 20%
3	Bw		So	So 80% Brz i inne 20%
			So-Brz	Brz 50% So 30% Św i inne 20%

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Wariant uwilgotnienia	Typ drzewostanu	Skład gatunkowy odnowienia
1	2	3	4	5
4	Bb		So	So 70% Brz i inne 30%
			Brz-So	Brz 50% So 30% Św i inne 20%
5	BMśw	1	So	So 70% Bk (Dbb) i in. 30%
			Jd	Jd 80% Bk i inne 20%
		2	So	So 70% Jd i inne 30%
			So	So 70% Db i inne 30%
			Bk-So	So 60% Bk 30% i inne 10%
			Db- So	So 60% Db 30% i inne 10%
6	BMw		Jd- So	So 60% Jd 30% i inne 10%
			So	So 70% Św% i inne 30%
			Św-So	So 50% Św 30%, i inne 20%
7	BMb		So-Św	Św 50% So 30 % Brz i inne 20%
			Db-So	So 60% Db 30% i inne 10%
			So	So 80% Brz i inne 20%
8	LMśw		Brz-So	So 50% Brz 30% i inne 20%
			Db-So	So 50% Db 30%, i inne 20%
			Db-Bk-So	So 50% Db 20% Bk 20% Md i inne 10%
			Db-Jd-So	So 50% Jd 20% Db 20% Md i inne 10%
9	LMw		Jd	Jd 70% Św i inne 30%
			So-Db	Db 50% So 30% Św i inne 20%
			So-Jd	Jd 50% So 30% Św i inne 20%
			Jd	Jd 70% Św i inne 30%
10	LMb		Ol-Db-So	So 50% Db 30% Ol 10% i inne 10%
			Ol	Ol 70% Brz i inne 30%
11	Lśw		So-Brz	Brz 50% So 30% Św i inne 20%
			Bk-Db	Db 60% Bk 30% i inne 10%
			Db-Bk	Bk 60% Db 30% Jd i inne 10%
12	Lw		Jd-Bk	Bk 60% Jd 30% i inne 10%
			Db	Db 70% Js i inne 30%
			Ol-Db	Db 60% Ol 30% i inne 10%
13	Ol		So-Db	Db 50% So 30% Bk i inne 20%
			Ol	Ol 90% Js i inne 10%
14	OIJ		Ol-Js	Js 50% Ol 30% Db i inne 20%
15	Lł		Js-Db	Db 50% Js 30% Ol i inne 20%
16	BMwyż		Jd-So	So 60% Jd 30% Md i inne 10%
			Bk-So	So 60% Bk 30% Md i inne 10%
			Db-So	So 60% Db 30% i inne 10%
17	LMwyż		Bk-Jd	Jd 50% Bk 40% Md i inne 10%
			Jd-Bk	Bk 60% Jd 30% Md i inne 10%
			Bk-So	So 50% Bk 30% i inne 10%
			Db-Bk	Bk 50% Db 30% i inne 20%
			Db-So	So 50% Db 30% Md i inne 20%
18	Lwyż		Jd-Bk-Db	Db 40% Bk 30% Jd 20% i inne 10%
			Jd-Bk	Bk 50% Jd 40% Md i inne 10%
			Bk-Jd	Jd 50% Bk 40% Md i inne 10%

Powyższe składy mają charakter ramowy. Mogą być modyfikowane w konkretnym drzewostanie, z uwzględnieniem występujących mikrosiedlisk, stopnia uwilgotnienia i stanu siedliska, a także siedliska przyrodniczego. Do czasu ustania zamierania jesionu Nadleśnictwo wnioskuje o zamienne stosowanie przy odnowieniach gatunków: Db, Ol, Św, Lp, Wz. Zgodnie z zapisem w protokole KZP wyłączone z użytkowania rębego lasy na siedlisku Bb, BMb, Lł, LMb.

4.5. Charakterystyka drzewostanów

4.5.1. Struktura gatunkowa i warstwowa

Bogactwo gatunkowe drzewostanów analizowano pod względem ilości gatunków w składzie warstwy górnej drzew (zapisanych w składzie gatunkowym I piętra) oraz budowy pionowej z podziałem na jednopiętrowe, dwupiętrowe i wielopiętrowe. Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup wiekowych i bogactwa gatunkowego przedstawia tabela:

Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Ilość gatunków w składzie drzewostanu	Jednostka	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<= 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
jednogatunkowe	ha	1023,91	3361,60	2375,45	6760,96	39,6
	m ³	131717	856715	734824	1723256	48,0
dwugatunkowe	ha	2667,26	2172,79	1205,13	6045,18	35,4
	m ³	221732	537483	399091	1158306	32,2
trzygatunkowe	ha	1512,93	778,14	504,82	2795,89	16,4
	m ³	107503	191443	166909	465855	13,0
cztero- i więcej gatunkowe	ha	826,87	448,30	190,09	1465,26	8,6
	m ³	70926	108823	66596	246345	6,9
łącznie	ha	6030,97	6760,83	4275,49	17067,29	100,0
	m ³	531878	1694464	1367420	3593762	100,0

Drzewostany jednogatunkowe zajmują powierzchnię prawie 40% i w zdecydowanej większości są to sośniny. Drzewostany zbudowane z trzech i więcej gatunków zajmują natomiast nieco ponad 35% powierzchni. Drzewostany najbardziej zróżnicowane gatunkowo nie zajmują nawet 10% powierzchni i w tej grupie ponad połowa należy do I i II klasy wieku ponieważ w ostatnich okresach gospodarczych zaczęto stosować bardziej złożone składy odnowień.

Stosując kryterium jednorodnego gatunkowo (drzewostanu litego) składu drzewostanu, tj. wykazującego sumaryczny udział jednego gatunku w wysokości 80% i więcej, okazuje się, że sośniny zajmują ok. 54% powierzchni leśnej zalesionej.

Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Budowa pionowa	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]				
	Grupa wiekowa			Ogółem	Ogółem [%]
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
jednopiętrowe	6032,35	6717,28	3668,36	16417,99	96,2
	599366	1688824	1189541	3477732	94,9
dwupiętrowe	0,00	0,80	35,78	36,58	0,2
	0	246	16110	16356	0,4
w KO i KDO	0,00	46,45	571,95	618,40	3,6
	0	8021	162097	170118	4,6

Budowa pionowa drzewostanów wynika przede wszystkim z cech biologicznych gatunków i sposobów prowadzenia (hodowli i pielęgnacji) drzewostanów. Ze względu na ekologiczne potrzeby sosny, która wykazuje tendencje do tworzenia drzewostanów jednopiętrowych, ponad 96% powierzchni zajmują drzewostany jednopiętrowe z bardzo dużym udziałem sosny. Inne liczące się gatunki: dąb, buk, mogłyby tworzyć drzewostany zróżnicowane warstwowo, ale dawna gospodarka leśna, szczególnie na niżu, wyjątkowo tylko zmierzała do hodowli drzewostanów innych niż jednopiętrowe.

Budowę dwupiętrową zarejestrowano tylko w 15 drzewostanach, w tym większość (10) w rezerwach.

Drzewostany w klasie odnowienia i klasie do odnowienia zajmują tylko 3,6% powierzchni, a ich udział w miąższości osiąga niecałe 5%. Jest to umowna grupa lasu utworzona na potrzeby planowania gospodarczego, charakteryzująca się obecnością warstwy młodego pokolenia na powierzchni przyjętej umownie. Struktura drzewostanów w KO i KDO na ogół nie jest skomplikowana, jedynie na siedlisku lasu wyżynnego i innych eutroficznym, zdarzają się w składzie 3 – 4 gatunki zróżnicowane wiekowo. Podobnie warstwa podrostu składa się zwykle z 1 – 2, rzadko więcej gatunków, na ogół niezróżnicowanych wiekowo.

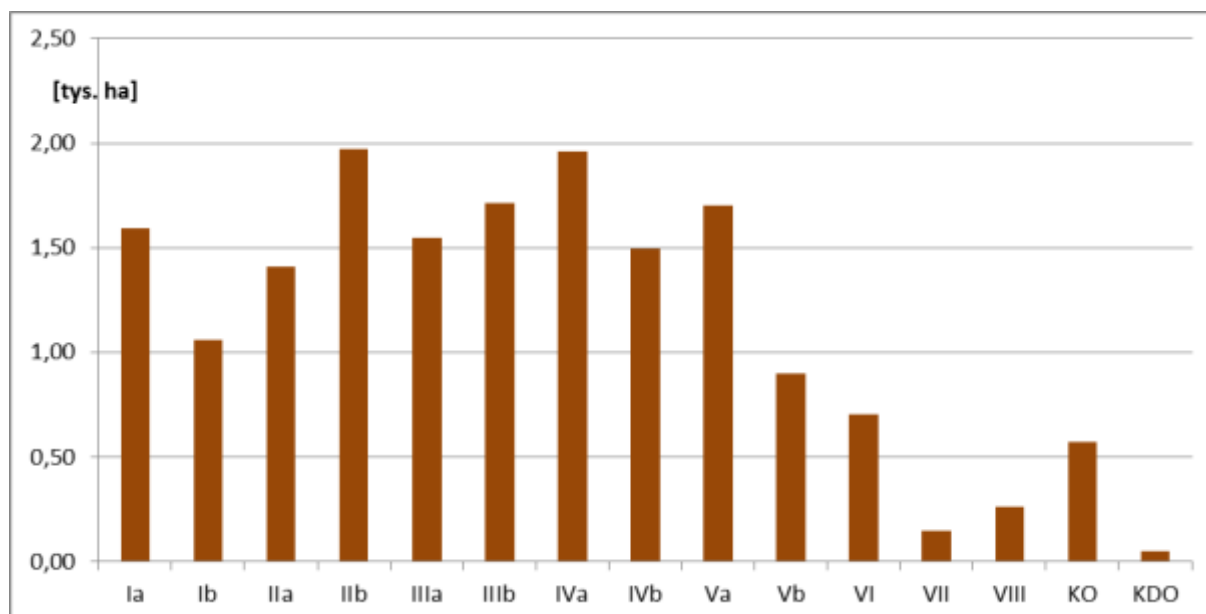
4.5.2. Pochodzenie drzewostanów

Należy przyjąć, że z uwagi na największy udział sosny – odnawianej zwykle w sposób sztuczny, drzewostany Nadleśnictwa w większości pochodzą z siewu lub sadzenia. Także wygląd drzewostanu sugeruje niekiedy jednoznacznie sposób jego powstania. Ta cecha jest rejestrowana podczas inwentaryzacji drzewostanów, stąd wiadomo obecnie, że ponad 92% drzewostanów ma pochodzenie sztuczne, lub częściowo sztuczne. Jedynie nieco ponad 6% drzewostanów ma charakter całkowicie naturalny. Brak jest jednak danych o pochodzeniu nasion i sadzonek z całego okresu istnienia obecnych drzewostanów Nadleśnictwa, tj. od przełomu XVIII i XIX wieku. Drzewostany od I do IVa klasy wieku są na ogół miejscowego pochodzenia, mogą pochodzić także spoza obszaru Nadleśnictwa, ale z wiadomych źródeł.

4.5.3. Struktura wiekowa i miąższościowa

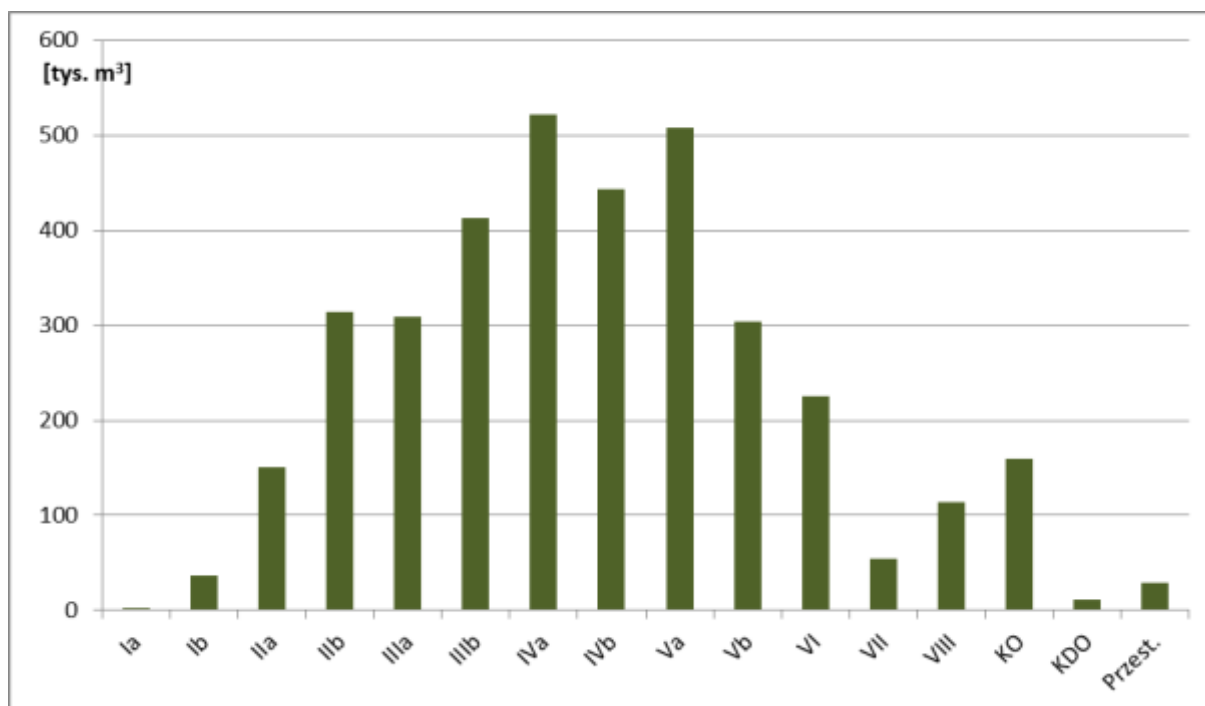
Dotychczasowa gospodarka w drzewostanach Nadleśnictwa realizowana była głównie za pomocą rębni zupełnych z niewielkim udziałem rębni złożonych. Stąd wynika aktualna, dość wyrównana struktura powierzchniowego udziału drzewostanów w klasach wieku. Jest ona zbliżona do typowej struktury niżowego nadleśnictwa. Zaznacza się już efekt szerszego stosowania rębni złożonych w postaci wyraźnego udziału klasy odnowienia i klasy do odnowienia, przez co obniżony jest nieco udział pierwszej klasy wieku. Wyraźny udział VII i VIII klasy wynika ze znacznej powierzchni rezerwatów ze starymi drzewostanami.

Obecnie przeciętny wiek drzewostanów Nadleśnictwa wynosi 57 lat i jest wyższy od średniego wieku w poprzednim okresie gospodarczym o 2 lata.

Struktura powierzchniowa drzewostanów Nadleśnictwa.

Rozkład miąższości w klasach wieku jest również dość typowy, podobny do większości nadleśnictw niżowych. Przy wyrównanym udziale powierzchniowym, najwyższe miąższości lokują się w IV i V klasie wieku. Wynika to zarówno z dynamiki głównych gatunków lasotwórczych, jak i sposobu gospodarowania – cięć przedrębnych i rębnych.

Struktura miąższościowa drzewostanów Nadleśnictwa.

Aktualny, całkowity zapas Nadleśnictwa na powierzchni leśnej zalesionej wynosi 3593625 m³, a zasobność 205 m³/ha. Bardziej szczegółowe informacje na temat struktury wiekowej i miąższościowej zawiera Elaborat - „Opis Ogólny Lasów Nadleśnictwa”.

4.5.4. Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem

Ocenę zgodności składu gatunkowego drzewostanów z przyjętym w obecnej rewizji typem drzewostanu wykonano zgodnie z § 40 Instrukcji urządzania lasu. Kierując się szczegółowymi kryteriami dla grup, wyróżniono 3 stopnie zgodności tj. stopień 1 zgodny, stopień 2 częściowo zgodny i stopień 3 niezgodny (niezgodny obojętnie i negatywnie). Pierwszy stopień zgodności ma 75,6%, drugi 19,1%. Stopień niezgodny ze składem pożądanym ma 5,3% drzewostanów, przy czym niezgodny obojętnie 2,8%, niezgodny negatywnie 2,5%. Są to uprawy, młodniki i starsze drzewostany, w których składzie gatunkowym nie wykazano wszystkich gatunków przewidzianych w TD oraz w których brak jest w udziale gatunków liściastych.

Najczęściej niezgodne drzewostany:

- dąb czerwony, brzoza, sosna czarna na Bśw
- brzoza, sosna czarna na Bw
- brzoza, dąb czerwony, świerk, osika, akacja na BMw
- brzoza, olcha, osika na BMw
- brzoza, osika, dąb czerwony na LMśw
- olcha, brzoza na LMw
- brzoza, sosna, świerk na Lśw
- brzoza, olcha, sosna na Lw
- brzoza, sosna na OI

- olcha na Lł
- brzoza na BMwyż
- sosna, brzoza, dąb czerwony, sosna czarna, świerk na LMwyż
- sosna, brzoza, modrzew, topola na Lwyż

Na gruntach porolnych, niezależnie od gatunku, drzewostany kwalifikuje się do zgodnych lub częściowo zgodnych.

Dość często niezgodność wynika wyłącznie z przyczyn formalnych, ponieważ docelowe składy gatunkowe ustalone dla typów siedliskowych, nie mogą przewidywać wszystkich możliwych, a prawidłowych kombinacji gatunków. Przewidując takie przypadki, w programie ochrony przyrody rozdziela się drzewostany ocenione jako niezgodne na część niezgodną obojętną – gdy w miejscu zalecanego gatunku liściastego występuje inny gatunek liściasty, i część niezgodną negatywną – gdy w miejscu zalecanego gatunku liściastego (lub modrzewia) występuje sosna lub świerk. Niezgodnych negatywnie zostało ocenionych tylko 2,5% drzewostanów, i są to drzewostany na siedliskach żyznych lasowych oraz na siedliskach tzw. przyrodniczych Natura 2000, na których w składzie docelowym drzewostanów przewiduje się gatunki o dużych wymaganiach ekologicznych jak jodła, dąb, lub gatunki zwykle traktowane jako biocenotyczne jak grab, lipa.

4.5.5. Zasoby drzewne

Aktualny, całkowity zapas Nadleśnictwa na powierzchni leśnej zalesionej wynosi 3593625 m³. W porównaniu z poprzednią rewizją, a więc w stosunku do roku 2006, zapas wzrósł o ok. 0,4%. Miąższość przestoi na gruntach zalesionych wzrosła czterokrotnie i wynosi obecnie 28720 m³ grubizny. Przestoje pozostawione zostały w formie grup drzew i pojedynczych drzew jako nasienniki, osłona młodego pokolenia, lub jako drzewa biocenotyczne wzbogacające bioróżnorodność ekosystemów. Część z nich pozostanie na gruncie w ramach akumulacji martwej substancji drzewnej. Miąższość zadrzewień stwierdzonych na powierzchni nieleśnej wynosi obecnie 4557 m³.

Szczegółową analizę zmian miąższości zawiera Elaborat.

5. Zagrożenie ekosystemów leśnych

5.1. Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasów

Zagrożenie środowiska leśnego jest wynikiem jednoczesnego oddziaływania wielu czynników powodujących niekorzystne zjawiska i zmiany w stanie zdrowotnym lasów. Ich natężenie i stopień skupienia odzwierciedlają w znacznym stopniu nie tylko kondycję zdrowotną drzewostanów ale również stopień zagrożenia lasu od poszczególnych niekorzystnych elementów.

Aktualny stan zdrowotny i sanitarny lasu, w oparciu o zebrane informacje i wyniki prac taksacyjnych ocenia się, jako dobry. Na stan zdrowotny i sanitarny drzewostanów w ubiegłym 10 - leciu wpływ miały czynniki abiotyczne: okiść, oblodzenie i wiatr, powodujące przejściowy wzrost zagrożenia przez szkodniki wtórne w rejonach występowania szkód. Łącznie miąższość pozyskanego drewna z przyczyn sanitarnych i zdrowotnych wyniosła około 170 tys.m³, co stanowiło 27% pozyskanej grubizny ogółem. Posusz w masie usuwanego drewna z przyczyn sanitarnych stanowił około 10%, a przeciętny wskaźnik stanu higieny posuszowej za ubiegły okres gospodarczy wyniósł 0,09 m³/ha. Stan sanitarny drzewostanów jest utrzymywany na dobrym poziomie. Posusz w drzewostanach jest w zasadzie usuwany na bieżąco za wyjątkiem miejsc, w których zostawia się go z uwagi na rolę jaką pełni w środowisku leśnym, dając miejsce bytowania wielu organizmom. Zinwentaryzowana masa drewna martwego wynosi prawie 46 tys. m³ – 1,3 % zapasu - to

jest 2,62 m³/ha. Potrzeba podejmowania wymuszonych cięć sanitarnych w latach 2006 – 2014 w drzewostanach Nadleśnictwa Złoty Potok była determinowana głównie szkodami pochodzenia abiotycznego. Przyczyny zdrowotnościowe i wydzielający się posusz miały znaczenie drugorzędne. Ogólny stan zdrowotny lasu Nadleśnictwa Złoty Potok określany jest jako dobry, zarówno dominującej w ich składach sosny, jak i również pozostałych gatunków drzew - poza świerkiem i jesionem, których zdrowotność określić należy jako złą. Stan sanitarny lasu, kształtowany poziomem posuszowej higieny lasu, częstością oraz rozmiarem szkód atmosferycznych, presją szkodników wtórnych oraz realizowanymi przez nadleśnictwo działaniami porządkującymi (wyróbka posuszu, wiatro-, śniego- i lodołomów), utrzymywany jest w Nadleśnictwie Złoty Potok na dobrym poziomie, minimalizującym poprzez te działania możliwości oraz warunki powstawania oraz rozwoju potencjalnych ognisk zagrożeń dla trwałości lasu.

Szczegółowe informacje na temat oceny stanu ogólnej ochrony lasu, wskazania w zakresie ochrony lasu, wskazówki dotyczące monitoringu stanu lasu oraz zabiegi profilaktyczne i ochronne zawiera Program Ochrony Przyrody, a także dokument „Hylopatologiczna charakterystyka Nadleśnictwa Złoty Potok oraz wskazania w zakresie ochrony lasu” zamieszczona w elaboracie.

5.2. Zanieczyszczenia przemysłowe

Ochrona powietrza atmosferycznego stanowi w całokształcie zagadnienia ochrony środowiska jeden z najistotniejszych problemów. Otaczające nas powietrze jest nie tylko niezbędnym do życia zasobnikiem tlenu, lecz także stanowi część środowiska o decydującym wpływie na zdrowie. Ilość rodzajów zanieczyszczeń obecnych w powietrzu atmosferycznym może być bardzo duża. Obszar Nadleśnictwa leży w zasięgu emisji przemysłowych pochodzących ze źródeł zanieczyszczeń zlokalizowanych na obszarze Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego i Częstochowskiego Okręgu Przemysłowego oraz lokalnych. W wyniku przeprowadzonej w roku 1994 inwentaryzacji uszkodzeń przemysłowych ustalono dwie strefy uszkodzeń przemysłowych: I strefę, słabych uszkodzeń przemysłowych dla byłego obrębu Złoty Potok - obecnie oddziały 1 do 365 oraz II strefę - średnich uszkodzeń przemysłowych dla byłego obręb Olsztyn – obecnie oddziały 401-719. Z danych statystycznych WIOŚ wynika iż w ostatnich latach występuje tendencja zmniejszania się ilości zanieczyszczeń, zmniejsza się także ich toksyczność, co wynika z restrukturyzacji lub ograniczenia części surowcowej przemysłu ciężkiego, stosowania nowoczesnych technologii produkcji i ochrony środowiska.

5.3. Stan wód powierzchniowych

W województwie śląskim zużycie wody w roku 2013 osiągnęło poziom 387,7 hm³, tj. 3,8% zużycia ogólnopolskiego. Jednocześnie odprowadzono 371,5 hm³ ścieków, z czego 369,4 hm³ wymagało oczyszczenia. Było to 17% emisji krajowej, co lokuje województwo śląskie na pierwszym miejscu w kraju. Charakterystyczny jest wysoki udział wód zasolonych, pochodzących z odwadniania kopalni.

Na obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa nie ma szczególnych źródeł emisji ścieków przemysłowych, ale też jest tu najmniejszy w województwie udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Wynosi on, w zależności od powiatu, od 40 do 60%.

Obszar Nadleśnictwa jest pozbawiony większych rzek, za wyjątkiem Warty – dopływu Odry pierwszego rzędu. Jednak Warta w większości nie płynie przez lasy Nadleśnictwa – bezpośredni kontakt zachodzi jedynie w oddziale 478, a oprócz tego przy zbiorniku Poraj. Przez lasy Nadleśnictwa przepływa podrzędny dopływ Warty – Wiercica, ale bezpośrednio graniczy z lasami na niewielkim odcinku górnego i środkowego biegu. Warta, przepływająca przez tereny zurbanizowane jest narażona na wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia i na

początku XXI w. odcinek w granicach zasięgu Nadleśnictwa był zaliczany do wód pozaklasowych (w skali trzystopniowej), głównie ze względów bakteriologicznych. Obecnie (rok 2013) ten odcinek pod względem ekologicznym (stan/potencjał) określany jest jako dobry, ale ostatecznie stan został oceniony jako zły z powodu przekroczenia parametrów chemicznych. Stwierdzono tu m.in. przekroczenie średniorocznego i maksymalnego stężenia rtęci, oraz średniorocznego stężenia wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Wiercica w roku 2002 była zaliczona w górnym biegu, tuż za hodowlą pstrągów, do II klasy czystości, a w dolnym biegu i przy ujściu do III klasy, głównie z przyczyn bakteriologicznych. Obecnie stan/potencjał ekologiczny zlewni Wiercicy określany jest jako umiarkowany, ale ogólnie stan jest określany jako zły z powodu przekroczenia parametrów chemicznych. Stwierdzono tu przekroczenie średniorocznego i maksymalnego stężenia rtęci. Wiercica narażona jest na spływy skażonych wód z terenów zabudowanych, rolniczych i komunikacyjnych, a także na nielegalne odprowadzanie ścieków bytowych i gospodarczych.

5.4. Zagrożenia biotyczne

5.4.1. Szkodniki owadzie

W drzewostanach Nadleśnictwa najpoważniejszym zagrożeniem od wielu lat pozostają **chrabąszczowate** – owady doskonałe i pędraki. Rójkę chrabąszczowatych stwierdzono w roku 2011 na powierzchni 8600 ha, a w 2015 na ok. 10350 ha. Uszkodzenia upraw w latach 2006 – 2014 wystąpiły na łącznej powierzchni 598 ha. O ile w ubiegłych latach praktykowano chemiczne zwalczanie chrabąszczowatych, to obecnie stosuje się ochronę zachowawczą, pozostawiając uprawy do naturalnego obsiewu.

Szeliniaki należą do szkodników stale zagrażających uprawom. W ubiegłym okresie gospodarczym zagrożenie wystąpiło na łącznej powierzchni 1470 ha. Monitoring i zwalczanie wykonywane są stale według potrzeb.

Osnuja gwiaździsta pięciokrotnie stwarzała zagrożenie na terenie leśnictwa Poraj, na łącznej powierzchni 211 ha. Zwalczanie agrolotnicze wykonano trzykrotnie na powierzchni 94 ha. Pozostałe szkodniki owadzie: strzygonia choinówka, przyplaszczek granatek, smolik drągwinowiec, wystąpiły na niewielkim obszarze z niewielką liczbą wystąpień. Zwalczano przyplaszczka i smolika na łącznej powierzchni ok. 11 ha.

5.4.2. Grzyby patogeniczne

Z grupy patogenów grzybowych największe znaczenie mają w dalszym ciągu grzyby powodujące zamieranie jesiona: *Chalara sp.*, *Diplodia mutila*, *Alternaria alternata* i in. Spowodowały one spadek powierzchni występowania jesiona jako gatunku panującego z 0,44% w roku 2006, do 0,1% obecnie. Powierzchnia jesiona jako gatunku rzeczywistego spadła z udziału 0,59% w roku 2006 do 0,25% obecnie. Wszystko wskazuje na dalszą marginalizację jesiona jako gatunku lasotwórczego ponieważ nie ma skutecznych metod zwalczania tej infekcji.

Z innych chorób, ale bez większego znaczenia dla stanu lasu, odnotowano osutki i rdzę kory sosny.

5.4.3. Szkody od zwierzyny

W Nadleśnictwie szkody powodują głównie sarna i jeleń europejski. Najbardziej zagrożone są uprawy i młodniki złożone z gatunków liściastych oraz wprowadzane domieszki biocenotyczne, które uszkodzane są w okresie całego roku. Lokalnie w uprawach bukowych szkody wyrządza zając.

Szkody od zwierzyny odnotowano podczas inwentaryzacji urządzeniowej, w I i II klasie wieku. Większość szkód od zwierzyny nie powoduje trwałych strat w prowadzonych uprawach, jakkolwiek przy wprowadzaniu coraz częściej i liczniej gatunków liściastych wzrastają koszty ochrony upraw.

Zabezpieczenie upraw i młodników przed spałowaniem i zgryzaniem prowadzono łącznie na powierzchni 1095 ha, tj. rocznie na 122 ha.

5.5. Szkody abiotyczne

Z zespołu czynników abiotycznych najistotniejszymi w ubiegłym okresie gospodarczym były podtopienia i zalania, przemrożenia, opady śniegu i susza, dalej były to oparzenia i wędnięcia, grad oraz wiatr. Razem uszkodzenia od różnorodnych czynników abiotycznych w latach 2006-2014 odnotowano w Nadleśnictwie Złoty Potok na łącznej powierzchni 458 ha. W rozmiarze katastrofalnym szkody abiotyczne wystąpiły w roku 2010 w wyniku oblodzenia i okiści. Usunięto wówczas ponad 123 tys. m³ drewna, a skutki usuwano do roku 2012.

Według symulacji zagrożeń na obszarze Nadleśnictwa 20 – 30% drzewostanów należy do strefy bardzo silnego ryzyka uszkodzenia przez wiatry.

W ubiegłym okresie gospodarczym (2006 –2015) na terenie Nadleśnictwa Złoty Potok zanotowano 307 pożarów lasu. Łącznie pożarami objęta była powierzchnia 281,67 ha. Przeciętna powierzchnia pożaru wyniosła 0,92 ha. Pożary lasu ograniczone były najczęściej do warstwy runa. Najczęstszymi przyczynami powstawania pożarów były podpalenia i nieostrożność ludzi przebywających w lesie.

5.6. Zagrożenia antropogeniczne

Do istotnych bezpośrednich, negatywnych skutków oddziaływania ludzi na lasy należą: penetracja lasu w pobliżu uczęszczanych szlaków turystycznych (wydeptywanie nowych ścieżek, skrótów, zaśmiecanie terenu itp.),

- nieuprawnione wkraczanie na obszary rezerwatów,
- nielegalna penetracja jaskiń,
- nielegalna wspinaczka skałkowa,
- wywożenie do lasu śmieci przez okolicznych mieszkańców – tradycyjny sposób pozbywania się odpadów,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- nielegalne pozyskanie choinek,
- niszczenie (ściananie) drzew z gniazdami ptaków,
- pozyskiwanie roślin rzadkich i chronionych na potrzeby własne i handlowe,
- powstawanie „dzikich szlaków turystycznych” w wyniku nieuprawnionego przejazdu motocykli i quadów,
- lokalizacja budownictwa w bezpośrednim sąsiedztwie lasu, co może wiązać się z koniecznością doprowadzania mediów przez tereny leśne. Problemem są także ścieki odprowadzane z tych zabudowań,
- wypalanie traw, lub pozostałości po skoszonej trawie i po wyciętych zbożach.

Wśród wymienionych zagrożeń na szczególne podkreślenie zasługują problemy związane z lokalizacją zabudowań w pobliżu lasu, oraz nielegalne trasy motocyklowe i quadowe. Ważnym problemem jest również zaśmiecanie i dzikie wysypiska śmieci. Dotyczy to wszystkich lasów w pobliżu zabudowań, szlaków komunikacyjnych czy tras turystycznych.

6. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych

Ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej określa „Polityka leśna państwa” przyjęta przez Radę Ministrów z 22. IV. 1997 roku. Zakłada ona prowadzenie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej tzn. działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału retencyjnego i żywotności.

W związku z tym opracowany został program „Polskiej Polityki Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych” a także opracowano kryteria i indykatory trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów dostosowane do specyfiki polskiego leśnictwa. Polityka ta obejmuje trzy główne komponenty: technologiczny, edukacyjny i badawczy.

Na gruntach Nadleśnictwa, poza obszarami SOO, zinwentaryzowano 19 rodzajów siedlisk przyrodniczych ważnych dla Wspólnoty. Zasady gospodarowania w tych siedliskach należy uzgodnić z właściwym dla regionu Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Komponent technologiczny: obejmuje działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej (ochrony przyrody) oraz promocji bezpieczniejszych niż dotąd technik prac leśnych. Działania te mają na celu umożliwienie kierowania gospodarką leśną w pełnej zgodności z postulatami ochrony przyrody. Cel ten będzie osiągniany przez:

- zachowanie ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego,
- restytucję obecnie zniekształconych i zdegradowanych ekosystemów leśnych,
- ochronę różnorodności biocenoz leśnych,
- wzmaganie korzystnego wpływu lasów na środowisko przyrodnicze,
- harmonizowanie społecznego i gospodarczego rozwoju kraju z racjonalną ochroną i wykorzystaniem zasobów leśnych.

Komponent edukacyjny: uznaje się za priorytetowy, a to z uwagi na potrzebę przygotowania służb leśnych LP i PN do podjęcia nowych zadań i przyrodniczego doskonalenia zadań już wykonanych. W jego ramach planuje się:

1. Utworzenie „Centrów Edukacji Przyrodniczo - Leśnej”.
2. Opracowanie programów edukacyjnych dla służb poszczególnych leśnictw, w zakresie parków narodowych, administracji państwowej, szkolnictwa, dotyczących:
 - prosozologicznego modelu gospodarki leśnej,
 - ochrony różnorodności i złożoności biologicznej w lasach,
 - systemów informacji przestrzennej (GIS) i teledetekcji w ochronie i planowaniu przestrzeni leśnej, dla potrzeb kształcenia dyplomowego w zakresie „ochrony zasobów leśnych”, oraz dla poziomu „poniżej” inżynierskiego w zakresie ogólnieekologicznym i ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody w lasach.
3. Działalność wydawnicza w zakresie ochrony przyrody w lasach obejmującą zestawy podręczników, materiałów szkoleniowych, czasopism popularnonaukowych przeznaczonej dla młodzieży szkolnej i innych odbiorców.

Wytyczne w tym zakresie, w minimalnym stopniu dotyczą pojedynczych nadleśnictw, a spoczywają głównie na uczelniach leśnych, stowarzyszeniach naukowych, organizacjach ekologicznych, parkach narodowych czy leśnych kompleksach promocyjnych. Program badawczy miałby za zadanie wspieranie programu bezpiecznych środowiskowo technologii i tworzenia podstaw prosozologicznego modelu gospodarki leśnej w warunkach niepewności i zmian w środowisku globalnym.

Podstawowe wytyczne i zasady dotyczące gospodarowania w lasach można ująć w następujących punktach:

- o zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego z uwzględnieniem kierunków ewolucji w przyrodzie,
- o odtworzenie zbiorowisk zdegradowanych i zniekształconych metodami hodowli i ochrony lasu przy wykorzystaniu, w miarę możliwości, sukcesji naturalnej,
- o utrzymanie i wzmocnienie produkcyjnych funkcji lasów (użytkowanie główne i uboczne),
- o ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- o utrzymanie i wzmocnienie funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (zwłaszcza ochrony gleby i wody),
- o utrzymanie zdrowotności i witalności ekosystemów leśnych.

W celu pełnego wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk oraz w dążeniu do zwiększenia bogactwa gatunkowego i urozmaicenia struktury drzewostanów zastosowano jednostki regulacji użytkowania rębego, czyli gospodarstwa zgodnie z instrukcją urzędzenia lasu. Powierzchnia leśna wg gospodarstw w Nadleśnictwie przedstawia się następująco:

Gospodarstwo	Powierzchnia*	
	[ha]	[%]
Specjalne	4206,48	24,0
Lasów ochronnych	12455,33	71,1
Lasów gospodarczych	861,48	4,9
Razem	17523,29	100,00

*bez współwłasności

Do gospodarstwa specjalnego zaliczono:

Gospodarstwo specjalne	Powierzchnia leśna [ha]
Rezerwaty	568,56
Otulina rezerwatu	20,48
Lasy glebochronne na wydmach śródlądowych - Bs	13,03
Glebowe Powierzchnie Wzorcowe	286,90
Lasy – wyłączone drzewostany nasienne oraz drzewostany zachowawcze (rez. Sokole Góry, drzew in.- 24,26 ha pow. ujęta w rez.),	2,51
Lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa – oddział: (pow. 1,02 ha ujęta w BMb)	7,47
Lasy na siedlisku Bb, BMb Lł, LMb (0,64 ha ujęta w pow. rez.)	147,16
Lasy na obszarach określonych jako uporczywe pędraczyska (166,77 ha pow. ujęta w GPW, 2,62 ha pow. ujęta w rez., 2,32 ha pow. ujęta w Bs)	3160,37

Pełną charakterystykę użytkowania rębego w poszczególnych gospodarstwach oraz inne elementy wchodzące w skład gospodarowania, zostały omówione w „Opisaniu ogólnym” Planu Urzędzenia Lasu.

W zakresie **szkółkarstwa** zalecane są między innymi :

- rewitalizacja mikoryz w szkółkach używanych dłużej niż 10 lat,
- ograniczenie herbicydów i innych środków chemicznych w pielęgnacji szkółek na korzyść zabiegów mechanicznych i metody termicznej (parowanie gleby),
- zmniejszenie kwater produkcyjnych w szkółkach zespolonych przez wprowadzenie, zadrzewień ochronnych w formie pasów,
- wprowadzanie wielu gatunków (ochrona bioróżnorodności).

Przy **odnawianiu lasu** zaleca się:

- preferowanie odnowienia naturalnego, o ile skład gatunkowy drzewostanów macierzystych odpowiada składowi docelowemu i ma odpowiednią jakość hodowlaną, a stan gleby i runa pozwala na odnowienie naturalne,
- preferowanie punktowego i płytkiego przygotowania gleby, o ile stopień zadarnienia gleby na to pozwala,
- wprowadzanie wielu gatunków (ochrona bioróżnorodności).

Przy **pielęgnacji i ochronie drzewostanów** zaleca się :

- stosowanie cięć selekcyjnych o charakterze grupowym (popieranie biogrup),
- zaniechanie cięć schematycznych,
- w przypadku zagrożenia chorobami grzybowymi (huba korzeni, opieńkowa zgnilizna korzeni) stosowanie podczas zabiegów postępowania hodowlano - profilaktycznego, a w uzasadnionych przypadkach stosowanie preparatów biologicznych z grzybami konkurencyjnymi,
- ograniczenie stosowania insektycydów tylko do drzewostanów narażonych na zamieranie lub istotne szkody gospodarcze powodowane przez owady.

Przy **użytkowaniu lasu** zaleca się:

- Stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska,
- Dostosowanie metod wyróbki i zrywki do lokalnych warunków tak by zminimalizować powstające szkody zarówno dotyczące gleby jak i pozostających na powierzchni drzew,
- Dostosowanie okresów pozyskania drewna do terminów najmniejszego zagrożenia od owadów, grzybów, wiatrów itp. oraz możliwości wykorzystania przez zwierzynę cienkiej kory na drzewach leżących,
- Unikać metod oznakowania drzew polegających na ich ranieniu (z wyjątkiem drzew przeznaczonych do usunięcia),
- Wprowadzenie do powszechnego stosowania w piłach spalinowych i środkach technicznych biodegradowalnych materiałów eksploatacyjnych w celu uniknięcia skażenia gleby,
- Planowanie prac z zakresu użytkowania tak by nie kolidowały one z ekologicznymi uwarunkowaniami środowiskowymi takimi jak: stanowiska roślin chronionych i rzadkich, miejsca lęgowe i bytowe chronionych zwierząt. W przypadku cięć wymuszonych względami sanitarnymi należy projektować szlaki zrywkowe omijające te miejsca.

Szczegółowe zasady użytkowania lasu

- Działki zrębowe rębni zupełnych projektowane przy granicy rezerwatu powinny mieć pozostawiony od strony rezerwatu pas ochronny, a w związku z tym wielkość cięcia zredukowaną poniżej 95%.
- Zręby zaplanowane w otulinie rezerwatu powinny mieć przewidziane strefy przejściowe o szerokości nie mniejszej niż wysokość drzewostanu.
- Przy projektowaniu cięć uprzątających przewiduje się pozostawienie na gruncie minimum 5% miąższości istniejącego drzewostanu w formie zwartych kęp i biogrup. W zamierzeniu mają one pozostać nienaruszone do naturalnego rozpadu.
- W drzewostanach przeznaczonych do użytkowania rębego i przedrębego, a w których występują ściany skalne, ostańce i inne formy skalne ze zbiorowiskami naskalnymi, wskazane jest pozostawienie w ich bezpośrednim sąsiedztwie osłony w postaci fragmentu nienaruszonego drzewostanu. Nie należy także zalesiać bezpośredniego sąsiedztwa ścian skalnych dotychczas odsłoniętych.

7. Plan działań z zakresu ochrony przyrody

7.1. Kształtowanie stosunków wodnych

Podstawową funkcją w ramach wodochronności jest retencyjność. Pojęcie retencja wodna, określane również jako retencyjność wodna terenu, jest to zdolność do gromadzenia i przetrzymywania wody w określonym miejscu i czasie, na powierzchni terenu, w ciekach i zbiornikach różnego typu, w glebie, gruncie, niższych warstwach wodonośnych, w roślinności lub ściółce. Retencją określa się także masowe zatrzymywanie wody w zlewni. Woda zatrzymywana jest głównie w glebie, ale duże znaczenie ma również zatrzymywanie opadów w koronach, oraz tzw. wyczesywanie mgły, tj. opad poziomy. W ramach poprawienia retencyjności należy zwrócić uwagę na następujące zadania:

- podniesienie retencyjności gleb leśnych poprzez przebudowę drzewostanów zmierzające do dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk i przeciwdziałania degradacji gleby. Powyższe działania zmniejszają również spływ powierzchniowy przeciwdziałając erozji gleby, która jeszcze bardziej osłabia retencyjność.
- uwzględnienie w działalności gospodarczej Nadleśnictwa warunków wynikających ze stosowania tzw. małej retencji wodnej.

Mała retencja wodna to wszelkie działania na rzecz magazynowania wody w zbiornikach, ciekach, glebie, oddziałujące na środowisko lokalne. To także działania w zakresie zwiększenia retencji gleby przez zabiegi agromelioracyjne i fitomelioracyjne, a ponadto zwiększanie intercepcji przez zalesianie i zadrzewianie. Znaczącą cechą małej retencji jest upowszechnienie działań oraz stosunkowo niewielki zakres robót. Zarówno retencja jak i mała retencja zależą przede wszystkim od ukształtowania terenu, przepuszczalności gruntów oraz wielkości opadów.

Mała retencja wodna stanowi istotną część zarówno środowiska, jak i racjonalnej gospodarki człowieka. Duża liczba małych zbiorników wodnych wzdłuż wododziałów w odpowiedniej oprawie roślinnej stanowi skuteczny czynnik zachowania równowagi ekosystemów i utrzymania w środowisku odpowiednich warunków dla normalnego rozwoju flory, fauny i człowieka. Wspieranie rozwoju małej retencji powinno przebiegać tak, aby uzyskane rozwiązania odpowiadały współczesnym strategiom zrównoważonego rozwoju i zgodnego z nią kształtu stosunków wodnych.

Zalety oraz znaczenie gospodarki wodnej opierającej się na małej retencji wodnej w zlewni można określić jako:

- poprawa bilansu wodnego w zlewni, a co się z tym wiąże regulacja i kontrola obiegu wody w środowisku,
- ograniczenie spływu powierzchniowego, a przez to zmniejszenie wezbrań rzek i potoków, co ma istotny wpływ na redukcje fali powodziowej,
- regulacja natężenia przepływu wody w ciekach powierzchniowych i wyrównywanie przepływów w okresach dużych wahań,
- polepszenie możliwości ochrony i odnowy zasobów wody poprzez zwiększenie ilości magazynowanych wód powierzchniowych oraz zwiększenie zasobów wód podziemnych,
- ograniczenie procesów erozyjnych oraz ochrona przeciwpożarowa zmagazynowanie wody dla celów bezpośredniego zużycia, np. do nawodnień rolniczych na obszarach o dużych niedoborach wody, do zaopatrzenia w wodę hodowli ryb, do produkcji energii elektrycznej,
- podnoszenie walorów krajobrazowych, estetycznych i ekologicznych środowiska,
- zwiększanie uwilgotnienia siedlisk przez podniesienie poziomu zwierciadła wód gruntowych,
- utrzymanie naturalnych siedlisk, lub ich odtwarzanie, stanowiących ostoję fauny wodnej,

- w lasach obiekty małej retencji przyczyniają się do zaopatrzenia w wodę zwierzyny i ptactwa.

Bardzo ważne jest wykorzystanie naturalnych już istniejących obiektów małej retencji, takich jak:

- tereny moczarowe i bagna, które zbierają wodę okresowo i w małej ilości, mogą jednak stanowić głównie uzupełnienie innych urządzeń służących do redukcji spływu powierzchniowego,
- torfowiska magazynujące wody opadowe i płynące, wpływają one hamująco i regulujące na odpływ wód w rzekach równocześnie wpływają na odpływ gruntowy gleb sąsiadujących,
- naturalne zbiorniki wodne magazynujące wody opadowe i opóźniające spływ powierzchniowy i gruntowy, często stanowią także obiekty rekreacji i wypoczynku.

W warunkach Nadleśnictwa Złoty Potok nie przewiduje się rozwoju małej retencji w postaci urządzeń o charakterze technicznym. Działania na rzecz retencji mają charakter biologiczny – dotyczy to głównie przebudowy drzewostanów i odtworzenia lasu oraz zachowawczy, polegający na ochronie źródeł, młak, bagienek, torfowisk i potoków.

7.2. Kształtowanie granicy polno - leśnej

Podstawowym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest przestrzenne zagospodarowanie terenów w pobliżu lasów. Chodzi tu głównie o lokalizację budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Pojawienie się budynków mieszkalnych i zagród gospodarskich powoduje zubożenie bogactwa fauny i flory w strefie ekotonowej, wkraczanie gatunków synantropijnych i obcych, zakłócenie spokoju, wydeptywanie brzegów lasu, pojawienie się szkodników w postaci wałęsających się psów i kotów. Nieprzemysłane decyzje lokalizacyjne powodują problemy związane z doprowadzeniem mediów do domów lub na plac budowy, kłopoty ze zbudowaniem nowej drogi dojazdowej, odprowadzeniem ścieków, wywozem śmieci i nieczystości. Efektem tego są dzikie wysypiska śmieci, studnie kopane w lesie powodujące zanikanie źródeł wody i przesuszanie terenu, odprowadzanie do lasu ścieków zanieczyszczających wody gruntowe. Występują tu także w większym stopniu takie zjawiska jak kłusownictwo, nielegalne pozyskanie stoiszu i choinek w okresach świątecznych oraz inne przejawy szkodnictwa leśnego. Poza tym spadające gałęzie i złomy drzew powodują niekiedy zniszczenie ogrodzenia i dachów budynków. Rodzi to konflikty pomiędzy nadleśnictwem, a właścicielami posesji którzy domagają się odsunięcia granicy lasu. Dlatego urzędy gmin wydające decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przyszłemu inwestorowi powinny wymagać właściwego zlokalizowania budynku na działce (oddalenia od ściany lasu o co najmniej dwie wysokości drzewostanu), przebiegu wszystkich sieci medialnych, lokalizacji miejsc gromadzenia śmieci i odprowadzania ścieków. Przyszły inwestor powinien wskazać wszystkie te lokalizacje poparte odpowiednią dokumentacją z zakładu energetycznego, gazowniczego, Nadleśnictwa, zarządu dróg itp.

W ostatnich latach, wśród osób prywatnych, rozpowszechnia się tendencja do zalesiania gruntów rolnych. Jest to niewątpliwie spowodowane brakiem opłacalności produkcji rolnej na małych działkach, zwłaszcza tych położonych w sąsiedztwie lasów. Wskaźnikiem tego jest stale rosnący popyt na sadzonki drzew leśnych.

Innym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest ochrona cennych przyrodniczo i krajobrazowo zbiorowisk nieleśnych (śródleśnych łąk itp.). Przed podjęciem decyzji o zalesieniu takich powierzchni należy się upewnić, czy ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe zabieg taki jest uzasadniony. Przed opiniowaniem planów zalesień gruntów prywatnych przyległych do Lasów Państwowych wskazane jest również przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej. W przypadku zinventaryzowania

wyjątkowo cennych przyrodniczo zespołów roślinnych, czy stanowisk roślin należy postulować objęcie ich stosowną formą ochrony.

7.3. Kształtowanie strefy ekotonowej

Ekoton to pas przejściowy na styku dwóch biocenoz, odznaczający się większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ze sobą ekosystemy. Szczególnie bogate są szerokie ekotony będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

Ekoton spełnia wiele funkcji, głównie biologicznych i ochronnych. Biologiczna funkcja ekotonu związana jest z występowaniem większej grupy zwierząt kręgowych i bezkręgowców, większym bogactwem zespołów roślinnych. Ochronna funkcja ekotonu polega na ograniczaniu ujemnego wpływu środowisk terenów otwartych na środowisko leśne, m.in. chroni przed hałasem, stanowi barierę dla huraganowych wiatrów, pożarów, łagodzi ekstremalne zmiany temperatur, spełnia rolę filtra dla różnego rodzaju emisji przemysłowych aerozoli i gazów wnikaających do wnętrza lasu. Strefy ekotonowe działają korzystnie na estetykę monotonnych kompleksów leśnych.

Zgodnie z ekologicznymi zasadami gospodarki leśnej zaleca się tworzenie na obrzeżach lasu pasa ochronnego o szerokości 20 - 30 m, złożonego z roślinności zielnej, krzewów, niskich drzew i luźnego piętra górnego jako właśnie strefy ekotonowej. Należy planować i zakładać strefy ekotonowe (zewnętrzne i wewnętrzne) szczególnie ważne są wewnętrzne strefy ekotonowe dla dużych jednogatunkowych drzewostanów iglastych narażonych na szkodliwe działanie wiatru oraz strefy ekotonowe wzdłuż arterii komunikacyjnych, a także w lasach przeznaczonych do masowej rekreacji.

Przy zakładaniu tych stref należy stosować gatunki drzew i krzewów liściastych zgodnych z siedliskowym i gospodarczym typem drzewostanu, stosować rozluźnioną więźbę sadzenia i bardziej intensywne zabiegi pielęgnacyjne prowadzące do powstania pełnej warstwowej struktury drzewostanu. Należy dążyć aby zewnętrzne obrzeża lasu oraz lasy wzdłuż gruntów nieleśnych wewnątrz kompleksu leśnego były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym.

W tym celu należy:

- wykorzystywać istniejące odnowienia naturalne różnych gatunków drzew i krzewów,
- sadzić możliwie wiele gatunków drzew i krzewów rodzimego pochodzenia właściwych dla danego siedliska,
- wykorzystywać przede wszystkim drzewa i krzewy światłozadne odporne na podkrzesywanie i zgrzyzanie oraz działanie wiatru i mrozu. Gatunki te powinny wyróżniać się dużymi walorami estetycznymi i pokarmowymi (rośliny miododajne) oraz dawać dobre schronienie dla zwierząt,
- stosować dla krzewów zmieszanie grupowe (5-10 sadzonek jednego gatunku w jednej grupie),
- stosować luźniejszą więźbę sadzenia,
- wykonywać częstsze i silniejsze cięcia pielęgnacyjne w celu wykształcenia drzew z silnym ugałęzionym pniem i silnym systemem korzeniowym.

Przy sposobie zagospodarowania lasu opartym na rębni częściowej strefa ekotonowa kształtuje się automatycznie. Należy jedynie w trakcie zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych na obrzeżach lasu stosować silniejsze cięcia umożliwiające wnikanie światła do wnętrza lasu i tworzenie wyżej opisanego pasa. W trakcie cięć należy popierać zwłaszcza drzewa silnie ukorzenione i ugałęzione, mimo ich złej jakości technicznej. Konieczność sztucznego zakładania tej strefy występuje na zrębach zupełnych. Pasy takie należy zaplanować w miejscach gdzie pododdział planowany jest do rębni zupełnej (ze względu na typ siedliskowy lasu) i sąsiaduje z cennymi elementami przyrodniczymi, jakimi są niektóre siedliska przyrodnicze np.: torfowiska, jeziorka dystroficzne, jeziora, rzeki itp. Strefy te należy

pozostawić również w bezpośrednim sąsiedztwie dróg publicznych jako ochrona walorów krajobrazowych. Elementem ochrony różnorodności biologicznej oraz ochrony cennych elementów przyrodniczych (siedliska przyrodnicze, stanowiska chronionych gatunków itp.) jest pozostawianie wzdłuż cieków wodnych oraz bagien i torfowisk pasów drzewostanu.

Strefy ekotonowe pozostawiane w miejscach planowanych rębni zupełnych powinny podlegać odnowieniu poprzez zagospodarowanie rębniami złożonymi. Ponadto należy zaznaczyć, że zapisy ZHL obligują do pozostawiania co najmniej 5% powierzchni drzewostanu w trakcie prowadzenia użytkowania rębego, niezależnie od rodzaju rębni. Zaleca się, więc, aby tego rodzaju biogrupy i fragmenty drzewostanu pozostawiać m.in. w otoczeniu cennych siedlisk przyrodniczych (torfowisk, bagien, jeziorok dystroficznych, rzek itp.). Biogrupy takie powinny być pozostawiane bez użytkowania aż do biologicznej śmierci drzew, a wydzielające się w ramach biogrup drzewa nie powinny być usuwane. W razie braku odnowienia naturalnego, w okresie rozpadu drzewostanu w biogrupie należy wprowadzać posadzenia.

7.4. Ochrona bioróżnorodności

Różnorodność na wszelkich poziomach, bogactwo genetyczne, zgodność z warunkami siedliskowymi czy rodzime pochodzenie są czynnikami wzmacniającymi trwałość lasu. Ochrona tej bioróżnorodności, gdzie ona występuje i przywracanie jej w miejscach gdzie została zachwiana należy do podstawowych działań współczesnego leśnictwa.

Ochrona różnorodności biologicznej jest realizowana w oparciu o obowiązujące w Lasach Państwowych zarządzenia i instrukcje m.in. Instrukcja Ochrony Lasu czy też Instrukcja Urządzenia Lasu.

Ochrona różnorodności biologicznej powinna przebiegać na wszystkich poziomach.

Na poziomie krajobrazu należy dążyć do zachowania naturalnych form krajobrazu jakimi są różne typy lasu, śródleśne łąki, bagna, torfowiska, wrzosowiska oraz twory przyrody nieożywionej (wychodnie skalne, jaskinie). Poprzez kształtowanie strefy ekotonowej należy dążyć do harmonizowania przejść pomiędzy różnymi biotopami (formami krajobrazu).

Na poziomie ekosystemu należy jak najszerzej chronić i wykorzystywać w hodowli lasu zmienność mikrosiedlisk. Mikrosiedliska zajmują nieraz bardzo małe powierzchnie stąd należy wykorzystywać to do wprowadzenia cennych gatunków domieszkowych. Chronić należy również małe ekosystemy wilgotne jak młaki, źródłiska, bagienka, torfowiska, mszary będące środowiskiem występowania rzadkiej flory i fauny.

Różnicowanie drzewostanów zgodne z warunkami naturalnymi polega na utrzymaniu odpowiedniej struktury gatunkowej, wiekowej, warstwowej i przestrzennej. Zapewnieniu takiej różnorodności drzewostanów ma służyć odpowiednio prowadzona gospodarka leśna, a szczególnie rębnie złożone dostosowane do siedliska i drzewostanu w taki sposób by stworzyć najlepsze warunki dla odnowienia i rozwoju lasu. Wykonywane cięcia należy dostosować do konkretnych warunków lokalnych. Przy cięciu uprzątającym wskazane jest pozostawienie w formie biogrup fragmentów drzewostanów (ok. 5%) o najlepszej żywotności (odpornych na wiatr, zgorzel słoneczną itp.) Wzbogaceniu różnorodności drzewostanów ma również służyć pozostawienie niektórych starych drzew do ich fizjologicznej starości, a nawet biologicznej śmierci oraz pozostawienie wybranych drzew martwych stojących (szczególnie dziuplastych), jako siedziby licznych organizmów decydujących o bogactwie i procesach samoregulacji w przyrodzie.

Na poziomie gatunkowym ochrona różnorodności może dotyczyć warstwy drzew, krzewów czy runa. W przypadku drzew chodzi głównie o wzbogacenie składu gatunkowego drzewostanów. Cenne domieszki (np. fitomelioracyjne) korzystnie wpływają na trwałość lasów, ale przy ich wprowadzaniu należy się kierować wymaganiami siedliskowymi i klimatycznymi poszczególnych gatunków (wykorzystanie mikrosiedlisk). W przypadku rzadkich czy chronionych gatunków krzewów czy roślin runa należy zabiegi hodowlane w drzewostanie podporządkować ochronie tych stanowisk.

W zróżnicowanym środowisku leśnym występują również większa różnorodność gatunków zwierząt. Między innymi bardzo wiele gatunków jest związanych z martwą i butwiejącą tkanką drzew, stąd korzystne jest pozostawianie pewnej ilości martwych drzew w lesie do ich mineralizacji.

Na poziomie genetycznym należy dążyć do zachowania możliwie jak najszerszej puli genowej, co sprzyja zwiększeniu odporności na zmieniające się warunki stresogenne, poprzez rozszerzenie bazy genowej biorącej udział w selekcji naturalnej. Wskazane jest zatem na możliwie jak największych obszarach zachowywanie różnorodności genowej. Można to osiągnąć przez maksymalne wykorzystanie odnowienia naturalnego pochodzącego od jak największej liczby osobników.

Prowadzona w lasach gospodarka selekcyjna dążąca do wyodrębnienia najcenniejszych ekotypów gatunków drzew leśnych również poważnie wpływa na zachowanie zasobów genowych. W związku z tym, że selekcję prowadzi się w kierunku populacyjnym, a nie osobniczym nie zachodzi obawa zawężenia puli genowej.

7.5. Akumulacja drewna drzew martwych

Instrukcja Ochrony Lasu obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. wymaga usuwania z lasu martwych i obumierających drzew wg odpowiednich zasad ale jednocześnie wprowadza pojęcia: „gospodarka martwą materią organiczną” oraz „drzewo biocenotyczne”. Na zrębach zupełnych ZHL przewidują pozostawienie fragmentów starodrzewu wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi, aż do naturalnego rozpadu. W ten sposób współczesne wytyczne określające sposób gospodarowania w lasach aprobują pozostawianie na powierzchni leśnej pewnej ilości drzew obumierających i martwych, co jest gwarancją m.in. zachowania różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych. Istniejące obecnie kryterium standardu FSC, mówi o drewnie martwym w ilości 5% zapasu w przypadku Nadleśnictwa starającego się o certyfikat FSC. Z kolei metodyka monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ wskazuje, że prawidłowa ocena wskaźnika mierzącego ilość martwego drewna wymaga występowania go w ilości przynajmniej 20m³/ha (dotyczy siedlisk 9110, 9130, 9170, 9150). Ta sama metodyka wskazuje również na konieczność pozostawiania drewna wielkoformatowego (ponad 3 m i 50 cm grubości) w liczbie przynajmniej 5 szt/ha.

Projektując plan cięć użytków rębnych przy planowaniu w rębni zupełnej i cięciu uprzątającym w rębniach częściowych i złożonych, założono pozostawienie od 5 do 15% zasobów drzewnych do naturalnego rozpadu.

Decyzja o pozostawianiu na gruncie martwych drzew, stojących lub leżących, powinna być poprzedzona oceną fitopatologiczną. Pozostawienie martwych drzew które zginęły w wyniku konkurencji lub uszkodzeń mechanicznych nie tworzy zagrożenia dla lasu, natomiast podejrzenie o infekcje bakteryjne i grzybowe, a także możliwość stworzenia bazy rozwojowej szkodliwych owadów, jest przesłanką do usunięcia martwych drzew poza powierzchnię leśną. Niekiedy pozostawienie zainfekowanych drzew jest możliwe po zastosowaniu dodatkowych zabiegów – zwykle korowania w odpowiednich terminach przewidzianych instrukcją ochrony lasu.

Jednorazowe pozostawienie docelowej ilości nie jest pożądane (ze względu na bezpieczeństwo drzewostanu), ani zwykle możliwe (ze względu na brak takiej ilości drewna). Ten proces powinien mieć charakter ciągły w okresie gospodarczym. Opracowania wymaga też strona techniczna tego procesu, tj. określenie przypadków okrzesywania, korowania, układania w stosy, dzielenia pni lub zaniechania tych czynności. Niezwykle ważne jest też uregulowanie strony ekonomicznej tego procesu ponieważ pozostawienie na gruncie dojrzałego dęba może się łączyć z utratą zysku nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych.

Według aktualnej inwentaryzacji drewna martwego, wykonanej łącznie z inwentaryzacją zapasu na powierzchni leśnej zalesionej, średnia miąższość drewna martwego (leżącego i stojącego) dla Nadleśnictwa wynosi 3,19 m³/ha, co stanowi 1,28% zapasu, przy czym miąższość martwych drzew stojących wynosi 1,39 m³/ha, a leżących i fragmentów drzew

1,18 m³/ha. Pomiar drewna drzew martwych przeprowadzono na 174 z 1369 kołowych powierzchni próbnych wylosowanych do inwentaryzacji zasobów drzewnych (zgodnie z metodyką przyjętą w IUL). Całkowita masa drewna martwego stwierdzona na powierzchniach pomiarowych wynosi 45973,21 m³ na powierzchni leśnej zalesionej. Ponieważ pomiarem nie objęto drzewostanów I klasy wieku oraz tego, że w metodyce nie uwzględnia się pniaków i części podziemnych, jak również mikrosiedlisk drzewnych, zapas drewna drzew martwych wydaje się być wyższy niż zinwentaryzowane jego zasoby. Można się również spodziewać zwiększania ilości drewna martwego pochodzącego z przestojów ponieważ w bieżącym okresie gospodarczym do uprzątnięcia przewidziano jedynie 0,86% miąższości tej grupy drzew. IUL nie przewiduje inwentaryzowania w składzie gatunkowym posuszu, a prawie w każdym wydzieleniu takie drewno występuje. Należy również podkreślić, że duże zasoby drewna martwego zakumulowane są w pniakach, które nie były objęte pomiarem, a także w przestojach pozostawionych w uprawach i młodnikach. Ilości i struktura martwego drewna odzwierciedla strukturę gatunkową drzewostanów (76% powierzchni z panującą sosną) gdzie reżim sanitarny ochrony lasu wymusza eliminację posuszu czynnego. Natomiast w przypadku siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9170, 9150 w PUL zalecono stopniowe podnoszenie ilości martwego drewna, w szczególności wielkoformatowego, w celu polepszania stanu zachowania siedlisk.

8. Rozwój rekreacji i turystyki

W zbliżającym się okresie gospodarczym prace w zakresie zagospodarowania turystycznego należy skoncentrować na:

1. Ograniczaniu uciążliwości dla środowiska leśnego już istniejących obiektów i urządzeń turystycznych. Do działań tych zaliczyć można m.in. sprawne gromadzenie i wywóz śmieci, likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Należałoby w tym zakresie współpracować z gminami, które podobne postulaty przedstawiają w „Studiach zagospodarowania przestrzennego”.
2. Podnoszenie standardu obsługi ruchu turystycznego poprzez:
 - budowę wiat i schronów przeciwdeszczowych na długich odcinkach szlaków,
 - wyznaczanie miejsc do palenia ognia oraz możliwość zapewnienia opału,
 - wyznaczenie nowych ścieżek przyrodniczych (dydaktycznych),
 - ustawienie tablic informacyjnych, oraz poprowadzenie ścieżek do ciekawych tworów przyrody, starych drzew, źródeł wody, kapliczek, itp.,
 - wzrastająca popularność jazdy konnej powinna sprzyjać rozważeniu możliwości wyznaczenia następnych szlaków do jazdy konnej na terenie Nadleśnictwa,
 - wydawanie informatorów o atrakcjach turystycznych w lasach Nadleśnictwa,
 - zapewnienie miejscom o szczególnie dużej koncentracji turystów obsługi gastronomicznej.

Rozwój niektórych nowych form turystyki przebiega w sposób niekontrolowany stwarzając liczne zagrożenia dla ekosystemów leśnych, unikatowych nieraz wartości przyrodniczych i prowadzonych zabiegów gospodarczych. W związku z tym korzystne byłoby, aby rozwój turystyki przebiegał przy współpracy nadleśnictwa z lokalnymi władzami samorządowymi.

W przypadku wyznaczania nowych miejsc postoju pojazdów, szlaków turystycznych lub innych urządzeń turystycznych przebiegających przez teren nadleśnictwa lub w jego pobliżu konieczne jest uzgodnienie tych przedsięwzięć z Nadleśniczym, który może nie wyrazić zgody na tworzenie niektórych z nich.

9. Edukacja ekologiczna

Wyniki badań naukowych świadczą o dużej zależności między stanem świadomości ekologicznej społeczeństwa, a stanem środowiska. Wynika z nich także, że różne działania przyjazne środowisku są podejmowane przez ludzi tym chętniej, im wyższe jest wykształcenie. Sposobem na osiągnięcie pożądanego stanu świadomości społecznej jest realizacja planowych programów edukacji ekologicznej, obejmująca wszystkie grupy społeczne, wykorzystująca wszystkie struktury edukacyjne, formalne i nieformalne. Oddziaływaniem edukacyjnym należy objąć całe społeczeństwo z priorytetem dla szkolnictwa formalnego.

Edukacyjna działalność Nadleśnictwa może przybierać różne formy np.:

- publikacje naukowe i popularnonaukowe w czasopismach leśnych i przyrodniczych,
- publikacje w prasie lokalnej,
- udział w audycjach radiowych i telewizyjnych (zwłaszcza w programach lokalnych),
- wydawanie folderów, informatorów itp. o tematyce ekologicznej,
- organizowanie spotkań w ośrodkach edukacji ekologicznej, klubach, szkołach itp.
- wykorzystanie nowoczesnych technik przekazu informacji - umieszczanie na stronach internetowych artykułów czy też prezentacji propagujących edukację ekologiczną,
- wspieranie inicjatyw organizowania klas ekologicznych oraz tworzenie programów autorskich zarówno w szkołach podstawowych jak i średnich,
- zinventaryzowanie zawartości bibliotek szkolnych i pedagogicznych, oraz dofinansowanie tych bibliotek, które mogłyby stać się małymi centrami edukacji ekologicznej w swoim najbliższym rejonie.

Nadleśnictwo Złoty Potok prowadzi również edukację leśną przy wykorzystaniu Izby Leśnej oraz arboretum zlokalizowanych przy siedzibie Nadleśnictwa. Ważnym elementem edukacji ekologicznej docierającym do wszystkich turystów są tablice informacyjne. Powinny one zawierać podane w atrakcyjnej formie informacje o osobliwościach przyrodniczych czy też kulturowych. Niewątpliwie należy unikać tablic z samymi zakazami. W obecnym czasie, gdy wycięcie pojedynczego drzewa może budzić szereg kontrowersji i protestów, wynikających często z braku dostatecznej wiedzy z zakresu biologii lasu, celowe jest uzupełnienie tablic zakazujących wstępu z powodu prac leśnych o takie informacje jak: rodzaj wykonywanego zabiegu, jego cel oraz uzasadnienie konieczności jego wykonania. Ważne jest umieszczanie takich informacji zwłaszcza w miejscach o dużym natężeniu ruchu turystycznego. Pozwoli to z pewnością rozwiązać szereg wątpliwości u osób stykających się z takimi pracami, jak również podniesie poziom ich wiedzy na ten temat.

10. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody

Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody w Nadleśnictwie Złoty Potok (Wzór nr XXIII)

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
Rezerваты przyrody				
1.	Rezerwat „Sokole Góry”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody.	Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony, ani planu zadań ochronnych.	-
2.	Rezerwat „Wielki Las”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody.	Rezerwat posiada plan ochrony. Zarządzenie RDOŚ w Katowicach z dnia 16.10.2015r. W pasie o szerokości 30 m przylegającym do granicy rezerwatu z gruntami rolnymi: 1. utrzymanie dotychczasowego użytkowania gruntów. 2. odstąpienie od budowy nowych urządzeń melioracji wodnych.	-
3.	Rezerwat „Kaliszak”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody oraz Zadania Ochronne.	Zadania Ochronne na 5 lat, od 03.10.2013 r. Usuwanie podrostu grabowego w celu zapewnienia optymalnych warunków dla naturalnego odnowienia jodłowego.	-
4.	Rezerwat „Bukowa Kępa”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody.	Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony, ani planu zadań ochronnych.	-
5.	Rezerwat „Parkowe”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody oraz Zadania Ochronne.	Zadania Ochronne na okres od 14.05.2014 do 13.05.2019 r. 1. Obserwacja ruchu turystycznego, przegląd szlaków. 2. Konserwacja szlaków turystycznych, przegląd drzew wzdłuż szlaków pod kątem zachowania bezpieczeństwa. 3. Utrzymanie niedostępności „Jaskini Niedźwiedziej Górnej”. 4. Usuwanie czeremchy amerykańskiej w oddziałach 270, 271, 272.	-

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
Rezerваты przyrody				
6.	Rezerwat „Ostrężnik”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody.	Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony, ani planu zadań ochronnych.	-
7.	Rezerwat „Zielona Góra”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody oraz Zadania Ochronne.	Zadania ochronne na okres od 05.02.2014 do 04.02.2019 r. 1. Monitoring roślinności naskalnej. 2. Kontrola stanu zachowania jaskini.	-
8.	Rezerwat „Cisy Przybynowskie”	Zakazy i dopuszczenia na terenie rezerwatu określają akty prawne powołujące rezerwat, jak również Art. 15 Ustawy o ochronie przyrody.	Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony, ani planu zadań ochronnych.	-
Obszary tworzące sieć Natura 2000 w Nadleśnictwie				
9.	PLH240015 Ostoja Olsztyńsko - Mirowska	Zakazy i dopuszczenia na terenie ostoi określone zostaną w Planie Zadań Ochronnych	Ostoja Olsztyńsko – Mirowska nie posiada Planu Zadań Ochronnych.	-
10.	PLH240020 Ostoja Złotopotocka	Zakazy i dopuszczenia na terenie ostoi określone zostaną w Planie Zadań Ochronnych	Ostoja Złotopotocka nie posiada Planu Zadań Ochronnych.	-
11.	PLH240032 Ostoja Kroczycka	Zakazy i dopuszczenia na terenie ostoi określone zostaną w Planie Zadań Ochronnych	Ostoja Kroczycka nie posiada Planu Zadań Ochronnych.	-
Parki krajobrazowe				
12.	Park Krajobrazowy “Orlich Gniazd”	Zakazy i dopuszczenia na terenie Parku określa Plan Ochrony z dnia 10.03.2014 r.	Plan Ochrony nie proponuje zadań modyfikujących typowe czynności gospodarcze i ochronne przewidziane w PUL.	-
13.	Park Krajobrazowy “Stawki”	Zakazy i dopuszczenia na terenie Parku zostaną określone w Planie Ochrony.	Park Krajobrazowy “Stawki” nie posiada Planu Ochrony.	-
14.	Park Krajobrazowy “Lasy nad Górną Liswartą”	Zakazy i dopuszczenia na terenie Parku zostaną określone w Planie Ochrony.	Park Krajobrazowy “Lasy nad Górną Liswartą” nie posiada Planu Ochrony.	-

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
Pomniki przyrody				
10.	Pomniki przyrody	Wymagania ochronne określa Art. 40, i 45. Rozdz.1. Ustawy o ochronie przyrody	Ochrona wynikająca z przepisów Ustawy.	-
Użytki ekologiczne				
11.	„Zapadliska”	Wymagania ochronne określa Art. 45. Rozdz.1. Ustawy o ochronie przyrody	Ochrona wynikająca z przepisów Ustawy.	-
12.	„Zapadliska I”	Wymagania ochronne określa Art. 45. Rozdz.1. Ustawy o ochronie przyrody	Ochrona wynikająca z przepisów Ustawy.	-
13.	„Mokradła I”	Wymagania ochronne określa Art. 45. Rozdz.1. Ustawy o ochronie przyrody	Ochrona wynikająca z przepisów Ustawy.	-
14.	„Mokradła II”	Wymagania ochronne określa Art. 45. Rozdz.1. Ustawy o ochronie przyrody	Ochrona wynikająca z przepisów Ustawy.	-

11. Załączniki

Osobny tom „Załączniki do POP”